

Libert tertius

Animo solato mulcedine
philosophie: merore pulso
antiquo introducitur felicitas vera. **P**rofa .i.

Iam cantu illa finierat. cum me audiendi auidu stupen-
temq; arreclis adhuc auribus: carminis mulcedo defi-
xerat. Itaq; paulo post. **O** inquam summu lassoru sola-
men animoz. qntu me vel sententiaz pondere. vel ca-
nendi etiā iocūditate refouisti. **A**deo vt iam me post-
hac imparē fortune icibus nō arbitrer. Itaq; reme-
dia que pauloante acriora eē dicebas: nō mō nō per-
horresco. sed audiendi auidus vehementer efflagito.

git quādā petitionē ad ipam. scda ibi. **T**um illa. tertia ibi **T**um ego. **D**icit primo Itaq; illa phia si-
nierat cantu .i. metru qd erat de comēdatione amoris diuini et amicitie. et cuz ego boecius essem.
allectus dulcedine metri ad audiendū cuz auiditate et admiratione verba phie auribus arreclis
ego dixi. **O** phia que es summū solamē animoz lassoz qntū me refocillasti tuis prosis et metris
in tātū q iā bñ possuz resistē insultibus fortune. et iō dicit. remedia que prius dixisti esse graua
nō timeo s ea audire diligenti expecto. **N**ō q boecius metru vocat cantu. sicut enī in cantu ē
elevatione et depressio vocis. sic siliter in metro rōne qntitatis correpte et pducte syllabaz atten-
dit quedā elevatione et depressio. qz rōne qntitatis producte fit elevatione. rōne qntitatis correpte
fit depressio. **I**te qz metru est subtilius et delectabili? prosa. idō animuz demulcet. **U**n audoz
poetrie metru parat domicelle dicēs **U**ltq; venire metruz tanq; domicella compro **C**rine. nis-
tente gena: subtili corpore. forma egregia **I**deo dicit Boecius: mulcedo carmis. .i. metri **I**tem
hō debet eē auidus et stupens circa phiam. **A**uidus inquam qz dicit **S**en xvij. epla **P**rouce oia
ista si sapias. imo vt sapias. et ad phiaz magno cursu totisq; viribus tende. **E**tiaz hō debet eē stu-
pens. .i. admirans de phia. qz ipsa est res mirabilis et diuina fm **A**risto. in pncipio li. sui de mū-
do. et phia pfert mirabiles delectationes. x. et h. **I**te animi lassu sunt graui cura vel aduersitate
aliqua oppressi. hoz phia est sumū solamē qz ipsa psuadet magnanimitatē qua ptra aduersitates
fortune hō pstatē debet militare. **I**te p phiam hō bñ pt resistē icibus fortune. qz. i. et h. dicit
Arist. **S**apiens bñ scit ferre fortunas. et hz se sine vituperio sicut tetragonū. **U**n dicit in lra
Iam illa supple phia finierat cantu. .i. metru de amore diuino. et cū mulcedo. .i. suauitas carminis
defixerat. .i. stabilierat me auidū. .i. cupidū audiendi et stupentē. .i. admiratē supple vba phie aurib?
meis arreclis. .i. eleuatis ad hec. s. vba. **I**taq; paulo post ego inquam. .i. dixi **O** summū solamen lassoz
animoz supple p aduersitatē qntū me refouisti pondere sniaz supple prose. vel etiā iocūditate ca-
nendi. .i. metri. adeo. .i. in tātū vt iā posthac nō arbitrer me esse imparē. .i. dissilem in resistēdo icibus.
bus. .i. insultibus fortune. **I**taq; remedia illa que pauloante dicebas esse acriora. id ē graua non
mō. .i. nō tū nō phorresco. .i. nō timeo. s ego auidus audiēdi supple ea vehementer efflagito. .i. ex-
postulo. **U**bi sciendū q fm **U**guitionē efflagitare est valde flagitare expostulare. petē cū cla-

P. Tum illa. **S**ensi inquit cū verba tacitus nra at-
tentus qz rapiebas. cū qz tue mentis habitū vel expe-

pfeci mentē tuā. talia enī sūt remedia que adhuc restāt vt ipsa degustata pmo sint amara. s post
dulcescāt. **S**ed qz tu dicis te esse cupidū audiēdi vba nra **O** qnto desiderio arderes si cognosce-
res quo laboramus te educē. **E**t dicit boecius **Q**uo vis me ducē. **R**ndet phia. **A**d cognitionem

Iste est tertius liber Boecij de cō-
solatione phie. et ptiuat ad libros
pcedētes i hūc modū. **P**ostq; phia
in pmo libro serurata ē causas dolo-
ris Boecij. et in scdo libro adhibu-
it sibi remedia facilia **I**n pnti libro
et in sequētib; phia adhibet **B**oe-
cio remedia grauiora. **S**ūt aut re-
media grauiora rōnes ptra pmonē
opionē hoim. probātes q in bonis
extēiorib; nō pstitit vera felicitas.
ōndendo in quo sita sit felicitas ve-
ra. et quō ad ipsam pueniat. **E**t di-
uidit iste liber in. xxij. ptes qz hu-
ius libri sūt. xij. prose et xij. metra.
que ptes patebūt in processu libri.
Quid at et de quo defminef i qua
libet istaz ptiū siliter patebit **P**ri-
ma prosa huius tertij diuidit i tres
ptes. primo oñt Boecius quō post
pdiā allocutus fuerit phiaz. scdo
ponit rñsionē phie. tñtio boeci? diri-

more. polcere

Dic ponit rñsionē phie dicens
Ego bñ sensi illud cū tu tacitus et
attetus recepisti vba nra. et cū ego

Libri tertij Prosa prima.

vere felicitatis quā animus tuus q̄si
somniaando adhuc vix cognoscit qz
est occupatus imaginibus false felici-
tatis. **N**ō q̄ boecius tacitus ver-
ba phie rapiebat p̄silio **S**enece di-
centis **E**sto v̄boz tacitus auditor.
auditorz promptus rextitor. **N**ō
q̄ p̄cepta phicalia p̄mo sūt amara.
postea dulcescūt s̄z illud poete **D**i-
scere sit charū q̄uis p̄mo sit amara
Et **E**ustraci⁹. i. eth. dic̄ **S**icut do-
cti qm̄ laboriosa est possessio v̄tutū

s̄ p̄pter eius amaritudinē phia nō est
abijcienda qz nō est dignus dulcoris acumine q̄ amaritudi-
nis nequit inuisari ḡuamine s̄m **B**oe. in de disci. schol. **N**ō sicut somnias putat phāta-
ta sibi occurrentia esse veras res de quibus somniat: et tñ nō sūt ipse res. **S**ic boe. in istis t̄pali-
bus putavit esse verā felicitatē. que tñ nō est: s̄ tñ sūt quedā similitudines vere felicitatis sicut phā-
tasmata somniorz: sūt similitudines rez. **N**ō q̄ bona exteriora vocat imagines vere felicitatis.
Sicut enī imago est rei imitago: et nō ipsa res: sic bona exteriora vident̄ exp̄mere formā vere
felicitatis: s̄ vera felicitas non est in ipsis. **U**n̄ dicit in l̄ra. **T**um pro tūc. illa. i. phia inq̄t. ego
sensi. i. noui. supple intentionē tuā cū tu tacitus et attentus rapiebas v̄ba n̄ra. qz p̄ et. cū ego ex-
pedaui. alia l̄ra h̄z exp̄petui. i. reuocaui habitū tue mētis. v̄l qd̄ est verius dicē cū ego ipsa habi-
tū tue mentis p̄feci. q̄ppe mixta talia sūt supple remedia que restant supple sumenda. vt ipsa qd̄
degustata p̄mo mordeat. i. displiceat. interius at̄ recepta dulcescāt. **S**ed q̄ tu dicis te cupidū au-
diendi supple illa remedia. **Q**ūto ardore. i. desiderio flagrares. i. arderes si agnosceres quonā. i.
ad quē locū aggredimur. i. incipimus te ducē. **E**go boeci⁹ inq̄t. i. dixi. quonā supple vis me du-
cere. **I**nq̄t supple phia. ad verā felicitatē quaz tuus animus somniat. i. imp̄fete cognoscit. s̄ visu. i.
cognitionē. occupato ad imagines. i. ad bona t̄palia q̄ sūt imagines z similitudines vere felicitatis.
tu non potes intueri. i. inspicere ipsam supple veram felicitatem.

Uic boe⁹. dirigit petitionē phie
z ponit p̄sensū sue petitionis dicens
Phia rogo vt sine dilatiōe d̄mō-
stres mihi que sit vera felicitas. et
phia p̄senties dicit. libēter faciā tui
causa sed prius ostendā tibi falsā fe-
licitatē tibi notioz. vt illa cognita
per p̄trariū possis postea agnoscere
verā felicitatem. **N**ota circa hoc
q̄ dicit faciā tui causa libenter. q̄
phia petitiones hominum admittit.

Un̄ **S**en. **N**ulli p̄clusa est v̄tus sapie. oibus patet. oēs inuitat. oēs admittit. nō eligit donū neqz
censū: s̄ nudo hoie p̄tenta. **N**ō innata ē nobis via p̄cedēdi ex nob̄ magis notis ad minus no-
ta. p̄mo phys. et. ij. de aīa. **C**ū igif bona exteriora sūt magis nobis nota in q̄bus aliq̄ posuerūt
p̄sistere felicitatē qz bona interiora. iō phia p̄mo vult determinare de falsa felicitate nob̄ magis
nota: q̄ ponit in bonis exterioribus: ipam extirpando. vt p̄ eā cogscamus verā felicitatem tanqz
p̄ p̄riū. **N**ō q̄ **S**eneca in de v̄tutibus card̄ dicit. **S**cire debes q̄ quedā nō vident̄ eē bona z
sūt. quedā vident̄ z nō sūt. quecūqz aut̄ ex rebus trāsitorijs possides: nō hec magna existimes.
nō mireris qd̄ caducū est. **E**x quo p̄z q̄ vera felicitas nō p̄sistit in bonis exterioribus q̄ vident̄
esse vera bona et tñ nō sūt. **U**n̄ dicit in l̄ra **T**um p̄ tūc. ego supple boecius dixi **P**hia obse-
secro. i. peto fac. i. duc me ad illā felicitatē. z demonstra mihi sine cūctatione. i. sine mora q̄ sit illa
vera supple felicitas. **I**lla phia inquit. faciāz libent̄ tui cā. sed ego prius conabor. i. laborabo tibi
designare verbis. atqz pro et. informare que causa id est que felicitas habens rationē cause fina-
lis sit tibi notioz id est manifestioz vt ea supple falsa felicitate p̄specta id est cognita. possis ag-
noscere specimen similitudinē vere beatitudinis cuz flexeris oculos supple cognitionis in p̄tra-
riam partem false felicitatis.

B. **T**um ego. fac obsecro. et que illa vera sit sine cūctatione demonstra. **P.** **F**aciā inquit illa. tui causa li-
benter. **S**ed que tibi causa notioz est eā prius designa-
re verbis. atqz informare conabor. vt ea p̄specta. cum
in p̄trariā p̄tem flexeris oculos. vere specimen beati-
tudinis possis agnoscere.

Libri tertij. Metz. i.

Qui serere ingenuū volet agrum
Liberat arua prius fruticibus
Falce rubos filicemq; resecat
Et noua fruge grauis ceres eat
Dulcior est apium mage labor
Si malus ora prius sapor edat
Gratius astra nitent. vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos
Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulcra dies roseos agit equos
Tu quoq; falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Vera dehinc animum subierint

gratior est serenitas sic post cognitionē false felicitatis gratior est cognitio vere felicitatis. **Uñ** dicit in littera. **Ubi** pro postq; noth⁹. i. ventus australis desinit. i. cessat dare imbriferos sonos. i. flatus pducētes imbres tūc astra nitēt gratius. i. delectabilius. **Quartū** exēplū est. **Sicut** pulcra dies sequit tenebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequit cognitionē false felicitatis. **Uñ** dicit in lra. **vt**. i. postq; lucifer. i. stella matutina pepulerit. i. fugauerit tenebras noctis. tūc pulcra dies agit. i. ducit roseos equos solis. **Tūc** applicat exēpla ad ppositū dicens. **Tu** pus debes pside/rare falsa bona et ipis extirpatis debes agnoscere vera bona in quib⁹ cōsistit felicitas. **Uñ** dicit in lra. **Tu** quoq; pus intues. i. respiciens falsa bona. incipe retrahē colla iugo. i. a iugo false felicitatis. dehinc. i. postea vera bona sbierint. i. sbintrabūt aim tuū. **Nota** q; sicut prius extirpanda sūt vicia et postea inserēde virtutes. sic ager prius est purgāndus et postea semināndus. **Uñ** **Tho** bias. **Spinis** et tribulis purgari noualia debēt. **Agri** vt semē fructificare qat. **Uñ** q; frutex fm ugnitionē est densitas virgularū vel arborū vel spinarū. vel fm alios frutex est arbor parua que terrā fronde tegit. **Nota** q; filix est inutilis herba habēs folia ad modū filozū de qua dicit. **Per** sius. **Non** tamē ista filix villo māuescit in agro. **Uñ** q; post amaritudinē dulcedo est gratior et sensibilior. **Uñ** poeta. **Dulcia** nō meruit qui nō gustauit amara. **Namq;** p oppositū noscitur oē bonū. **hec** paup⁹ **Dericus**. **Uñ** q; **Boecius** hic dicit apium p apū in gto plurali. qd est **3** **Alex** xandru qui dicit **Uñ** dat apis etc. **Et** q; hic dicat apium et nō apū p3 p metrū qd semp pstat ex tribus dactylis cōtinuis. **Si** aut poneret apum nō essent tres dactyli continui. posset tñ dici q; cā metri ponitur apium p apum.

Prosa secunda libri tertij.

Uñ desiro paululū visu et velut in angustaz
sue mentis sedem recepta sic cepit.

mines sepe abducuntur a vera felicitate diuersis erroribus. quarto ponit errores siue opiniones circa felicitatē. secūda ibi. **Dis** mortaliū. tertia ibi. **Hūc** vti. quarta ibi. **Quoz** quidē. **Dicit** primo **Postq;** pbia pmissit ordinē pcedendū de falsa felicitate ad verā. tum p tūc ipa paululū desiro visu. i. inclinatis oculis et recepta velut in angustā. nobile sedē mētis sue sic cepit. i. incepit loqui. **Nota** q; capitis inclinatio est signū subtilis imaginationis. ppter quod subtilit et pfmde imas

Hstud est primū metrū hui⁹ tertij qd dicitur metz choristū ab inuētoze. dactylicū a pede pdomināte. et prim⁹ p⁹ hui⁹ metri est hypercatalectice qz post primū pedem abundat vna syllaba scz re. in hac dictioe serere. et qz pbia pdirit q; prius esset ondēdū que sit falsa felicitas et postea q; sit vera iō pbia in hoc metro pmedat hūc ordinē p exēpla qttuoz. **Primū** est. **Quicūq;** vult seminare bonū agrū oportet pus extirpare nocinas herbas vt ager bñ fructificet. **Similit** aliq; volēs cognoscē verā felicitatē oportet prius extirpae falsas. **Uñ** dicit in lra. **Qui** volet serē agrū ingenuū. i. nobile pus liberat arua. i. agros fruticib⁹. i. radicib⁹ que impediūt ne semē crescat et ille resecat. i. pscidit filicē. i. herbā inutile falce. i. falcastro vt noua ceres eat. i. pficiat gūis. i. onusta fruge. **Secūdu** exēplū est. **Sicut** p gustādo aliqd amarū: mel apparet dulcius. sic ppter cognitionē false felicitatis magis cognoscit vera felicitas. **Uñ** dicit in lra. **Labor** apium est mage dulcior. i. mel est magis dulce si mal⁹ sapor pus edat. i. pficiat ora. **Tertiu** exēplū est. **Sicut** post tepus nebulosum

Hic est prosa secūda huius tertij in qua pbia ponit diuersas opiniones circa falsaz felicitatē. et primo **Boeci** ont quō se pbia habuit p⁹ p⁹ dicitā. secūdo pbia ont q; ones homines nititur puenire ad britudinē quā ipa diffinit. tertio ont q; ho

Libri tertij. Prosa scda

gingeres caput inclināt. ⁊ quādoq; nō vidēt relata coram oculis. iō p̄bia volēs s̄tiliter speculari de felicitate. cuius speculatio difficilis est: ip̄a inclinato visu contraxit se in nobilem speculationē sue mentis.

Dic p̄bia oñt q̄ oēs homines nitunt̄ puenire ad vnū finem b̄titudinis quā b̄titudinē ipsa etiā diffinit et dicit sic. Omnis cura. i. sollicitudo mortaliū. i. hoim quā curā exercet labor multipliciū studiorū quia aliq̄ studēt in l̄ratura. aliq̄ in mercātia ⁊ sic de alijs. illa cura p̄cedit diuerso calle. i. diuerso modo viuendi sed tñ nitit̄ puenire ad vnū finē beatitudinis. Illud at̄ ad qd̄ homines nitunt̄ puenire est tale bonū q̄ quis adeptō nihil vlt̄erius queat d̄siderare. quod. s. bonū est summū oñiū bonorū cōtinens in se cōta bona.

cui. s. bono si quid. i. aliquid abforet. i. d̄esset nō posset esse summū bonū. qz reliqueret aliquid extrinsecus. i. extra illud bonū qd̄ posset optari. **A**z quib⁹ d̄cis p̄bia p̄cludit diffinitionē b̄titudinis dicens. Liqueat. i. manifestū est b̄titudinē esse statū p̄fectū p̄gregatiōe oñiū bonorū. **N**ota p̄gnitio vltimi finis magnū incrementū cōfert ad vitā. i. ethicoz. qz s̄m exigentiā finis cetera modelant s̄m **L**inconiensē p̄rio posteriorē. iō p̄bia tradit nobis p̄gnitionē vltimi finis scz beatitudinis.

Nō finis magis est eligēdus his que s̄nt p̄pter finē. vt p̄z p̄ Aristotelē tertio topicorū. **I**tē ibidē Cuius finis est bonus ip̄m quoq; bonū. **I**tē oīa d̄nomināda s̄nt a fine. **E**nī poeta. Si finis bonus est totū laudabile tūc est. **N**ota finis in agilibus habet se sicut p̄ncipiū in speculabilib⁹. sicut ḡ intellectus n̄ naturalit̄ adheret p̄ncipijs. sic appetitus n̄ naturalit̄ adheret vltimo fini qui est summū bonū. **N**ota q̄ duplex est finis. s. finis quo ⁊ finis gr̄a cuius oīa s̄nt

Alle est enī vn⁹ sicut deus vel b̄tudo. ⁊ iste finis appetit̄ ab oib⁹ sub vna rōne inquantū ē bonū sc̄tiās appetitū hoīs. **F**inis at̄ q̄ est opatio q̄ hoies nitunt̄ adipisci finē gr̄a cui⁹ ⁊ t̄lis finis n̄ ē vn⁹ sicut n̄ ē vna opatio oīz. iō dicit p̄bia q̄ cura hoīz p̄cedit diuerso calle ad p̄sequēdū vltimū finē. **N**ota illud ad qd̄ oēs hoies nitunt̄ puenire est bonū. qz bonū est qd̄ oīa appetat. i. ethicoz.

Nota qz b̄tudo habet rōnē vltimi finis. ip̄a est tale bonū quo adeptō nihil vlt̄erius d̄sideratur. nā de rōne finis est esse vltimū. ⁊ vltra illud qd̄ est vltimū: nihil est. ergo etiā oportet illd̄ cē summū bonū. qz illd̄ q̄ adeptō nihil vlt̄erius d̄siderat̄ est summū bonū. tale aut̄ est b̄tudo. **N**ota quia b̄tudo est bonū optimū pulcerrimū ⁊ d̄lectabilissimū. iō b̄tudo est status p̄fect⁹ p̄gregatiōe oīm bonorū p̄tinēs in se oīa bona. s̄t ei aliquod bonū sibi d̄ficet nō esset summū bonū.

Un ista parte oñt p̄bia q̄ hoies a vera felicitate diuers⁹ errorib⁹ abducunt̄ d. **D**ūc scz statū b̄titudinis oēs mortales sicut dixim⁹ conant̄ adipisci diuerso tramite. i. via. qz cupiditas. i. appetitus veri boni naturalit̄ est inserta mētib⁹ hoim. sed b̄tudo est verū bonū. quia summū. sed d̄uius error abducit homines ad falsa bona. **N**ō quia b̄tudo aggregat in se oīa bona iō eius cupiditas naturalit̄ est hoibus inserta. **U**bi tñ sciendū q̄ b̄titudine p̄tinere oīa bona potest intelligi duplicit̄. **U**no mō formalit̄ sic nō p̄tinēt oīa bona quia felicitas formalit̄ ⁊ essentialit̄ pōt esse sine exterioribus vt sine diuicijs ⁊ ceteris bonis. **A**lio mō intelligit̄ p̄tinere ea virtualit̄ ita q̄ b̄tudo excellat oīa bona. ⁊ sic est vera. **N**ota q̄ p̄bia hic vtitur quadā figura que d̄r epitheton dicēdo d̄uius error. nullus enī error est qui nō sit d̄uius. **U**n Alexander. **S**iet epitheton si dicas tristitia bella.

Nota cū mēs h̄mana naturalit̄ d̄sideret verū bonū nūq; tendit in falsum bonū nisi inquantū ipsū estimat̄ eē verū bonū. talis aut̄ estimatio est d̄uius error. ergo d̄uius error ad falsa abducit

Hunc vti diximus diuerso tramite mortales oēs conatur adipisci. Est enī mentibus hoim veri boni naturalit̄ inserta cupiditas sed a falsa d̄ui⁹ error abducit

Quorū quidem alij summū bonū esse nihilo indigere credentes. vt diuitijs affluant elaborāt. Alij vero bonū qd sit dignissimū veneratione iudicantes: adeptis honoribus reuerendi ciuib⁹ suis esse nituntur. Sūt qui summū bonū in summa potentia esse cōstituāt. hi vel regnare ipsi volunt. vel regnantibus adherē cōnātur. At quibus optimuz quiddam claritas videtur hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomē p̄pagare festinant. Plurimi vero boni fructū gaudio leticia q̄ metiuntur: hi felicissimum putāt voluptate disfluere

nihilo indigē: ipsi elaborāt vt affluāt. i. abundant diuitijs ponēdo oēm sufficientiā esse in diuitijs z in hoc errabāt. Alij vero summū bonū iudicātes qd dignissimū ē veneratione. i. hōre. tales adeptis hōrib⁹ nitunt esse reuerendi suis ciuib⁹. putātes in honorib⁹ t̄p̄alib⁹ verā dignitatē cōstitere z in hoc errabāt. Sūt alij q̄ summū bonū p̄stituūt in summa potētia. hi cōnātur regnare vel adherere regnātibus tanq̄ p̄siliarij vel familiares eorū. p̄ hoc putātes se esse vere potentes z in hoc accipiunt. Sed quib⁹ claritas. i. fama videt esse optimū bonū: illi festinant p̄pagare. i. dilatāre glōsum nomē. i. pulcrā famā artibus. i. studijs belli sicut viri militares. vel artibus pacis sicut sapientes mūdi: credentes se p̄ hoc acq̄rere glām immortalē z accipiunt p̄ hoc. Plurimi vērō. i. multi metiuntur. i. mensurāt fructū boni gaudio z leticia exteriori. hi putāt. i. estimāt felicissimū disfluē. i. abūdere voluptate. i. delectatiōe corpali estimantes i h̄ p̄sistē verū gaudiū qd ē erroneū.

Nō qnq̄ sūt i q̄bus errātes a vero bono posuerūt p̄sistē verā felicitatē scz diuitie. hōres. p̄tates. glā. z voluptates. Quoz sufficiētia sic accipit. Cū finis habeat rōnē boni: fm diuersitatē boni diuersificat finis. Est aut̄ triplex bonū. vtile. delectabile. z bonū honestū. z illi qui intendebāt bono vtili posuerūt felicitatē in diuitijs s̄ qui intendebāt bono delectabili ponebāt voluptates z in illis posuerūt finē z felicitatē. Qui aut̄ intendebāt bono honesto isti diuersificant qz bonū honestū est bonū fm rōnem. Ratio aut̄ est duplex. i. speculatiua z practica. de bono honesto qd p̄sistit in speculatiōe: nō loquebant̄ isti. quia tale bonū est latens. ipsi aut̄ posuerūt felicitatē in bono honesto quod est bonū rōnis practice. Tale ḡ bonū vel p̄sistit i opiniōe hōim z sic est gloria vel consistit in exercitio actus realis z hoc dupliciter. vel enī cōsistit in exercitio p̄p̄ij ad̄ circa alios. z sic est potestas. vel p̄sistit in exercitio actus alioz circa se z sic est honor.

Sūt etiā qui horū fines causas q̄ alterutro p̄mutēt. vt qui diuitias ob potētiā voluptates q̄ desiderāt. vel qui potētiā. seu pecunie causa seu proferēdi nominis petunt.

p̄pter diuitias vel cā p̄ferendi nois. i. cā dilatationis fame. Qualis vnusquisq̄ est. talis finis videtur ei. fm ḡ diuersam dispositionē hōim: diuersi fines eligunt. Illud aut̄ eligit p̄pter aliquem finē p̄ qd aliquis videtur posse p̄sequi illū finē. Cū igitur ponentes finem eē diuitias. magis putabant se diuitias p̄sequi p̄ potētiā: ipsi appetebant potētiā p̄pter diuitias. z e cōuerso. quib⁹ videbatur se posse p̄sequi potētiā p̄ diuitias: ipsi appetebāt diuitias p̄pter potētiā. z sic posuerūt p̄mutationē istoz finū adinuiem.

In his igitur ceterisq̄ talibus hūanorū actū voto/ r̄sq̄ versatur intentio veluti nobilitas fauorq̄ po/

Dic phia ponit diuersas opiniones circa felicitatē: oīs quō hōies p̄ errore ad falsa bona ducebant. sc̄ cūdo oīt q̄ in t̄lib⁹ bonis posuerūt b̄titudinē. tertio oīt q̄ naturali/ ter eoz interio tēdebat ad verā b̄titudinē. secūda ibi. Quib⁹ oīb⁹. tertia ibi. sed ad hōim studia. Primo oīt quō hōies errabant circa falsa bona: statuēdo i eis finē. secūdo oīt quō quidā fines adinuiē p̄mutabāt. tertio alia bona fortuita reducit ad predicta secūda ibi. Sūt etiā tertia ibi. In his igit. P̄rio dic. Quorū supple hōim qui ducunt ad falsa bona. alij credētes summū bonū eē

In ista parte oīt quō quidā isto rū fines iā dictos p̄mutabāt z dic. Sūt etiā aliqui qui fines z causas finales p̄mutāt alterutro. i. adinuiē. z desiderātes vnū p̄pter alter. nā quidā desiderāt diuitias p̄pter potētiā z voluptates. z sunt alij qui potētiā petunt. i. desiderāt cā pecunie. i.

Nota fm Aristotelē. iij. ethicorū

Dic phia reducit oia bona fortune in quibus ponūt hōies felicitatē ad p̄dicta quinq̄. et dicit. In his igit quinq̄ bonis z ceteris talibus

.s. reducibilib⁹ ad p̄dicta: versat̄ int̄
tio actuum humanorum z votorum
.i. desideriorū. z manifestat̄ exēplari/
ter q̄ alia reducant̄ ad ipsa d. Ue/
luti nobilitas z fauor popularis q̄ vi/
dētur cōparare quādā claritatem. i.
glaz iō supple reducunt̄ ad gloriā
Uxor aut̄ z liberi. i. filij. sūt que ap/
petunt̄ gr̄a iocunditatis. i. cā volu/
ptatis: iō ad voluptatē reducunt̄.
sed scissimū gen⁹ amicos nō nume/
rat̄ int̄ bona fortune sed numerat̄
in virtute. Reliquū vero quod cas/
dit sub exteriori fortuna: illud assu/
mit̄ vel cā potētie sicut est administratio officioꝝ. vel assumit̄ cā delectationis sicut exercitiū lu/
doꝝ. Sed bona corporis promptū est vt referant̄. i. reducant̄ etiā ad supiora bona qz robur et
magnitudo q̄ est signū fortitudis corporalis vident̄ p̄stare valentiā. i. potētiā. z sic ad potētiā re/
ducunt̄. Sic pulcritudo z felicitas vident̄ p̄stare celebritatē. i. glaz. ad quā reducunt̄. Salubri/
tas at̄. i. sanitas videt̄ p̄ferre voluptatē ad quā reducit̄. z sic oīa bona fortune reducunt̄ ad p̄di/
cta q̄nqz. **N**ō indigētia alicui⁹ boni auget desideriu illi⁹ boni. iō s̄z variā indigentia hoīm va/
riat̄ eoz desideriu. **U**n̄ Ar. i. et̄. dicit q̄ egrotās sanitatē: medicus diuitias. concij̄ at̄ sibi ipsi.
ignorātie eos q̄ magnū aliqd̄ h̄nt sup̄ se admirant̄. s̄m̄ ḡ diuersam dispōnez hoīm felicitas pone/
bat̄ in diuersis bonis fortune. que tñ sub p̄dictis bonis q̄nqz p̄prehendunt̄. **N**ō licet amici af/
ferat̄ iocunditatē: tñ nō s̄t p̄putandi int̄ bona fortune. cū enī amicitia sit v̄tus oportet q̄ amicitia vir/
tute adq̄rant̄. qd̄ aut̄ v̄tute adq̄rit̄: p̄ v̄tute p̄seruat̄. z tale nō p̄t esse bonū fortuitū. **E**t̄e amicitia
fundata sup̄ bono honesto est sanctissimaz in v̄tute numerat̄. s̄ amicitia fundata sup̄ bono vti/
li z delectabili fortuita est.

Un̄ ista pte pbat̄ p̄bia q̄ oēs p̄di/
cti q̄rebāt beatitudinēz i his bonis. z
dicit̄ **H**is desiderantibus p̄dicta
bona liquet. i. manifestū est ipsos de/
siderare beatitudinē. nā illud bonū
qd̄ q̄sqz petit. i. desiderat̄ p̄ ceteris:
illud indicat̄ esse summū bonū. sed
nos definitiū⁹ summū bonū eē bea/
titudinē. q̄re statū illū quē quisqz de/
siderat̄ p̄ ceteris: illud indicat̄ eē sta/
tū bonū. i. beatitudinē. **E**t tūc recolligat̄
bona false felicitatis dicēs **P**a/
bes an̄ oculos tuos p̄positā formā
hūane felicitatis. i. opes. hōres. poi/
tentiā. gloriā. voluptates. q̄ p̄siderās
ra videant̄ afferre. i. dare aīo iocunditatē.
nē. nā q̄cqd̄ aliq̄s eligit p̄ alijs: hoc videt̄ esse sibi summū bonū. s̄ aliq̄s p̄ ceteris eligit diuitias. ḡ
diuitie videbant̄ sibi summū bonū. aliq̄s honores. z sic de alijs. ḡ oēs p̄dicti appetebāt beatitudinē.
Nō qz p̄dicta bō vident̄ p̄ferre aliquā iocunditatē. oīa vident̄ eē ordinata ad iocunditatē tanqz
ad finē. z qz i voluptatibus ē maxima iocunditas. iō epicuri posuerūt felicitatē p̄sistē i voluptatib⁹
Hic oñt̄ p̄bia q̄ licz hoīes i p̄di/
cto mō errent. tñ eoz intētio sp̄ ferē
ad verā beatitudinē. scdo oñt̄ vñ h⁹
p̄ueniat. ibi. **I**n q̄ q̄nta sit. **P**riō p̄
mittit̄ intentū suū. scdo declarat. ibi
Num enī. **P**rimo dicit̄ **E**go reuertor ad studia. i. ad intētionē hoīm quoz animus. etsi p̄ quib⁹
memoria caligatē. i. obscurata: supple desiderio p̄ntiū bonoz. tñ sp̄ repetit̄ p̄ naturalē inclinationē
summū bonū. s̄ ignorat̄ quō illud repetat̄ velut ebri⁹ q̄ ignorat̄ q̄ tramite. i. qua via reuertat̄ domū

popularis. que videtur quādam claritudinez cōparare.
Uxor ac liberi que iocunditatis gr̄a petunt̄. **A**micos
ho qd̄ scissimū quidē genus est. nō in fortuna s̄z i vir/
tute numerat̄. **R**eliquū vero vel potētie causa vel
delectationis assumit̄. **J**am ho corporis bona prom/
ptū est: vt ad superiora referātur. **R**obur enī magni/
tudoqz vident̄ p̄stare valentiā. **P**ulcritudo atqz ve/
locitas celebritatē. salubritas voluptatem.

Quibus oibus solā beatitudinē desiderari liquet. **N**ā
qd̄ quisqz p̄ ceteris petit id summū indicat̄ eē bonū
sed summū bonū beatitudinē esse definitiūimus. **Q**uare
beatū eē iudicat̄ statū quē p̄ ceteris quisqz desiderat.
Habes igitur ante oculos p̄positā fere formā felicitatis
humane. opes. honores. potētiā. glaz. voluptates
Que quidē sola cōsiderans **E**picurus. cōsequēter si/
bi summū bonū voluptatē esse cōstituit. q̄ cetera oīa
iocunditatem aīo videantur afferre.

Epicurus p̄stituit voluptatē eē summū bonū eo q̄ oīa cete/
ra videant̄ afferre. i. dare aīo iocunditatē. **N**ō q̄ oēs appetētes p̄dicta bona: appetebāt beatitudi/
nē. nā q̄cqd̄ aliq̄s eligit p̄ alijs: hoc videt̄ esse sibi summū bonū. s̄ aliq̄s p̄ ceteris eligit diuitias. ḡ
diuitie videbant̄ sibi summū bonū. aliq̄s honores. z sic de alijs. ḡ oēs p̄dicti appetebāt beatitudinē.

Sed ad hoīm studia reuertor quoz anim⁹ etsi caligā
te memoria. tñ bonū summūz repetit. s̄z velut ebrius:
domū quo tramite reuertatur ignorat.

Ego reuertor ad studia. i. ad intētionē hoīm quoz animus. etsi p̄ quib⁹
memoria caligatē. i. obscurata: supple desiderio p̄ntiū bonoz. tñ sp̄ repetit̄ p̄ naturalē inclinationē
summū bonū. s̄ ignorat̄ quō illud repetat̄ velut ebri⁹ q̄ ignorat̄ q̄ tramite. i. qua via reuertat̄ domū

Nota sicut ebrius scit se hēre domū sed ppter defectū rōnis nescit quō ad eam redeat. Sic ho/
mines aliquo mō in generali sciunt et cognoscunt summū bonū et naturalit̄ inclinant̄ ad illud tā
q̄ ad p̄ncipiū a quo p̄cesserūt. sed iebriati amore tpaliū bonoz: nesciūt quō ad id pueniant.

Nū enī vident̄ errare hi: qui nihilo indigere nitunt̄?

Atqui nō est aliud quod eque p̄ficere b̄tudinē pos/
sit. q̄ copiosus bonozū oīm status nec alieni egēs sed
sibi ipse sufficiens. **N**ū vero labūtur hi: qui quod sit
optimū: id etiā reuerētie cultu dignissimū putēt̄: mini
me. **N**eq̄ enī vile quiddaz cōtēnendūq̄ est. quod adi
pisci oīm fere mortaliū laborat intentio. **A**n in bonis
nō est numerāda potētia? **Q**uid igit̄? **N**um imbecillū
ac sine viribus estimādū est: quod oīb̄ rebus cōstat
esse p̄stantius? **A**n claritudo nihilipēdēda ē. **S**ed se
questrari nequit. q̄n oē quod excellentissimū ē. id etiā
videatur esse clarissimū. **N**ā nō esse anxīā tristēq̄ be
atitudinē. nec doloribus molestijsq̄ subiectā: quid at
tinet dicere: quādo ī mīmis quoq̄ rebus id appetitur
q̄ hēre fruiq̄ delectat? **A**tqui hec sūt q̄ adipisci hoī/
nes volūt: eaq̄ de cā diuitias. dignitates. regna. glo/
riā. voluptates q̄ desiderant. q̄ per hec sibi sufficien/
tiā. reuerētiā. potētia. celebritatē. leticiā. credūt eē v̄/
turā. **B**onū ē igit̄ q̄ tā diuersis studijs hoīes petūt.

q̄ constat esse p̄stantius. i. potētius oībus rebus. **I**ncōnt̄ idē de glā dicēs. **A**n claritudo. i. gloria
est nihilipēdēda ita vt querentes glam nō tendāt ad summū bonū: q. d. nō est nihilipēdēda.
sed nequit. i. nō pōt sequestrari. i. negari q̄n oē q̄ est excellentissimū illud etiā videat̄ clarissimū
i. gloriosissimū. **I**ncōnt̄ idē de voluptate dicēs. **Q**uid attinet dicē: q. d. de se manifestū est b̄tudi/
nē nō esse anxīā et tristē nec subiectā dolorib̄ et molestijs s̄ supple magis est plena voluptate et iocū
ditate p̄ p̄ns querētes voluptatē et leticiā tēdūt ad summū bonū. **Q**d at iocūditas et voluptas
includat̄ in summo bono pbat p̄ locū a minori dicēs. **Q**m̄ in oībus rebus. s. appetēdis p̄ q̄ aliq̄d
appetit̄ q̄ delectat h̄i et ip̄o frui. **H**ec igit̄ sūt que hoīes volūt adipisci et ea de cā querūt diuiti
as. dignitates. regna. gloriā. et voluptates. qz p̄ hoc credūt sibi eē venturā sufficientiā. reuerētiā
potentiā. celebritatē. et leticiā. **B**onū igitur est quod hoīes appetūt diuers̄ studijs. i. intētiōibus.

Nota q̄ ex ista tota l̄ra pōt formari vna rō scz q̄ querētes p̄dicta bona querūt b̄tudinē. **R**ō
est ista **I**lli tendūt ad b̄tudinē q̄ tendūt ad sufficientiā. reuerētiā. potētia. celebritatē. et leticiā. s̄
appetētes p̄dicta bona. s. diuitias. dignitates. regna. glā. voluptates. tendūt ad sufficientiā. reue
rentiā. et sic de alijs. ergo tendūt ad b̄tudinē. **M**aior est nota. qz sufficientiā. reuerētiā sūt p̄diti/
ones b̄tudinē que p̄fectissime reperiūtur in b̄tudinē. **Q**uerētes s̄ p̄prietates b̄tudinē tendūt
ad b̄tudinē. **M**inor p̄z ex l̄ra. **N**ō q̄ querētes diuitias ppter sufficientiā ferebant̄ in summū
bonū naturali appetitu qz in summo bono est vera sufficientiā. et in hoc nō errabāt. sed qz sufficiē/
tiā q̄ est nulli⁹ indigētie putabāt sibi puenire p̄ diuitias in hoc errabāt. **S**ilr̄ q̄rētes dignitates
ppter reuerētiā naturali intētiōe ferebātur ī b̄tudinē eo q̄ b̄tudo est reuerentissima. s̄ qz sumā
reuerētiā putabāt sibi s̄uenire per dignitates tpales. iō in hoc errabant. et sic intelligit̄ de alijs.

Libri tertij

Hic ont phia vñ hoc pueniat q̄
q̄ntūcūq; intentio hoīm sit diuersa.
tñ intēdit in britudinē. z ont q̄ hoc
puenit ex vi naturalis iclinatiōis
que nulli auferri pōt. z d̄t. In quo
scz appetitu boni vel britudinis fa-

cile mōstrat quāta sit vis nature cū licz sint varie z dissidētes. i. discordātes sine hoīm de sum-

mo bono. tñ hoīes p̄sentūt. i. p̄cordāt in diligendo. i. diligēter appetendo sine boni. i. britudinis.
Nota q̄ sine existēte vno possunt diuersificari actiōes tendētes in illū finē. Si ei p̄pter diuer-
sitate actiōnū esset diuersitas finū nō esset deuenire ad vnū finē sed p̄cederet in infinitū in finis
bus. qd̄ patz fallum ex. ij. metaphysice. z hoc est verum de fine cuius grā oīa fiūt q̄ ille est vnus
z nō de fine quo vt prius visum est. licet ergo sint diuersē sentencie z studia hominūz tamē pue-
nunt in appetendo vnum finem scz britudinem.

Hic incipit scdm̄ metz huius tertij qd̄ d̄t p̄-
daricū ab inuētoze. anapesticū a pede p̄dominā-
tez est dimetiz quia p̄stat ex q̄ttuoz pedibus quo-
rū duo p̄stituit vnū metz. In quo metro qz phia
sup̄ dixerat q̄ vis nature operat q̄ intentio hoīm
semp̄ tēdit in bonū. iō hic commēdat vim nature
ostēdens q̄ tāta ē vis nature q̄ quātūcūq; res
abducāt assuefactiōe vel violētia ad aliquid qd̄
est sibi p̄ter naturā. tñ sibi ip̄i derelicta ip̄ redit
ad illud quod iest sibi fm̄ naturā. z p̄mittit suam
intētiōem. secūdo manifestat p̄positū ibi **Quāuis**

Primo dicit. Nibi phie placet p̄mere. i. maife-
stare cātū arguto. i. sonoro lētis fidib⁹. i. chordis
lēte sonātib⁹ quātas habenas. i. naturales iclinatiōes potēs natura flectat. i. regat quibus legi-
bus p̄uida natura seruat. i. p̄seruat immēsuz orbē. z quibus legib⁹ natura stringat ligās singula ir-
resoluto nexu. i. p̄iūctiōe idissolubili. **N**ō triplex ē natura. natura naturās sic ē de⁹ a q̄ depēdet
celū z tota natura. Alia est natura naturās z naturata simul sicut celū qd̄ dicit natura naturata
inquātū depēdet a deo. z dicit natura naturās inquātū ifluit naturis istoz inferiorz. Alia est natu-
ra naturata tñ quā brūs Augustinus sic diffinit. Natura est quedā vis z potētia diuinitus insi-
ta rebus creatis que vnicuiq; rei suū tribuit. qua cū quisq; male vtiē malus esse iudicat. In p̄po-
sito dictū phie pōt intelligi de natura tertio mō dicta licet quidā exponāt p̄ natura primo modo
sumpta. **U**tem leges nature hic vocat d̄terminationes z proprietates naturales cuiuslibet rei
a deo sibi constitutas.

Hic phia maifestat p̄positū p̄ q̄ttuoz exempla. se-
cūdo generalit̄ p̄cludit silit̄ esse in oībus alijs ibi.
Repeat. **P**rima in q̄ttuoz p̄tes. s̄z q̄ttuoz exempla
que patebūt. **P**rimū exemplū est de q̄drupedibus sic
de leonibus. q̄ licet ex quadā assuefactiōe doment̄ ita
vt mitescāt metuendo suū mgr̄m. tñ si multū offendā-
tur redit eoz crudelitas natural̄ ita vt p̄zio lacerant
dētibus mgr̄m suū. **U**n̄ dicit in l̄ra **Quāuis** leones
peni. i. lybici gestent. i. portēt pulcra vīcula. i. catenas
in collo. z captent. i. recipiāt escas datas. i. porrectas
eis manibus suis magistri. z quis metuant trucez. i.
crudelē mgr̄m. leones inquā soliti ferre. i. pati verbe-
ra mgr̄i. sed si cruoz tingerit. i. madidauerit horrida
ora. i. colla leonū p̄ nimia s̄bera. tñc animi leonū res-
des. i. quierī redeunt ad naturalē crudelitātē z leones
meminere sui. i. sue nature grani fremitu. i. magno ru-
gity ip̄i laxant. i. solunt colla solutis nodis. i. ruptis vinculis z primus suus domitor. i. magister

In quo quāta sit nature vis facile mōstratur. cū
licet varie dissidentesq; sententie. tñ in diligendo
boni fine consentiunt.

Retrū scdm̄. iij. libri.

Quantas rerū flectat habenas
Natura potēs. quibus immēsuz
Legibus orbem p̄uida seruet
Stringatq; ligans irresoluto
Singula nexu. placet arguto
Fidibus lentis promere cantu

Quāuis peni pulcra leones
Vincula gestēt. manibusq; datas
Captent escas. metuātq; truce
Soliti verbera ferre magistrū
Si cruoz horrida tingerit ora
Resides olim redeunt animi
Fremituq; graui meminere sui
Laxant nodis colla solutis
Primusq; lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras

Metrum secundum

ille imbuit. i. recipit lacer .i. laceratus rabidas iras crueto dente. s. leonis. **N**o fm Isid. li. ety. pe
ni sunt homines carthaginenses. Est at carthago ciuitas lybie ppter quod leones lybie vocat leones
peni. z hmoi leones lybie facilius domantur. **N**ota quatuorq; leones doment z assuetudine
ducant a sua crudelitate. si tm afficiant cruore vel sanguine redeunt ad naturalē crudelitatem.

Que canit altis garrula ramis

Mes cauee clauditur antro

Huic licet illita pocula melle

Largasq; dapes dolci studio

Ludens hominum cura ministret

Si tamē arto saliens tecto

Nemorū gratas viderit umbras

Sparsas pedibus proterit escas

Siluas tantū mesta requirit

Siluas dolci voce susurrat

Validis quondā viribus acta

Pronum flectit virga cacumen

Hanc si curuans dextra remisit

Recto spectat vertice celum

tis virga redit ad naturalē rectitudinē.
trariū tm i hoibus ronalib⁹ mltū facit assuescēdo vt psuescēdo qz licet aliqs sit male pplexionat⁹
tm p vsū z psuetudinē habitata z pplexio mutat.

Cadit hesperias phebū in vndas

Sed secreto tramite rursus

Currum solutos vertit ad ortus

tit currū suū ad solitos ortus. i. ad partes orientales. **N**o q; Boecius hic loquit more poetarū
qui dicebat solē tpe vesprino dscēdere in mare occidentale vt ibi lauaret a sordib⁹ z a puluere q
maculat⁹ fuit existens in nro hemisperio. sed hoc nō est verū quia sic apparet ruditati hoim.

Reperit proprios queq; recursus

Redituq; suo singula gaudent

Nec manet vlli traditus ordo

Nisi q; fini iunxerit ortum

Stabilēq; sui fecerit orbem

culationē sui pūgendo finē pncipio. **N**ota q; orbis in pposito est circulus vel linea circūdu
ta rediens ad idē punctū vñ incipit. equaliter distans a medio. facit aut homo stabilē sui orbis
pcedens a deo tanq; a suo pncipio z transiens per temporalia in illis nō sistit sed redit ad deum
tanq; ad suum finem per contemplationem mentis

Dic ponit secundū exemplū qd ē de volatilibus z est
tale. **A**uicula capta que pter naturā domesticat quātū
cūq; foueat delicijs hoiz tm hira oportunitate. redit ad
aeris vastitatē. **U**n dicit in lra. **A**les garrula q canit
altis ramis si illa capta claudit in antro cauee .i. domū
cule supple vt ibi maneat ad solatiū hoim. licet ludens
cura hoim ministret huic aui pocula illita. i. linita mel/
le z largas dapes mistret dolci studio si tm illa auis sa/
liens ex arto tecto. i. ex arta domuncula viderit gratas
umbras nemoz ipa proterit pedibus suis escas spar/
sas z ipsa mesta qz fuit detenta reqrit siluas z dolci vo
ce susurrat. i. catat i siluis. **N**o natura nō assuescit in
pstrariū. si eni lapis centies millesies pūciat sursuz nō
assuescit ascendere sursum. licet ergo aliqua psuetudine
vel violētia natura possit ad tempus impediri. tm sp ut
clinat ad prium opus

Dic ponit tertiu exemplū de vegetabilibus sicut de
virga crescente qd tale est. **L**icet virgula erecta p vio/
lentia incuruet. tm relicta prie nature ipa sursū erigit
Un dic i lra. **V**irga qndā acta. i. coacta validis virib⁹
supple hois incuruatis eā ipa flectit pnu. i. flexum cacu
mē sed si dextra curuans remisit hac ipa spectat. i. re
spicit celū recto vertice. q. d. deposita violētia incuruā/
No lz natura rerū inaiatarū nō facile assuescat in con
trariū tm i hoibus ronalib⁹ mltū facit assuescēdo vt psuescēdo qz licet aliqs sit male pplexionat⁹
tm p vsū z psuetudinē habitata z pplexio mutat.

Un **S**eneca. **C**onsuetudo est altera natura
Dic phia pbat intētū suū ponēdo qrtū exēplū i cor
porib⁹ celestib⁹ z ē tle. **S**ol mot⁹ ab oriēte i occidentē
cadit i mare hespericū. s. naturali inclinatioe redit ad
orientē sub nro hemisperio. **U**n dicit in lra. **P**hebū
.i. sol cadit in vndas hesperias. i. occidentales s. secre
to tramite. i. secreta via scz sub terris rursus. i. itez ver
tit currū suū ad solitos ortus. i. ad partes orientales. **N**o q; Boecius hic loquit more poetarū
qui dicebat solē tpe vesprino dscēdere in mare occidentale vt ibi lauaret a sordib⁹ z a puluere q
maculat⁹ fuit existens in nro hemisperio. sed hoc nō est verū quia sic apparet ruditati hoim.

Dic phia pcludit idē esse i oibus alijs entibus. vi
delicet q; oia entia quocūq; mō p violentia seu assue
fationē a sua abducant natura tm sibi xreliāta semp
redeunt ad illud quod inest eis p naturā **U**n dicit in
lra. **Q**ueq; .i. quelibet entia reperit ppios recursus
.i. naturales motus z singula. i. oia entia gaudent suo
reditu supple redeūdo ad illud qd puenit eis f3 natu
rā. **N**ec vlli manet. i. adest tradit⁹ ordo nisi qd suo fi
ni iunxerit ortū. i. pncipiū z fecerit stabilē orbem. i. cir

Prosa tertia. Libri tertij.

Ista est tertia prosa huius tertij in qua et in alijs sequentibus ostenditur quod vera felicitas non consistit in illis que quidam putauerunt esse summa bona, sed tamen est falsa felicitas in ipsis. Et primo probatur per ea que dicta sunt in metro adaptat specialiter ad homines et cum hoc proponit intentum suum, secundo probatur intentum ibi. **Primum** igitur dicit primo dictum est quod omnia repetunt suum finem, vos quoque o terrena aialia, id est vos homines qui estis dediti terrenis somniati, id est impediti cognoscitis vestrum principium licet tenui imagine, id est exili similitudine et prospicitis illum verum finem beatitudinis licet cognitione minime perspicaci, tamen quamquam cognitio eorum, id est in naturalis intentio ducit vos ad verum bonum et multiplex error ab eodem vos abducit. Et tunc ponit intentum suum dicens. **Cōsidera** namque o Boeci an homines valeant pervenire ad destinatum finem, id est ad beatitudinem per ea quibus putant se adepturos beatitudinem, si enim pecunia vel honores et cetera afferunt quid, id est aliquid tale cui nihil bonorum videatur abesse nos fateamur aliquos fieri felices adeptione horum bonorum, sed si non valent efficere, id est facere quod promittunt et carent pluribus bonis, nonne liquido, id est manifeste falsa spes beatitudinis in eis apprehendit. **quod dicitur sic.** **Non** principium omnium rerum quod est, deus, est vera beatitudo ut postea patebit, tunc principium quasi somniando cognoscitur et difficulter ad ipsum devenitur, non enim perfecte in presenti statu ipsum cognoscimus, quia intellectus non habet se ad ipsum sicut oculus noctue ad lumen solis ex. **ii. metaphys.** Etiam ad talem beatitudinem cum difficultate pervenitur. **Ubi Alanus in antiochiano dicit.** Difficilis accessus ad hanc, facilisque recessus. **Accessus** paucis, casus patitur omnibus, in qua **Uix** aliquis transire valet, valet omnis ab illa **Declinare** via, que paucis pervia, multis **Clauditur**, arcta nimis, intranti larga ruine

Hic probatur per ea que dicta sunt quod ista bonum non efficiat quod promittunt, et per quod in eis est falsa beatitudo, et per quod ostenditur de divitiis, post idem de alijs bonis. **Primo** igitur probatur quod divitiis non conferunt sufficientiam quam videntur promittere et propter quam appetunt. **Secundo** probatur quod divitiis conferunt indigentiam. **Tertio** probatur quod indigentiam non auferunt sed ibi. **Atqui**, tertia ibi. **Quis** autem modus. **Primo** intendit talem rationem. **In** illis non consistit vera felicitas quam non reddunt homines sibi sufficientem, sed divitiis sunt hominibus, **quod dicitur.** Maior est non quod felicitas est bonum sufficientissimum nullius egens. **Minor** declarat in littera, et procedit probatur more didascalico, id est interrogando, et respondendo dicitur sic. **Primum** igitur respondetur Boecio interrogato qui paulo ante divitiis affluerebas, id est abundabas, nunquam ne anxietas, id est tristitia concepta ex aliqua

Latens argumentum

Vos quoque o terrena aialia, tamen licet imaginem vestrum tamen principium somniatis, verumque illum beatitudinis finem licet minime perspicaci, qualicumque tamen cogitatione prospicitis, eo quod vos et ad verum bonum naturalis ducit intentio et ab eodem multiplex error abducit. **Cōsidera** namque an per ea quibus se homines adepturos beatitudinem putant, ad destinatum finem valeant pervenire? **Si** enim vel pecunia vel honores ceteraque tale quid afferunt, cui nihil bonorum abesse videatur. **Nos** quoque fateamur fieri aliquos horum adeptio felices. **Quod** si neque id valet efficere quod promittunt, bonisque pluribus carent, nonne liquido falsa in eis beatitudinis spes apprehenditur

Primum igitur te ipsum qui paulo ante divitiis affluerebas iterrogo, iter illas abundantissimas opes, nunquam ne animi tui concepta ex qualibet iniuria confundit anxietas? **B.** Atqui inquam libero me fuisse aio, quin aliquid semper agerem reminisci nequeo **P.** Nonne quia vel aberat quod abesse non velles, vel aderat quod adesse nolisses? **B.** Ita est inquam. **P.** Illius igitur presentiam, huius absentiam desiderabas. **B.** Confiteor inquam. **P.** Eget vero inquit eo quod quisque desiderat. **B.** Eget inquam. **P.** Qui vero eget aliquo. **Tunc** est usquequaque sibi ipse sufficiens, nonne est usquequaque sibi ipse sufficiens, id est abundabas, nunquam ne anxietas, id est tristitia concepta ex aliqua

ciens? **B.** Nime inquā. **P.** Tu itaqz hanc insuffi-
cientiā plenius inquit opibus sustinebas? **B.** Quid
ni inquā. **P.** Opes igitur nihilo indigentem suffi-
cientēqz sibi facere nequeunt. et hoc erat qđ promit-
tere videbantur.

siderabas. h^o at qđ aderat desiderabas absentia **Dic** Boecius. **Cōfiteor** inquā. **Et** phia inqt. **Eget**
so. i. caret qđ quisqz desiderat **Dic** Boecius. **Eget.** **Et** phia. **Qui** vero eget. aliquo mō nō est vī
quequaqz sibi sufficiens. **Dicit** Boecius. **Nime** supple est sufficiens. **Et** phia **Tu** itaqz hanc in-
sufficiētiā sustinebas plen^o opibus. **Cōcludit** ergo phia ex pcessis dicens. **Igit** opes nequeunt
facere nihilo indigentē z sibi sufficientē. z hoc erat qđ pmittē videbant. **Nota** qđ oīs appeti-
tus est rōne carentie. vñ illud quod quis habet pprie nō desiderat sed magis amat. **Uñ** **Augu**
ix. li. de tri. dicit **Idē** appetitus quo quis inhiat rei cognoscēde fit amor rei cognite. id dicit phia.
eget vero qđ quisqz desiderat. **Nota** phia dicit. qui eget nō est sibi sufficiens. **Cōtra** hoc diceret
aliquis. **Sapiens** eget qz indiget bonis exteriorib^o sine quibus viuere nō pōt. z tñ sapiens est si-
bi sufficiens. p **Senecā** ix. epistola q dicit. **Sapiens** seipo pnt^o est. **Ad** hoc dicendū q sapiēs
indiget quibūdā ad viuendū sed nō ad brē viuendū. **Ad** viuendū enī mltis rebus illi opus est
s ad beate viuendū tm pntus est aio sano z erecto z respiciente fortunam.

Atqui hoc quoqz maxime cōsiderandū puto. qđ
nihil habeat suapte natura pecunia. vt his a qui-
bus possidetur. inuitis. nequeat auferri **B.** Fateor
inquā. **P.** Quidni fateare. cū eā quotidie valētior
aliquis eripiat inuito? **Vñ** enī forēses querimonie
nisi qđ vel vi vel fraude nolentibus pecunie repe-
tūtur erepte? **B.** Ita est inquā. **P.** Egebit igitur
inquit extrinsecus petito presidio quo suam pecu-
niā quisqz tueatur? **B.** Quis id inquā neget? **P.**
Atqui n̄ egeret eo nisi possideret pecuniā quā pos-
set amittere. **B.** Dubitari inquā nequit. **P.** **In** cō-
trariū igitur relapsa res est. **Nā** que sufficientes si-
bi facere putab^o antur opes. alieno potius presidio
faciunt indigentes.

Igit res est relapsa. i. mutata in p̄riū. nā opes que putabant facere sufficientes faciunt poti-
us indigentes alieno p̄sidio. **Nota** illud quod per violentiā acquirif per violentiā potest au-
ferri. sed pecunia per violentiā acquirif. quia dicit **Aristoteles**. primo ethicozū. q oīs pecunio-
sus est violentus. ergo violenter auferf pecunia ppter quā violentiā fiunt querimonie forēses.
Ubi sciendū q forū est locus rerum venalium. sed forus est locus exercendarum litiū coram iu-
dicio. **Inde** forēsis quod idem est qđ iudicialis

iniuria. p̄fudit aīm tuū iter opes ab-
undatissimas: z r̄ndet **Boeci** **Atq**
p certo ego neqo remisci me fuisse
tā libero aio qn sp angerer. i. offēde-
rer aliq **Et** dicit phia. **Nonne** tibi ali-
qđ aberat qđ abesse nō velles: vñ ti-
bi aliqđ adēat qđ adēē noluiſſes **R̄ndet**
Boe. Ita ē inqz. **Tūc** phia p̄clu-
dit d. **Iō** illius qđ aberat p̄ntiā de-

Dic pbat phia q diuicie p̄ferūt
indigentiā. z p p̄ns nō p̄sistit eis
felicitas. cuz felicitas sit bonuz sine
oī indigentiā. **Probat** aut in lra q
pecunia p̄fert indigentiā p hoc qz pe-
cunia facit vt homo indigeat alieno
p̄sidio quo pecuniā suaz tueat ne p
violentiā auferat. vñ subdit in lra.
Atqui p certe ego puto hoc maxie
p̄siderandū q pecunia nihil habeat
suapte natura. i. sua natura vt neq
at auferri his inuitis. i. nolentib^o a
quibus possidet **Dicit** Boecius. **Fa-**
teor inquā. **Et** phia. **Quidni** fatearē
.q. d. oportet vt fatearis cū quotidie
aliquis valētior. i. fortior eripiat eā
inuito. i. nolenti. **Uñ** enī sunt queri-
monie forēses. i. iudiciales nisi q pe-
cunie erepte vi vel fraude repetun-
tur i iudicio: **R̄ndet** Boecius. **Ita**
est inquā. **Et** phia. **Egebit** igit qui-
qz p̄sidio. i. auxilio extrinsecus petito
q tueat suā pecuniā quā possz amit-
tere: **R̄ndet** Boecius. **Dubitari** ne-
quit. **Tūc** phia p̄cludit ex dicitis di-

Libri tertij

Hic phia pbat q diuitie nō auferunt indigentia, et sic p sequens nō p̄sistit i eis felicitas et dicit. Quis est modus quo indigentia depellat diuitijs: nūquid diuites nequeunt e/ surie: q. d. sic. nūquid nō p̄nt sitire: q. d. diceret imo. nūquid mēbra pecuniosoz nō sentiunt frig⁹ hibernuz. i. hyemale: q. d. sic. Sed tu iquies. i. dices opulētis. i. diuitibus adest aliquid quo famē satient et frigus depellat Rūdet phia hoc mō. Indigentia pōt solari diuitijs s̄ penit⁹ auferri nō pōt. Nā si hec indigentia sp̄ hians. i. desiderās et poscens aliqd explet opibus. necesse est tñ vt maneat indigentia que posset expleri qz quātūcūqz sitis diuitijs vel fames mitiget. adhuc diues post sitiet et esuriet. et quod nature nimium est. auaricie nihil satis est. Quare si opes nō p̄nt summonere. i. repellere indigentia. sed faciūt indigentia. quid est. i. quō esse potest qz credatis eas p̄stare. i. dare sufficientia: q. d. nullo mō a bet credi. **N**ota qz oīs indigentia v̄ est indigentia nature vel auaricie. Indigentia nature paucissimis suppleri pōt. eo qz natura paucis minimis qz p̄teta est. **U**n̄ p̄pter naturā nō oportet multū querere diuitias. nec p̄ diuitias indigentia nature amoueri potest. sicut nec ipa natura mutari pōt. Indigentia vero auaricie ē que nullo mō expleri pōt. et ita diuitie eā amouere nō possunt. iō plus augent. quia dicitur **A**uarus nō implebitur pecunia. **N**ota qz diuitie nō solū nō inducūt sufficientia sed nec inducunt sapientia. quia dicit **S**en. **Q**uid p̄sunt stulto multe diuitie dū per eas nō possit fieri sapiens.

Ustud est tertium metrum huius tertij qd dicitur archilogicu ab inētoze iābicū a pede p̄domi nate cui p̄iungitur metrum elegiacū. In quo metro phia inuehit p̄tra auaros quos in p̄nti vita sollicitudo diuitiarū affligit et in morte derelinquit et dicit **Q**uāuis diues auarus fluēte. i. abūdāte auri gurgite. i. multitudie cogat. i. p̄greget siue coaceruet opes nō expleturas suā cupiditatē et quāuis diues oneret. i. premat colla sua baccis. i. gemis p̄ciosis rubri litoris. i. rubri maris qz gēme colligunt in litore rubri maris et quāuis scindat. i. diuidat arādo rura opima. i. agros fecūdos cete no boue. i. cū centū bobus. adhuc cura mordax. i. sollicitudo nō deserit ipz sup̄stite. i. viuente. et leues opes que leuis trāsēnt nō comitantē ipm defūctum. i. mortuū. **N**ota qz circa litterā gurges fm **U**guicionē et **I**sidorū libro etymologiarum est locus alt⁹. i. p̄fundus in flumine et in p̄posito signat abundantē affluentia auri. **U**te s̄z **U**guicionē bacca p̄ duplex e inuenit positū p̄ fructū oliue vel lauri vel p̄ quolibet fructū aliqñ aut inuenit p̄ gēma p̄ciōsa et sic sumit hic **U**te diues auarus duplici malo p̄mitur. in p̄nti vita sp̄ sollicitat. et post mortē nihil ipsum de diuitijs comitat. de quo diuite loquitur **A**lanus in li. de plācu nature dicens. **U**t oculis varia numoz ferula donet. **I**mponit p̄p̄io diues ieiunia ventri. **I**te ioculatur ocellis diues in argento s̄ venter philosophari cogit.

Ustud est tertium metrum huius tertij qd dicitur archilogicu ab inētoze iābicū a pede p̄domi nate cui p̄iungitur metrum elegiacū. In quo metro phia inuehit p̄tra auaros quos in p̄nti vita sollicitudo diuitiarū affligit et in morte derelinquit et dicit **Q**uāuis diues auarus fluēte. i. abūdāte auri gurgite. i. multitudie cogat. i. p̄greget siue coaceruet opes nō expleturas suā cupiditatē et quāuis diues oneret. i. premat colla sua baccis. i. gemis p̄ciosis rubri litoris. i. rubri maris qz gēme colligunt in litore rubri maris et quāuis scindat. i. diuidat arādo rura opima. i. agros fecūdos cete no boue. i. cū centū bobus. adhuc cura mordax. i. sollicitudo nō deserit ipz sup̄stite. i. viuente. et leues opes que leuis trāsēnt nō comitantē ipm defūctum. i. mortuū. **N**ota qz circa litterā gurges fm **U**guicionē et **I**sidorū libro etymologiarum est locus alt⁹. i. p̄fundus in flumine et in p̄posito signat abundantē affluentia auri. **U**te s̄z **U**guicionē bacca p̄ duplex e inuenit positū p̄ fructū oliue vel lauri vel p̄ quolibet fructū aliqñ aut inuenit p̄ gēma p̄ciōsa et sic sumit hic **U**te diues auarus duplici malo p̄mitur. in p̄nti vita sp̄ sollicitat. et post mortē nihil ipsum de diuitijs comitat. de quo diuite loquitur **A**lanus in li. de plācu nature dicens. **U**t oculis varia numoz ferula donet. **I**mponit p̄p̄io diues ieiunia ventri. **I**te ioculatur ocellis diues in argento s̄ venter philosophari cogit.

Quāuis fluente diues auri gurgite
Nō expleturas cogat auarus opes
Oneretqz baccis colla rubri litoris
Rurāqz centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deseret superstitem
Defunctūqz leues non comitantur opes

Prosa quarta tertij libri. De eo satis dicit qd per diuitias sufficientia adipisci

Prosa quarta.

nō potest. Nūc vult ostēdere qđ dignitas pro magno nō est habēda que malū magis ociosum quā clarum efficit.

Sed dignitates honorabilem reuerendum qđ cui prouenerint reddunt?

quēs nō est in eis vera beatitudo. Et p̄io p̄ponit qđ dignitates faciūt honorabile. secūdo im p̄bat. ibi. Nū vis. Primo dicit. Sed dignitates reddūt hoīem honorabile z reuerendū cui prouenerint. Nota honor est exhibitio reuerentiae alicui i testimoniū virtutis. sicut accipit ex. iij. e. thicorū. Vel alit̄ honor est opinionis benefactiue signū. vt dicit Aristoteles li. rhetor. Quando enī opinamur nobis posse bene fieri ab aliquo. ipsum honoramus. Sed reuerentia est decens ac matura grauitas s̄m Tullium.

Nū vis ea ē magistratibus vt vtentiū mētibus virtutes inserant. vitia depellant? Atqui nō fugare: sed illustrare potius nequitia solēt. Quo fit vt indignemur eas sepe nequissimis hoībus cōtigisse. Nū Catullus licet in curuli Noniū sedentē: strumā tamē appellat. Vides ne quātū malis dedecus adiūciant dignitates? Atqui minus eorū patebit indignitas si nullis honoribus inclarescāt. Tu quoq; nū tandē tot periculis adduci potuisti vt cū Decorato gerere magistratū putares. cū in eo mētē nequissimi scurre delatoris qđ respiceres. Nō enī possumus ob honores reuerētia dignos iudicare. quos ipsis honoribus iudicamus indignos. At si quē sapientia p̄ditū videres. nū posses eū vel reuerentia. vel ea qua est p̄ditus sapientia nō dignū putare? B. Minime. P. Inest enī dignitas p̄pria virtuti. quā protinus in eos quibus fuerit adiuncta transfundit. Quod quia populares facere nequeunt honores. liquet eos p̄p̄iam dignitatis pulcritudinem non habere.

corato. i. tali viro magistratū gereres cū in eo respiceres mentē nequissimi scurre z delatoris: q. d. nō. Nūquid possumus iudicare dignos reuerētia ob honores. i. p̄pter dignitates: quos iudicamus indignos ipsis honoribus. i. dignitatibus: q. d. nō. Et si quē videres p̄ditū sapia licet non h̄e dignitatē nūquid posses eū nō putare dignū reuerentia vel sapientia qua p̄ditus esset: q. d. nō posses eū iudicare indignū sapientia z virtute sua. qz p̄pria dignitas inest virtuti quā virtus transfundit i eos quibus fuerit adiuncta. z qz populares honores hoc facere nequeunt. liquet. i. manifestū est eos p̄p̄iam pulcritudinē dignitatis nō h̄e. Nota qđ ex l̄ra pōt formari talis rō

Ista est quarta p̄sa huius tertij in qua p̄bat p̄bia qđ dignitates temporales nō p̄ferūt honorē z reuerentia quā p̄mittere vident. z p̄ consequētia

Hic p̄bia im p̄bat p̄positū qđ duplici via. i. qđ dignitates nō p̄ferūt honorē z reuerentia. Primo qz malis sepe eueniūt. secūdo qz p̄ dignitates vitia improborū innotescūt. tertio qz opinione hoīm vilescunt. quarto qz eorū mutatio splēdere desinūt. secūda ibi. In quo. tertia ibi. Atqui vt agnoscas. q̄ta ibi. Sed hoc apud exteras. Primo dicit. Nū p̄ nūquid ea vis. i. t̄lis virtus est magistratibus. i. dignitatibus vt inserant virtutes mētibus vtentiū eis vt depellant vitia: q. d. nō. vñ s̄dit. Atqui p̄ certe dignitates nō solēt fugare nequitia s̄ potius illustrare. i. manifestare. quo fit. i. p̄pter qđ fit vt nos indignemur eas sepius contigisse hoībus nequissimis. vñ Catullus qui erat vir sapiens z virtuosus Nonium qui erat hō viciosus appellat strumā. licet viderit ipm sedentē in curuli. i. in sede dignitatis iudiciaria. Vides igit̄ quātū dedecus dignitates adiūciant malis hoībus z manifestant eos eē p̄emptibiles a bonis. atq; p̄ certe indignitas. i. malicia eorū min⁹ p̄tēbit si nullis honoribus inclarescant. i. splēdeāt. o. boeci nūquid tu potuisti tot periculis adduci. i. affligi vt cū De

Libri tertij.

Illud quod adueniens alicui non profert: et non adueniens non aufert honorem. illud non facit vere honorabile. sed dignitates non profert honorem cui adueniunt. nec tollunt si non adueniunt. **¶** Minor probat quod honor sequitur virtutem ex iij. ethicorum. Unde viciosum nullo honore dignum reputamus in quacumque dignitate fuerit. sed solum virtuosum etiam si non sit in dignitate. Cum igitur dignitates temporales non profert virtutem: nec tollat vicia: manifestum est quod honorabilem non faciunt. **¶** Nota Catullus erat vir sapiens et virtuosus qui Nonium sedentem in curuli ex animi indignatione vocabat strumam eo quod viro tam malicioso collata fuit dignitas. Est autem struma generis humorum in collo. sub hac autem similitudine ipsum appellabat strumam. quia in pectore habuit generis vicioz. **¶** Non quod rex Theodericus voluit quedam nomine Decoratum violenter intrudere in magistratum ut vna cum Boetio republicam gereret cuius nequitiam Boetius detestatus recusant sibi associari propter quod Boetius multis iniurijs afflictus fuit a rege Theoderico. **¶** Nota quod scurra secundum Uguitionem idem est quod leccator vel vaniloquus. proprie autem dicitur qui sequitur curiam gratia cibi. **¶** Nota quod virtus facit hominem reuerendum et nobilem. non dignitas quia dicit Seneca. xliij. epistola. Virtus non accipit Platonem nobilem et reuerendum sed fecit. quis enim est generosus: virtuosus: et dignus: nisi qui ad virtutem est bene dispositus: non facit hominem nobilem atrium plenum famosis imaginibus et numis. sed animus et virtus supra fortunam surgens.

¶ Dic philosophia probat secundam viam quod dignitates non faciunt hominem nobilem. et honorabilem. quia vicia in proborum manifestant. dicens. In quo: scilicet quod dignitas aduenit malis: illud est animaduertendum quod si aliquis eo est abiectior. id est. vilior quo. id est. quanto magis preteritur a pluribus. cum dignitas nequeat facere improbos reuerendos: ipsos facit despectiores quos pluribus ostentat. verum pro sed hoc non est impune. id est. dignitas non facit hec impunita. quia improbi pariter vicem reddunt dignitatibus quas ipsi commaculant sua contagione. quod dicitur. sicut dignitas maculat improbos. quia eorum malitiam manifestat. sic contra improbi commaculant dignitates. **¶** Nota pro dignitates vicia improborum innotescunt. quia principatus virum ostendit. cum igitur viciu faciat hominem contemptibilem. temporalis dignitas adueniens improbis facit eos despectiores. **¶** Unde Iuuenalis poeta. Omne autem viciu tanto despectus in se Crimine habet. quanto quod peccat maior habetur. **¶** Et Seneca. Loco ignominie apud indignum est dignitas

¶ Dic philosophia probat tertiam viam quod dignitates non faciunt reuerendum. quia opinione hominum vilescunt. qui eius dignitatibus funguntur quis a suis honorant tamen apud extraneos homines non curant. ut ab illis qui sunt alterius dioecesis. vnde dicitur. Atque ut tu cognoscas veram reuerentiam que est britum: non posse contingere alicui homini per has dignitates vmbrales. id est. transitorias ad modum vmbre. sic collige. Si quis homo summus. id est. usus multiplici consulatione. id est. dignitate: aduenit forte in barbaras nationes. id est. extraneas gentes. facit ne honor consulationis ipsum venerandum barbaris: quod dicitur. non.

Atque pro certe. si hoc scilicet facere reuerendum: est naturale munus dignitatibus: nullo modo cessarent ab officio suo quoquo. id est. quocumque loco gentium. sicut ignis ubique terrarum nunquam desistit calere. id est. cremare. **¶** Sed quoniam id scilicet reuerendum facere: eis aduenit fallax opinio hominum et non propria vis: ilico. id est. statim vanescunt cum ad eos venerint qui non estimant eas esse dignitates sicut sunt nationes barbarice. id est. extranee. **¶** Nota quod res non destituitur a sua propria operatione. cum enim operatio sit finis habentis operationem: secundo celi et mundi. res destituta a sua operatione destituetur a suo fine. et sic esset frustra. Si ergo facit

In quo illud est animaduertendum magis. Nam si eo abiectior est quo magis a pluribus quisque preteritur cum reuerendos facere nequeat quos pluribus ostentat: despectiores potius improbos dignitas facit. **¶** Telerum non impune. **¶** Reddunt namque improbi pariter dignitatibus vices quas sua contagione commaculant

Atque ut agnoscas veram illam reuerentiam per has vmbrales dignitates non posse contingere: sic collige. Si quis multiplici consulatione functus: in barbaras nationes forte aduenit. venerandum ne barbaris honor faciet? **¶** Atque qui si hoc naturale munus dignitatibus foret: ab officio suo quoquo gentium nullo modo cessarent. Sicut ignis ubique terrarum nunquam tamen calere desistit. sed quoniam id eis non propria vis. sed hominum fallax aduenit opinio. vanescunt ilico cum ad eos venerint qui dignitates eas esse non estimant.

Prosa quarta.

reuerendū esse naturalis operatio dignitatū vbiq; gentiū facerent hominē reuerendum. sed vide mus q; dignitates faciūt aliqūe reuerendū apud suos. apud extraneos nō faciūt ipm reuerendū.

Sed hoc apud exteras nationes **I**nter eos apud q̄s orbe sūt. Num ppetuo pdurant? Atq; pretura: magna olim potestas. nūc inane nomē. z senatorij census grauis sarcina. **S**i quis quondā populi curasset annonā magnus habebatur. Nūc ea pfectura quid abiectius? **U**t enī pauloante diximus: qd̄ nihil habet ppriū decoris: opiniōe vtentiū nūc splēdorē accipit: nūc amittit. **S**ic igitur reuerendos facere nequeūt dignitates si vltro improborū cōtagione sordescunt. si mutatiōe tempoz splendere desinūt. si gentiū estimatione vilescunt. quid ē quod in se expetende pulcritudinis. habeant. ne dum alijs prestent?

Et tunc epilogat dicens. **I**git si dignitates nequeūt facere reuerēdos vt patet ex prima via. si sordescūt cōtagione. i. vicio im. pborū vt patz ex secūda via. si desinūt splendere mutatiōe tempoz vt docet q̄ta via. si vilescūt estimatione gentiū vt pz ex tertia via. quid est qd̄ habeant in se expetēde. i. desiderande pulcritudinis neduz alijs prestent: q. d. nihil habet pulcritudinis. z iō nec eā alijs p̄stare possunt. **N**ota q; pfectura quondā erat magna dignitas apud Romanos **E**t dicit ille pfectus q; ceteris magistratibus p̄fuit. z oēs dignitates in ciuitate Romana at̄celebatur. sed postq; Julius cesar imperiū inuasit talis ad imperatorē trāsserebat. z diminuebatur eius potestas ita q; nomē illius dignitatis mansit sine re. **I**tem senatoria dignitas magna fuit apud Romanos. q̄a officij senatoroz prius fuit honestū. s. vtilit p̄sulere reipublice. sed postea cōpulsū fuerūt senatores ad seruicū voluntati principis in damnū rei publice.

Metz. iiii. tertij libri.

Quāuis se tyrio superbus ostro

Comeret. z niueis lapillis

Inuisus tñ omnibus vigebat

Luxurie Nero seuientis

Sed quondā dabat improbus verendis

Patribus indecores curules

Quis illos igitur putet beatos

Quos miseri tribuunt honores

buūt: q. d. nullus. **N**ota dicit Neronē seuientis luxurie. quia eps Linconiensis: noie **P**recul fus narrat q; Nero oia theatra italie. z grece plustrans: assumpto vario d̄core vestitus: citharistas: tragedos: z aurigas sepe supasse visus est. tātis libidinibus exagitatū vt nec a matre nec a sorore abstinuisse videbat: reuerētia p̄sanguinitatis. **U**irū i vxorē duxerat. z ipē a viro in vxorē receptus est. z fuit luxurie tā inestrenate vt retibus aureis piscaret que purpureis funibus ex

Uic phia pbat q̄ta via que sū mit ex hoc q; dignitates: tempoz mutatione sordescūt. quod enī magna olim fuit dignitas: moderno tēpore p̄ nihilo reputat. vñ dic. **S**z hoc qd̄ dixi: verū est apud exteras nationes. i. extraneas. s̄ int̄ eos apd̄ quos dignitates orbe sūt: nō ppetuo durāt. **A**rqui p̄ certe. nā p̄fectura olim erat magna potestas apd̄ Romanos. sed nūc est inane nomen. z census. i. p̄ciositas senatorij nunc ē grauis sarcina q̄ oli erat magna dignitas. **E**t si quis quondā curasset annonā populi qui dicebat p̄fectus annone: ille magnus habebat. nūc illa p̄fectura quid est abiectius: q. d. nihil. **U**t enī pauloante diximus nihil habz ppriū decoris quod opione vtentiū nūc accipit splendore: nūc

Uic incipit quartū metrū huius tertij qd̄ dicitur metz fallentiū ab inētoze. dactylicū a pede p̄ dominante. tetrametz a numero pedū. **I**n q; metro phia cōfirmat p̄ exemplū q; dignitates nō faciūt vere reuerendūz p̄ p̄sequēs nō est b̄tudo querēda in eis. quia dignitates adueniebant Neroni q; pessimus erat z ab eo alijs cōferebant. vñ dicit in l̄ra. **Q**uāuis supbus Nero seuientis luxurie comeret. i. ornaret se ostro tyrio. i. purpura tincta in sanguie tyri. z q̄uis comeret se niueis lapillis. i. albis margaritis. tñ ipse vigeat oib; inuisus. i. odiosus. nā im. pbus Nero dabat verēdis p̄ibus. i. reuerendis senatorib; curules. i. tales dignitates pp̄t q̄s sedebant i curulib; indecoris. quia ab indigno dabant. **Q**uis igitur putet. i. reputet istos honores beatos q̄s miseri. i. improbi z viciosi tri

traherant. et lauabant ea frigidis et calidis vngentis que nunquam minus quam mille talentis confecit. et nihilominus ipse Nero tam viciosus dignitatem imperiale adeptus est. imo etiam alijs dignitates largitus est.

Prosa quinta tertii libri

Regno vel potentatu beatos non fieri

Hec est quinta prosa huius tertii in qua ostenditur potestatem regni et regni familiaritatem non conferant veram potentiam quam permittunt et propter quam appetunt. Et primo ostenditur veram potentiam non esse in regnantibus. secundo quod non in regum familiaribus ibi. Nam quod ego. Quod autem in regnantibus non sit vera potentia et persequens nec beatitudo probatur quatuor vijs. Prima sumitur ex paruitate durationis regnatum. secunda sumitur ex paruitate extensionis. tertia ex annexione timoris. quarta ex defectu securitatis. secunda ibi quod si hec. tertia ibi Expertus sortis. quarta ibi Atque vellent. Primo proponit intentum per modum questionis dicens. An regna et regum familiaritas valent efficere potentem: et respondet ironice. quidni. id est quare non. efficerent. quando eorum felicitas. id est potestas perpetuo perdurat: quod supple nunquam contingit. vnde subdit. Atque per certe vetustas plena est exemplorum et etiam potestas etas que reges mutauerint suam felicitatem calamitate. Et subdit. Opulenta est potentia: loquendo ironice: que nec inuenitur satis efficax ad preservationem sui. Nota nulla felicitas perpetuo perdurat saltim temporalis. hoc patuit prius exemplo vetustatis posito de Creso rege Lydor. Hoc etiam patet exemplis eorum que erant a rege Boecij. sicut de imperatoribus Romanis qui crebro circa tempora sua mutabant. nunc bellis nunc insidijs oppressi vel alio modo abieci. Et idem testatur Saffredus in poetria dicens. Hoc vnum prescire potes quod nulla potestas esse morosa potest. si vis exempla prioris Respice fortunam emicuit illa per ora florida prosperitas Minos subuertit athenas.

Dicunt quod potestas regia non est vera potestas nec beatifica propter paruitatem extensionis eius dicens. Quod si hec potestas regnum est auctor. id est causa beatitudinis nonne si qua parte defuerit regia potestas: ipsa minuat felicitatem et inducat miseriam. quod dicitur sic. Sed quis humana imperia late tendant. tamen necesse est plures gentes relinquere. quibus quisque regum non imperat. non enim potest esse quod unus omnibus imperet. que autem parte definit potestas faciens beatos: hac parte subintrat impotentia faciens miseros. hoc ergo modo necesse est in regibus esse maiorem portionem miserie quam felicitatis cum in maiori parte sint impotentes. Nota si potestas regia efficit beatum. ergo ubi est defectus potestatis regie ibi erit defectus beatitudinis. cum igitur plures sint gentes super quas non est potestas unius regis quam que subiaceant sue potestati. sequitur rex in maiori parte erit miser et non beatus. igitur in potestate regia non consistit vera beatitudo.

Dicunt quod in regnantibus non sit vera potestas propter annexione timoris per exemplum dicens. Quidam tyrannus scilicet Dionysius expertus sue sortis. id est fortune. quantum esset anxius. periculum metus. id est timoris sui ipse simulavit. id est similitudine demonstravit terrore gladii super verticem pendentis. Que est igitur hec potestas que nequit expellere morsus. id est corrosiones

Expertus sortis sue periculorum tyrannus: regni metus pendens supra verticem gladii terrore simulavit. Que est igitur hec potestas: que solitudinum morsus expellere que formidinum aculeos vitare nequit?

Que est igitur hec potestas que nequit expellere morsus. id est corrosiones

Prosa quinta

solicitudinū. nec p̄t vitare aculeos. i. stimulos formidinū. i. timorū. q. d. exilis. i. pua est talis ptās.
Nō q̄ Dionysius fuit q̄dā rex q̄ cū req̄rere a q̄daz suo familiari q̄re sp̄ tristare/ cū tū sp̄ ba
beret vitā beatā. **I**ste Dionysius volēs sibi designare cam sue tristicie: iussit eū poni int̄ epulas
lantas. et sibi sup̄ sticē iussit suspendi gladiū acutū tenui filo. **I**ste viso gladio prerritus: epulari
nec letari potuit. **C**ui dixit Dionysius **T**alis est enī vita mea quā tu beatā putabas. sp̄ enī mortē
mibi iminentē p̄ideo. **C**onsidera q̄ quō felix esse poterit qui timē non desinit

Atqui vellent ipsi vixisse securi. s̄ nequeūt. **D**ehinc
de ptāte glorianē. **A**n tu potentē censes: quez videas
velle qd̄ nō possit efficē? **P**otentē censes/ qui satelli/
te latus ambit: qui quos terret/ ipse plus metuit? qui

vt potens esse videat̄ in seruientium manu situm est

.i. p̄ficē velle qd̄ nō p̄t. q. d. nō est potens. **A**n. i. nunq̄d illū

latus suū satellite. i. multitudie. q̄ plus metuit illos q̄s ipse tret. q̄ vt videat̄ potens. sitū. i. locatū

est in manu seruentiū. q. d. nō est potens. **N**ō ex lra p̄t formari tal' rō. **I**llud qd̄ nō facit hoiez

securū: hoc nō facit vere beatū. s̄ potētia tp̄alis est hmōi. igit̄ zc. p̄na est nota. qz q̄nto maior po
tentia/ tanto minor securitas. **N**ō reges securi esse nō p̄nt qz incōmoditates iminētes non p̄nt

nō formidare. **N**arrat enī **V**alerius de **D**ionysio. s̄. dicto q̄ in tātū timuit tonsores barbarū q̄ si
lias suas docuit detondē barbas. **I**psis aut̄ senescentib' p̄cepit vt barbā z capillos sibi aburerēt

z lectū cubicularē in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. qz satellites z barbaros timuit

Nam quid ego de regū familiarib' disseram. cū regna

ipsa tante imbecillitatis plena demonstrē? quos qui

dem regia potestas: sepe incolumis. sepe autē lapsa p̄/
sternit. **N**ero **S**enecā familiarē p̄ceptorēq̄ suū: ad e/
ligende mortis coegit arbitriū **P**apinianū diu int̄ au

licos potentē. militū gladijs **A**ntoninus obiecit. **A**t/
qui vterq̄ potentie sue renūciare voluerunt. **Q**uoz

Seneca opes etiam suas tradē **N**eroni se q̄ in ociū
p̄ferre conatus est. s̄ duz ruituros moles ipsa trahit:
neuter qd̄ voluit effecit. **Q**ue est igit̄ ista potētia quā

peritescūt habentes: quā nec habere cū velis: tutus

sis. et cū deponē cupias/ vitare non possis?

Papinianū suū familiarē diu potentes int̄ aulicos. z fuit scriptor legū. **C**ū at̄ vterq̄ **S**enecaz **P**a
pinian' vellent renūciare sue potentie p̄t crudelitātē p̄ncipū voluerūt se s̄trahē ab eis. qz duoz

Seneca conatus ē opes suas tradē **N**eroni vt ipm placaret. z voluit se p̄ferre i ociū. i. i vitā soli
tariā. s̄ dū ipsa moles. i. magnitudo potētie t̄hit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd̄ voluit

Que est q̄ ista potētia quā h̄ntes p̄tmescūt. quā cū h̄re velis/ nō sis tut'. z cū deponē cupias: vi
tare nō possis: vt patuit de **S**eneca et **P**apiniano. **N**ō **N**ero fingebat se magistrū suū **S**e/
necā timē postq̄ **I**mpator fact' est sic in puericia. vñ mādavit sibi vt gen' mortis eligēt qz viuē

nō posset. **S**eneca cibo z potu satiatus: apire fecit venā. z bibēs de anulo venenoso interyt. **A**n
tiq̄ enī potētes z nobiles s̄ gēma anuli venenū portabāt vt siquid aduersi eos p̄tigisset ad mor/
tē p̄fugerēt. **V**t **A**ntonin' ex̄ns impator i suos tyrānizavit. q̄ papinianū suū familiarē diu int̄

aulicos potentē: gladijs militū occidi fecit. **E**x q̄bus p̄z quō regia ptās incolumis/ sepe suos fa/
miliares p̄sternit. **Q**uō at̄ regia ptās lapsa p̄sternit suos familiares ex hoc patz. **C**ū enī familia
res imitant' regiā ptātem: necesse est vt ipsa deficiente: etiā ip̄i familiares deficiant.

Hic p̄bia ont̄ idem q̄rta rōne q̄
sumit ex defectu securitatis. d. **A**tq̄

p̄ certe ip̄i reges vellent vixisse secu
ri s̄ nequeūt. i. nō p̄nt. dehinc. i. ex q̄

sequit' q̄ securi eē n̄ p̄nt quō glant'
de sua ptāte qd̄ nō est faciendū. qd̄

p̄bat. d. **A**n. i. nunq̄d tu potentē cen
ses. i. iudicas illū quē videas efficē

censes potentē q̄ ambit. i. circundat
latus suū satellite. i. multitudie. q̄ plus metuit illos q̄s ipse tret. q̄ vt videat̄ potens. sitū. i. locatū

est in manu seruentiū. q. d. nō est potens. **N**ō ex lra p̄t formari tal' rō. **I**llud qd̄ nō facit hoiez

securū: hoc nō facit vere beatū. s̄ potētia tp̄alis est hmōi. igit̄ zc. p̄na est nota. qz q̄nto maior po
tentia/ tanto minor securitas. **N**ō reges securi esse nō p̄nt qz incōmoditates iminētes non p̄nt

nō formidare. **N**arrat enī **V**alerius de **D**ionysio. s̄. dicto q̄ in tātū timuit tonsores barbarū q̄ si
lias suas docuit detondē barbas. **I**psis aut̄ senescentib' p̄cepit vt barbā z capillos sibi aburerēt

z lectū cubicularē in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. qz satellites z barbaros timuit

Nam quid ego de regū familiarib' disseram. cū regna

ipsa tante imbecillitatis plena demonstrē? quos qui

dem regia potestas: sepe incolumis. sepe autē lapsa p̄/
sternit. **N**ero **S**enecā familiarē p̄ceptorēq̄ suū: ad e/
ligende mortis coegit arbitriū **P**apinianū diu int̄ au

licos potentē. militū gladijs **A**ntoninus obiecit. **A**t/
qui vterq̄ potentie sue renūciare voluerunt. **Q**uoz

Seneca opes etiam suas tradē **N**eroni se q̄ in ociū
p̄ferre conatus est. s̄ duz ruituros moles ipsa trahit:
neuter qd̄ voluit effecit. **Q**ue est igit̄ ista potētia quā

peritescūt habentes: quā nec habere cū velis: tutus

sis. et cū deponē cupias/ vitare non possis?

Papinianū suū familiarē diu potentes int̄ aulicos. z fuit scriptor legū. **C**ū at̄ vterq̄ **S**enecaz **P**a
pinian' vellent renūciare sue potentie p̄t crudelitātē p̄ncipū voluerūt se s̄trahē ab eis. qz duoz

Seneca conatus ē opes suas tradē **N**eroni vt ipm placaret. z voluit se p̄ferre i ociū. i. i vitā soli
tariā. s̄ dū ipsa moles. i. magnitudo potētie t̄hit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd̄ voluit

Que est q̄ ista potētia quā h̄ntes p̄tmescūt. quā cū h̄re velis/ nō sis tut'. z cū deponē cupias: vi
tare nō possis: vt patuit de **S**eneca et **P**apiniano. **N**ō **N**ero fingebat se magistrū suū **S**e/
necā timē postq̄ **I**mpator fact' est sic in puericia. vñ mādavit sibi vt gen' mortis eligēt qz viuē

nō posset. **S**eneca cibo z potu satiatus: apire fecit venā. z bibēs de anulo venenoso interyt. **A**n
tiq̄ enī potētes z nobiles s̄ gēma anuli venenū portabāt vt siquid aduersi eos p̄tigisset ad mor/
tē p̄fugerēt. **V**t **A**ntonin' ex̄ns impator i suos tyrānizavit. q̄ papinianū suū familiarē diu int̄

aulicos potentē: gladijs militū occidi fecit. **E**x q̄bus p̄z quō regia ptās incolumis/ sepe suos fa/
miliares p̄sternit. **Q**uō at̄ regia ptās lapsa p̄sternit suos familiares ex hoc patz. **C**ū enī familia
res imitant' regiā ptātem: necesse est vt ipsa deficiente: etiā ip̄i familiares deficiant.

Libri tertij Metz quintū. et

Dic phia excludit obiectionem. Posset eni aliq̄s dicē q̄ hō p̄t p̄seruari in sua potētia p̄ amicos. vñ q̄ aliq̄ p̄dūt p̄tātē: est p̄p̄t defectū amicorū. hoc excludit phia. d. q̄ hoc nō p̄t esse verū de amicis q̄ fortuna p̄ciliant. de amicis at̄ q̄ hō p̄t p̄ciliant: nō est hic loquēdū. cū nō p̄putent inf̄ bō fortunē de q̄b̄ h̄ loq̄mur. **U**n̄ dic̄ in l̄ra **A**n p̄sidio. i. auxilio s̄t amici q̄s nō h̄tus/ h̄ fortuna p̄ciliat? q̄. d. nō. **H**oc p̄bat p̄ locuz ab oppositis sic. **Q**uē felicitas. i. fortuna fecit amicū/ illū infortunū faciet inimicū. q̄ hō pestis est efficacior ad nocēdū q̄ familiaris inimic⁹? **N**ō de amicis sophisticis loquit̄ **S**en. i. ep̄ **Q**ui utilitatis causa assumpt⁹ fuerit tādū placebit q̄diu vtil̄ fuerit. **A**micorū turba flozētes circūsedūt. h̄ circa eueros solitudo ē **U**n̄ poeta **N**ā p̄cio q̄situs amor/ cū munē cedit. **I**n q̄ntū durat largitio: durat amic⁹. **A**lter poeta **D**ū fortuna tonat fugientes tret amicos. **N**ā q̄s amet/ q̄s nō. vera p̄cella docet. **E**t alter poeta **D**ū zephyrus flabat multis comitabar amicis. **A**st ois aq̄lo turbine flate fugat. **E**t **H**oracius **H**orrea formice nunq̄ ad inania tendūt **N**ull⁹ ad amissas ibit amic⁹ opes. **Q**u autē familiaris inimic⁹ multū noceat dic̄ poeta. **P**lus nocet vt nostis ad cūcta domestic⁹ hostis. **E**t res ipsa docet qualis ipse nocet.

Dic incipit metz q̄ntū h⁹ tertij qd̄

Dz partemiacū ab inuētoze. anapesticū a pede p̄dūante. ca-
talecticū qz vna syllaba deficit ad metri p̄fectionē. **I**n q̄
met⁹ phia ont̄ quō vera potētia sit adq̄reda. d. q̄ vera po-
tētia p̄sistit in rep̄mēdo viciosos motus: vel p̄cupias inoz-
dinatas qz sine hoc nlls est vere potens/ q̄ntūcūq̄ d̄nēt.
Dic̄ **I**lle q̄ volet se esse potente: domet aios feroces. i.
crudelēs. qz crudelitate hō assilāt feris. nec sūmittat colla
victa libidine p̄cupie fedis habenis. i. victolis motib⁹. **L**i-
cet eni tellus india. i. fra indie tremiscat tua iura lōge. i.
lz p̄tās tua extēdat se ad indiā. et lz tibi fuiat vltima thyle
q̄ est insula vlt̄ **B**ritaniā. a q̄ vni⁹ dici navigatione pue-
nit ad p̄gelatū mare. vbi sol facit solsticiū estiuū. z vlt̄ nō
p̄gredit. tū nō posse pellē atras curas. i. obscuras sollicitu-
dines. et fugare miserā q̄relas supueniētes ex aduersita-
te fortune: nlls est potētia. **N**ō q̄ vere potens ē q̄ sen-
sualitate subijcit rōni. **U**n̄ **S**en̄ **S**i vis oia tibi subijcē:
subijcē te rōni. **M**ultos eniz rezeris si rō te rezerit. **E**t **A**rl. iij. eth. **Q**uēadmodū puez oportet
vinē fm̄ p̄cepta pedagogi: ita o3 p̄cupiscibile p̄sonare rōni. **I**te **S**en̄ **M**agnū imperiū regit q̄
sibi ipsi d̄nat. **F**ortior est q̄ cupiditate vincit q̄ q̄ hostē subijcit. **E**st eni dulcissimū vincē se ipm̄
Et **S**alon **F**ortior est expugnator animi expugnatore vrbū

Prosa sexta Gloria beatos fieri nō posse

Ista est sexta p̄sa h⁹ tertij in qua
phia ont̄ q̄ gl̄a mūdana nō spectat
ad verā b̄titudinē: nec facit vere be-
atū. **E**t p̄mo ont̄ h̄ de gl̄a p̄p̄rie vir-
tutis. 2⁹ de gl̄a q̄ puenit ex nobilita-
te sanguis. ibi **I**a h̄o. **P**rio ont̄ intē-
tū de gl̄a q̄ puenit ex laude false vir-
tutis. 2⁹ de illa gl̄a q̄ ex veris meri-
tis p̄cedit. ibi. **Q**ue si etiā. **P**rio in-
tendit talē rōnem. **I**llud qd̄ est fal-
lar non spectat ad b̄titudinē/ nec facit beatū. h̄ gl̄a false adq̄sita est fallax. igit̄ zc̄. **U**n̄ dicit in l̄ra
Gla h̄o q̄ fallax sit et q̄ turpis supple satis p3. **Q**u autē sit fallax p̄bat auctē cuiusdā poete q̄ trage-
dias p̄posuit. et nōnulli dicūt de **P**acubio sumptū fuisse. **E**t dic̄ **U**n̄ tragicus qdā exclamat. et
ponit auctētem ei⁹ in greco q̄ tāntū sonat in latino **G**la gl̄a in milib⁹ hōim/ nihil aliud facta es q̄

Quia h̄o q̄ fallax sepe q̄ turpis est. **U**n̄ nō
iniuria tragicus exclamat **G**la o gl̄a milib⁹
hōim mortaliū nihil aliud facta nisi aurū inflatio ma-
gna. **P**lures eni magnū sepe nomē: falsis vulgi opio-
nibus abstulerūt. **Q**uo qd̄ turpius excogitari p̄t? **N**ā
q̄ falso p̄dicant̄: suis ipi necesse ē laudib⁹ erubescant
h̄ gl̄a false adq̄sita est fallax. igit̄ zc̄. **U**n̄ dicit in l̄ra
Gla h̄o q̄ fallax sit et q̄ turpis supple satis p3. **Q**u autē sit fallax p̄bat auctē cuiusdā poete q̄ trage-
dias p̄posuit. et nōnulli dicūt de **P**acubio sumptū fuisse. **E**t dic̄ **U**n̄ tragicus qdā exclamat. et
ponit auctētem ei⁹ in greco q̄ tāntū sonat in latino **G**la gl̄a in milib⁹ hōim/ nihil aliud facta es q̄

Prosa sexta

magna aurium inflatio, quod manifestat dicentes Plures ei magnam nomen, id est, gloriam abstulerunt, id est, false receperunt falsis opinionibus vulgi. Et ostendit quod homini gloria sit turpis dicentes Quo, scilicet, dicto, scilicet, habet gloriā falsis opinionibus quod turpius excogitari potest, quod dicitur nihil. Nam quod falso predicatur, id est, laudantur necesse est ut erubescant suis laudibus. **N**on quod sicut Lullus, gloria est frequens fama cum laude. Et est duplex, vana et vera. Vana gloria est quod nullo proficiente procedit in esse. Vera est quod nullo proficiente non procedit in esse, fama autem est cognitio alicuius non solum in appropinquando sed et in remoto. Non quod fama inducit falsam gloriam, scilicet, gloria erubescit, nam erubescit est crimen in gloriois causatum ex aliqua turpi perpetrato. Cum autem aliquis se cogitavit false adquisisse gloriam, tunc habet timet manifestari, ex cuius manifestatio incidit in gloriam et verecundiam.

Que si etiam meritis percipite sint: quod tamen sapientis adiecerint scientie: quod bonum suum non populari rumore, sed scientie veritate metitur. Quod si habet ipsum propagasse nomen pulchre videtur persequens est ut sedum non extendisse indicet. Sed cum (ut paulo ante differui) plures esse gentes necesse sit ad quos unus fama hominis nequit pervenire: fit ut quem tu estimas esse gloriosum: proxima parte frater videatur inglorius. In hac re: populari gratia nec commemoratio quod digna puto, quod nec iudicio pervenit: nec unquam firma perdurat.

frater necesse sit nomen non esse propagatum necesse est per maiori parte miser esse. Dicitur quod si habet ipsum pulchre videtur, id est, propagasse, id est, divulgasse nomen, id est, gloriam: persequens est ut indicet sedum non extendisse nomen, sicut paulo ante differui necesse est esse plures gentes ad quas fama unus hominis nequit pervenire, fit, id est, contingit ut per maxima parte frater ille videatur inglorius quem tu estimas gloriosum. Et quod aliquis dicitur, sufficit ad beatitudinem quod homo sit gloriosus in populo suo: habendo favorem populi. Dicitur philosophia, iter haec bona quod sit in operatio estuosa non puto gratiam popularem dignam commemoratio quod nec iudicio recte rationis pervenit nec unquam firma perdurat. **N**on quod sapientis non est cura de gloria, quod dicit Macrobius. Sapientis fructum in scientia ponit, stultus autem in gloria. Et Seneca. Conscientiam potius quam famam attende sed plerique famam, pauci conscientiam verentur. **N**on quod fama popularis non pervenit ex recto iudicio rationis. **P**lures enim populi sequuntur inclinationem sensum quam iudicium rationis. Nec etiam fama eorum perpetue durat, quod sicut diversas passiones vulgi variat fama populi, unde vulgares iudicant sicut cupias non secundum rei veritatem, per tanto siles sit aures quam intuitu non illuminat dies cecat ex, iij, h, p, l, a, iij.

Iam vero quod sit inane, quod futile nobilitatis nomen quod non videatur, quod si ad claritudinem referret aliam est. **V**idetur namque esse nobilitas quodammodo de meritis veniens laus pariter. Quod si claritudinem predicatio facit: illi sunt clari necesse est quod predicatur. **Q**uare splendidum te, si tuam non habes, aliam claritudo non efficit

nec, id est, ad gloriam: aliena est ab illa quod se nobiles esse gloriantur, quod probat per definitionem nobilitatis, dicitur. Namque nobilitas videtur esse quodammodo laus veniens de meritis pariter, quod si predicatio, id est, laus facit claritudinem necesse est ut illi sint clari quod predicantur, id est, laudantur, homini autem sunt pariter, non tu, quod si non habes tuam claritatem quod ex laude tua perveniat: aliena claritudo non efficit te splendidum, id est, gloriosum. **N**on dicitur quod nobilitas sanguis est inane et futile nomen, quod nihil vere nobilitat homines nisi virtus, unde Alanus in libro de placitu na. Quid tibi nobilitas quod clarum nomen auorum. **S**i fuerit virtus factus es ipse tuus. **I**tem. **N**obilis est ei si quod virtute refulget. **D**e generis est solus cui mala vita placet. **E**t pauper. **D**ericus. **N**on presignat generis nec clarum nomen auorum. **S**ed per nobilitas vera nobilitate viget, et Seneca. Nemo est melior altero nisi quod rectius ingenium habet altero et

Quod si quod est in nobilitate bonum, id arbitror esse solvitur imposita nobilibus necessitudo videatur, ne a maiorum virtute

degeneret

Dic philosophia probat quod gloria metis adquisita non spectat ad beatitudinem: intendens tale rationem. **I**llud non spectat ad beatitudinem de qua nulla est cura sapientis, sed de gloria etiam meritis adquisita nulla est cura sapientis, sicut dicitur. **M**aior est nota. **N**am sapiens maxime curat beatitudinem cum sit maxime felix, et ethicus. **M**inor est ponit in libro dicitur. **Q**ue, scilicet, laudes spectantes ad gloriam sicut percipite meritis quod tamen adiecerit scientie sapientis quod bonum suum metitur non rumore populi sed veritate scientie, quod dicitur nihil. **S**ecundo probat idem per locum ab opposito, dicitur quod si pulchre est propagasse nomen, sicut miser est nomen non propagasse, sed cum magna parte

dicuntur quod si habet ipsum pulchre videtur, id est, propagasse, id est, divulgasse nomen, id est, gloriam: persequens est ut indicet sedum non extendisse nomen, sicut paulo ante differui necesse est esse plures gentes ad quas fama unus hominis nequit pervenire, fit, id est, contingit ut per maxima parte frater ille videatur inglorius quem tu estimas gloriosum. Et quod aliquis dicitur, sufficit ad beatitudinem quod homo sit gloriosus in populo suo: habendo favorem populi. Dicitur philosophia, iter haec bona quod sit in operatio estuosa non puto gratiam popularem dignam commemoratio quod nec iudicio recte rationis pervenit nec unquam firma perdurat. **N**on quod sapientis non est cura de gloria, quod dicit Macrobius. Sapientis fructum in scientia ponit, stultus autem in gloria. Et Seneca. Conscientiam potius quam famam attende sed plerique famam, pauci conscientiam verentur. **N**on quod fama popularis non pervenit ex recto iudicio rationis. **P**lures enim populi sequuntur inclinationem sensum quam iudicium rationis. Nec etiam fama eorum perpetue durat, quod sicut diversas passiones vulgi variat fama populi, unde vulgares iudicant sicut cupias non secundum rei veritatem, per tanto siles sit aures quam intuitu non illuminat dies cecat ex, iij, h, p, l, a, iij.

Dic philosophia probat quod gloria perveniens ex nobilitate sanguis esse non spectat ad veram beatitudinem. **E**t primo ostendit veritatem hominis glorie, secundo ostendit quod boni sit in nobilitate ibi. **Q**uod si quod dicitur. **I**am vero quod sit inane, quod futile, id est, labile sit nomen nobilitatis, quod dicitur manifestum est quod, scilicet, nobilitas si referret ad claritudinem

Cad bonas artes aptius **D**ic ostendit cuiusmodi bonum sit in nobilitate, dicitur. **S**i quod bonum est in nobilitate, illud solum esse arbitror ut nobilibus

Libri tertii Metrum sextum

videat eē impōita necessitudo ne a stute maior. i. pgenitorū degenerēt supple p mores vitiosos
Melius ē ei a pte ignobili descendē z morigeratū esse q̄ a nobilitate p vitia degenerare **Nō** q̄
glāndū non est de nobilitate. qz dicit **Sen.** Si pulcer es/landa naturā. si nobilis/landa pntes.
si stuos⁹ z sapiēs/landa teipm. si diues/landa fortunā. si potens/cepta paulisper z nihil eris
Nōndū f3 **Lullū** optia hēditas a p̄tib⁹ ēdit liberis oī primōio p̄stātor. i. glā stutū z decor rez
gestaz

Metrum dactylicū alemānicū trimetrum hycatalecticū

Istud ē sextū metrum huius trī qd̄ dī alemānicū ab
inuentore. dactylicū a pede p̄nante. trimetrum a nu
mero pedū. hycatalecticū qz vna syllaba supabū/
dat **I**n quo metro p̄bia p̄bat oēs homines esse nobiles
p̄ter vitiosos. d. **O**mnē gen⁹ hominū in terris cuius/
cunqz sit p̄ditionis surgit ab ortu similit̄ qz fm aniam
omnes sunt ab vno creatore **U**nis ei ē p̄ rez id ē
vnus creator supple nobilis qui cūcta ministrat supple
gubnādo. ille vn⁹ p̄ dedit p̄beo radios suos. dedit
lune cornua. dedit hoies terris. i. habitare i fr̄is. de/
dit celo sidera p̄pter ornamentū eius **H**ic p̄ clausit
aīos mēbris. supple corpis. animos iīqz petitos. i. ac
ceptos celsa sede id ē in celo **I**deo nobile germen. i.
nobile p̄cipiū edit. i. p̄ducit cūctos mortales. i. ho
mies **P** homies qd̄. i. ad quid strepitis. i. cū strepitu
iactatis gen⁹ vestrz pauos vestros. i. n. tu spectes
i. p̄sideres auctore deū p̄mordia v̄ia null⁹ extat. i.
est degener. i. ignobil nisi fouēs. i. operās peiora vi
tūis suis deserat p̄prium ortū. i. deum a quo processit

Nō q̄ oēs hoies ex ea pte qua sūt hoies. s̄t eq̄ no
biles. cū ei nobilitas sit q̄daz excellētia p̄tracta ab o
rigie. nobilitas hois p̄cipue debz attendi ex ea pte q̄
ē hō. i. ex pte aīe **Cū** igit̄ in oib⁹ hoibus sit eadē ori
go aīe qz oēs aīe sunt a deo. oēs hoies s̄t eq̄ nobiles.
solū s̄t illi sunt ignobiles q̄ degenerāt a sua origine.
aīa s̄t a sua origine p̄ducta est a deo z filis ē deo. **I**ō
alli soli a nobilitate degenerant q̄ vitiosis morib⁹ sili
tudine dei deturpāt quā ex origie p̄traxerūt **Nō** di
cit aīos celsa sede petitos. s̄ loquit̄ more platonico q̄
voluit oēs aīas siml̄ esse creatas i celo z postea mitterent̄ i corpa. qd̄ n̄ ēvez. s̄ aīe creant̄ in cor
pib⁹. s̄ loquit̄ more platonico q̄ de aīas receptas in celo clausit mēbris corporeis. z de h̄ ma
gis videbit̄. i. metro h̄ trī **Nō** q̄ oīm hoīm ē vna origo qz a deo sunt quē p̄rez oēs vocam⁹
z oēs aīe sūt a deo. s̄ null⁹ ē nobilior alio fm creationez. s̄ fm ingenū bene. qz soli illi sūt igno
biles q̄ degenerāt suaz genealogiā cū discedūt a stutib⁹ z adherent vitijs

Prosa septima libri trī Corpis voluptatib⁹ btōs fieri n̄ posse

Ista ē p̄sa septima hui⁹ tertij in q̄
p̄bia oñt b̄titudinē n̄ esse in volu
ptate **E**t p̄mo oñt h̄ de voluptate
genēalit̄. **S**ecūdo de q̄dā voluptate
specialit̄. secūda ibi **D**onestissima q̄
dē. **P**rimūm p̄bat duplicit̄. fm qd̄
ponit duas rōes. secūda ibi **Q**ue s̄
btōs **P**rimo intendit talē rōnē **I**n
illis n̄ p̄sistit b̄titudō ad q̄ sequunt̄
m̄lte incōmoditates. s̄ ad volupta
tes sequūt̄ multe incōmoditates s̄

Quid at̄ de corpis voluptatibus loquar. quaz
appetētia qd̄ plena ē anxietatis. satietas ho
penitentie. **Q**uātos ille morbos q̄ intolerabiles dor
lores. q̄i quendā fructū nequitie. fruentiū solent refer
re corporibus. quārū motus quid habeat iocundita
tis ignoro. **T**ristes vero eē voluptatū exitus quis/
quis reminisci libidinū suaz volet/intelliget.

Prosa septima et Metrum septimum

ent declarat in lra z dic. Quid loqr de voluptatib⁹ corp⁹alib⁹ qz appetētia. i. cupiditas plena est anxietatis qz hō anxiat cū caret eo qd cupit. satietas sō. i. plenitudo voluptatū plena ē penitentiā. i. pena. cū igit voluptatib⁹ sit pūcta anxietas z pūa. i. eis nō pssit bitudo. Et addit qntos morbos ille voluptates et qz intolerabiles dolores solēt afferre corpibus fruentiū eis qī quendā fructū neqtie supple satis pz. qz voluptatū motus. i. affect⁹ qd habeat iocūditatis. i. voluptatis igit nō. qī quis at volet remisci suaz libidinū. i. voluptatū ipe intelliget. i. cognoscer exit⁹. i. fines voluptatū eē tristes. **N**ō q duplex ē volupras. i. intellectualis et corp⁹alis. **P**ria est psequēda. i. intellectualis qz pssit in speculatione aiaz btificās. **S**eda ē fugiēda qz pssit in delcatione sensualī corp⁹ mortificans. **U**n Sen. lū. ep. dic. Voluptates pcpue extirpa q latronū more nos amplectunt vt strāgulēt. Et **T**ull. Voluptas impedit oē pssiliū atqz vt sic dicā oculos pstringit mētiū. z inimica ē rationi. nllm vult cūxtute hēre cōmerciū. **N**ō q voluptas plena ē pūa. **N**arrat ei **V**aleri⁹ q cū **D**emosthenes pbs qrēt amorē **T**haidis mētricis vt cōsensū ferret ei. cētū talenta petebat. **D**emosthenes aspiciēs in celū rūt. p tāto pūo nō emā tantū pūie. sciebat ei q voluptate inseparabilē sequit pūa. **N**ō q voluptates multos morbos afferūt. qz dic. **S**en qdaz epla. **M**ltos morbos multa fercula fecerūt. z vult **A**rist. in ethicis q laborātes in passiōib⁹ veneris et crapule maxime transmutant s3 corp⁹. crapula ei plures occidit qz gladi⁹.

Que si beatos explicare possunt/nihil cause quin pecudes quoqz beate esse dicant. quaruz omnis ad explendam corpalem lacunā festinat intentio.

Hic phia pbat pclusionē p⁹ postā alio mō deducēdo ad incōueniens. et ē ratio ista **S**i in voluptatibus pssiteret bitudo sequerēt qz pecudes essent beate qd ē falsuz. pecu-

Des ei laborāt ad explendā corp⁹is voluptatē. vñ dicit **Q**ue voluptates si possunt explicare beatos. nihil eē. i. nihil impedit qn pecudes iudicent esse beate. qz oīs intētio festinat ad explendam corpale lasciviā. **N**ōndū q cū felicitas sit bonū nature rationalis. null⁹ bestias felicitabit. qz tm gen⁹ hūanū viuūt arte et ratioē. **N**ōndū q ad fugā bestialiū voluptatū hortat **A**rist. **A**lexand⁹ qdā epla. d. **A**lexander declina a conatib⁹ bestialiū voluptatū q corruptibiles sē carnalis ei appetit⁹ inclināt ad corpales voluptates q pstristant itellectū. Et sōdit **C**onat⁹ voluptatū generat carnalē amorē. hic generat auariciā. hec generat desideriū diuitiarū. q generat inuerecundiam. inuerecundia presumptionem. presumptio infidelitatem. infidelitas latrocinium. **P**ter que mala vitāda ē voluptas.

Honestissima quidē pingis foret liberozqz iocunditas. s3 nimis e natura dictum est. nescio quē filios inuenisse tortores. **Q**uoz qz sit mordax quecūqz pditio neqz alias exptū te. neqz nunc anxius necesse ē admonere. **I**n quo **E**uripidis mei sententiam pbo. qui carentē liberis infortunio dixit esse felicem.

Hic phia oñt q bitudo nō pssit in quadā specialivoluptate. i. in matrimonio que licita ē ppt generationē plis. intendens talē rōnem. **I**n illa voluptate nō pssit felicitas q h3 anxietatē sibi annexā. s3 voluptas mrimonij ē hmōi sicut tāgit in lra. **U**n dicit. **J**ocūditas pingis z liberoz foret honestissima. s3 nimis est extra naturā dictū qz natura abhorret qd volo dicē. qz nescio. i. tal-

ceos quē. i. aliquē inuenisse. i. habuisse filios tortores quoz filioz qz sit mordax. i. anxia quecūqz pditio siue bona siue mala nō nec ē te admonē. alias exptū ē neqz nec ē admonere te nūc anxius. **I**n quo ego approbo sūiam **E**uripidis mei phi q dixit carentē liberis infortunio felicē esse. **N**ōndū q anxietas inest patrib⁹ ppt maliciā filioz. **N**arrat ei **E**uripides tropi⁹ in historia rōnoz q **D**emetrides in suos seuiens filios duos ex eis interfecit. z cuz psequeret tūm. ille cōgregato exercitu obsedit pzem. **P**ater autē videns se nō posse euadere. seipm interfecit. **E**tiam pat anxiat de bōis filijs ppter intensam dilectionē eoz et pmotionem. quibus si aliquid aduersi contigerit. pater reputat se in felicē. **E**x quo puz q voluptas iugalis h3 anxietatē sibi annexam.

Metrum iambicū anacreonticū

Istud ē metz septimū huius tertij qd d3 anacreonticū ab inuētore. iambicū vl anapesticū a pede pdomināte. qz h3 primū pedē anapestum. z reliquos iambos. z ē dimetiz. i. quattuor pedū. catalecticū qz deficit vna syllaba. nā p⁹ tres pedes remanet vna syllaba. d⁹ quarto pede. **I**n q metro phia oñt qd ma-

Abz hoc voluptas omnis
Stimulis agit fruentes
Apiumqz par volantum

li consequat omnem voluptatem. omnis enim voluptas preter anxietatem sibi annexam est transitoria. quod confirmat per quoddam exemplum. Omnis voluptas habet sicut quod dicitur. quod voluptas agit. i. verat. fructes stimulis. i. punitiombus. et est par. i. sicut stimulis apium volantium. ubi postquam apes fudit grata mella fugit et ferit corda id est. i. percussa anxietate nimis tenaci moris. quod dicitur. iocunditas voluptatis nimis est transitoria sed anxietas quam affert nimis est permanentia. Non licet ois voluptas corporalis primo delectet. et postea pungat ad modum apium. tamen si maxime inveniunt in voluptate venerea. ad cuius fugam. Aristoteles hortabatur Alexandrum. d. Clemens impator nolite multum inclinari ad coitum quod coitus est quedam proprietates porcorum. Que igitur tibi gloria si exerceas vitium bestiarum et adus brutorum? Crede mihi indubitanter quod coitus est destructio corporis. abbreviatio vite. corruptio spirituum. legis transgressio est generat femineos mores. Qualiter autem sit fugienda delectatio venerea docet Alanus in de placitu nature. d. Si veneris fugare velis: loca: tpa: vita. Nam locus et tempus pabula donant ei. Et pauper Henricus loquens de amore dicit. Proscribat igitur gladius et fustibus ipsum. Et fugiendo fuga que fuga sola fugat.

Ubi grata mella fudit

Fugit. et nimis tenaci

Ferit idcirco corda moris

Merito sicut noiatorum id est divitiarum dignitatum regnorum glorie voluptatum. non sicut die ad veram beatitudinem inquirendum sed erroris deceptio.

Ista est octava prosa huiusmodi tertium in qua probatur quod quatuor malis sunt implicita predicta bona in quibus aliqui posuerunt felicitatem. 2. sunt quod exilia sunt corporis bona. ibi. **P**rimo dicitur. Nulli dubium est predicta considerari quod hec vite quibus nituntur homines ad beatitudinem pervenire sunt quedam denia nec valeant quocumque producere eo. i. illuc ad quod permittunt se esse producturas. Quatuor vero malis sunt implicitate brevissime monstrabo. **Q**uid ei supple istorum est si ne malo. quod dicitur. nihil unquam sedit. **P**ecuniam congregare ne conaberis. i. laborabis sed eripies. i. recipies habiti. et ita implicaberis malo violentie. **A**is fulgere dignitatibus? danti supplicabis et qui cupis ceteros preire honore tu vilescis humilitate posse. **P**otentiam ne desideras. **S**biacebis piculis **S**biectorum **G**loriam petis? sed per aspera queque distractus. securus esse desistis. **V**oluptariam vitam degas: sed quis non spernat atque abijciat. vilissimam fragilissimamque rei corporis servum? **G**loriam petis? sed per aspera distractus securus esse desistis. **V**oluptariam vitam degas? Sed quis non spernat atque abijciat tamque preceptibile suum vilissimam fragilissimamque rei corporis. **N**ondum quod homo quies pecuniam incidit in malum violentie. quod ois pecuniosus est violentus. i. est. **S**ed queres honores et dignitates humiliando se alijs supplicabit. **S**ed dicitur. Seneca in li. de beneficijs. **M**olestum est sibi et onerosum demisso vultu dicere. rogo. **Q**ueres autem potentiam et gloriam: quod propter potentiam et gloriam defendenda persecutionibus improborum se obijciat. et sic securus esse desistit. **Q**ueres autem vitam voluptuosam quod corpori serviat. **S**ed dicitur. Seneca. Maior sum et ad maiora genitum sum quam quod sum mancipium. i. servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquid vinculum mee libertati circumdatum. **N**ic probatur per specialia quod vilia sunt bona corporis que aliqui reputant eximia bona. 2. breviter recolligit supra dicta ibi. **E**x quibus omnibus. **P**rimo sunt intentum de magnitudine. fortitudine et corporis agilitate. 2. de pulcritudine ibi forme sicut. **P**rimo sunt quod homo non debet mirari de magnitudine fortitudine et agilitate corporis. quod illa excellens inveniunt in brutis quod in

Nihil igitur dubium est quin hec ad beatitudinem pervenire denia quedam sint: nec producere quocumque eo valeant ad quod se producturas esse permittunt. **Q**uatuor vero implicitate malis sunt: brevissime monstrabo. **Q**uid est? pericuniam ne congregare conaberis? sed eripies habenti. **D**ignitatibus fulgere velis? danti supplicabis. et qui preire ceteros honore cupis. postcendi humilitate vilescis. **P**otentiam ne desideras? **S**biectorum insidijs obnoxius: periculis **S**biacebis. **G**loriam petis? sed per aspera queque distractus. securus esse desistis. **V**oluptariam vitam degas: sed quis non spernat atque abijciat. vilissimam fragilissimamque rei corporis servum? **G**loriam petis? sed per aspera distractus securus esse desistis. **V**oluptariam vitam degas? Sed quis non spernat atque abijciat tamque preceptibile suum vilissimam fragilissimamque rei corporis. **N**ondum quod homo quies pecuniam incidit in malum violentie. quod ois pecuniosus est violentus. i. est. **S**ed queres honores et dignitates humiliando se alijs supplicabit. **S**ed dicitur. Seneca in li. de beneficijs. **M**olestum est sibi et onerosum demisso vultu dicere. rogo. **Q**ueres autem potentiam et gloriam: quod propter potentiam et gloriam defendenda persecutionibus improborum se obijciat. et sic securus esse desistit. **Q**ueres autem vitam voluptuosam quod corpori serviat. **S**ed dicitur. Seneca. Maior sum et ad maiora genitum sum quam quod sum mancipium. i. servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquid vinculum mee libertati circumdatum. **J**am vero qui bona pre se corporis ferunt. que exigua que fragili possessione nituntur. **N**um enim elephantos mole. tanros robore superare poteritis? **N**um tigris velocitate preibitis? **R**espicite celi spacium. firmitudinem. celeritatem. **E**t aliquando desinite vilia mirari. **Q**uid quidem celum non his potius est. quam sua qua regit ratione mirandum

hoibus. d. **I**ā vero q̄ ferūt. i. cupiūt bona corpis pre te. i. grā sui t̄q̄ sint optia. q̄ exigua. i. valde vilia q̄ fragili possessiōe nitunt. i. laborāt Num enī elephātes mole. i. magnitudie supare. i. excedere poteritis. et tauros robore. i. fortitudie? Num tigres p̄bitis velocitate? **R**espiciite spaciū. i. magnitudiem celi. firmitudinē. i. fortitudinē celi. celeritatē. i. velocitatē ei⁹. et aliqñ desinite. i. cessate mirari vilia. i. inferiora bona. qd̄ qdē celū nō his p̄dictis potius imo multo minus mirādum ē q̄ sua rōne. i. intelligētia qua regit **S**ic similit in hoie multo magis laudāda s̄ bona rōnis q̄ bona corpis **N**ō q̄ bona corpis sicut magnitudo. fortitudo. agilitas. nō multū sūt mirāda. qz dicit **S**en Non magnitudie et corpis velocitate magne res gerunt: s̄ stute. **U**n̄ **C**atho **C**ōsilio pollet cui vim natura negauit **I**te **S**en **E**xcellētia igenū pōt latē s̄ q̄cūq; pelle **N**ō fm̄ **I**sidor̄ i libro etymologiaz **E**lephātē greci a magnitudie corpis putāt dictū eo q̄ formā montis preferat. **A**pod indos vero dicūt barro eo q̄ vox eius barritus dicūt. dentes eius ebur. rostr̄ eius p̄musci da d̄ **N**ō fm̄ **I**sidor̄ **T**igris ē bestia varijs coloribus distincta mirabilis velocitatis. ex cuius noiē quidā fluiuis tigris appellat q̄ rapacissimus ē oīm fluiuior̄ **E**t sciēdū q̄ pro bestia dicūt hec tigris. in ḡtio tigris vel tigridis. s̄ p̄ fluiuo dicūt tm̄ hic tigris z in genitio huius tigris

Forme nō nitor vt rapidus est. vt veloz z vernaliū floz mutabilitate fugacior. **Q**z si (vt aristoteles ait) linceis oculis homines vterent. vt eoz visus obstātia penetraret. **N**ōne introspectis visceribus. illud **A**lcibiadis sup̄ficie pulcerrimū corp⁹/turpissimū videret? **I**git̄ pulcrū te videri nō tua natura: s̄ oculoꝝ spectatiū reddit infirmitas **S**z estimate q̄ vultis nimio corpis bona: dū sciatis hoc qd̄cūq; miramini tri duane febris igniculo posse dissolui **E**x quibus omnibus illud redigere in summā licet. q̄ hec que nec pre/ stare que pollicent̄ bona possunt. nec oīm bonoz con/ gregatiōe perfecta sunt/ ea nec ad beatitudinem qua

si quidā calles ferunt. nec beatos ipsa perficiunt

trio die p̄mit. **E**t tūc breuīt recolligit s̄ dicta. d. **E**x q̄b⁹ oib⁹ licz redigē in summā. q̄ hec. i. p̄dicta bōa nō p̄nt p̄stare ea q̄ pollicent̄. i. p̄mittūt nec p̄fecta s̄ z gregatiōe oīm bonoz nec ad btitudi/ nē ferūt q̄ qdā calles. i. vie. nec ip̄a p̄ficiūt btōs **N**ō q̄ pulcritudo corpis nō est durabilis. qz dicit **V**irgilius **D** formose puer nimium ne crede colori **A**lba ligustra cadūt vaccinia nigra leguntur **N**ōndū q̄ p̄ter dicūt q̄ visus linceus obstātia corpa penetrat. s̄ illd̄ nec ab **A**ristotele neq; ab aliq̄ autērico inuenit **U**n̄ **I**sid̄ in li. etymologiaz loquēdo de lince dicit q̄ lince dicit̄ est qz lupoz genē numerat. bestia maculis distincta tergo vt pard⁹. s̄ simil̄ lupo. cui⁹ v̄uinā p̄uertit i duriciā p̄/ ciosi lapidis dicūt. q̄ ligurus appellat. nihil autē dicit **I**sidor̄ de penetratiōe visus **N**ō q̄ **A**lcibiades mulier fuit pulcerrima quā vidētes qdā discipuli **A**ristotelis duxerūt eā ad **A**ristotelez vt ip̄am vidēt q̄ visa dixit **S**i hoies linceos oculos haberēt vt q̄q; obstantia penetrarēt. intro/ spectis visceribus: corpus qd̄ apparet pulcerrimū turpissimū videret

Metrum asclepadiū iambicū
archilochiūz dimetrum acatalecticū

Eheu que miseros tramite deuio.
Abducit ignorantia
Non aurum in viridi queritis arboze

Estud est octauum metrum huius tertij. cuius p̄mus vsus d̄i metz asclepadiuz ab inuētoze. choriambi/ cum a pede p̄domināte **S**ecūdus versus dicūt metz archilochiuz ab inuētoze. iābicū a pede p̄do/ mināte **I**n q̄ metro p̄bia deplāgit errozē homi/ nū q̄ i q̄redo mima bona sūt p̄udētes. s̄ i q̄redo
g liij

Libri tertij Metrum octauum

summū bonū abducunt ignorantia. **P**rius fac h. 2° p̄caſ
 ut hoies tediati falsis bonis redeāt ad verū bonū scda ibi
Quid dignū. **D**ic ḡ **P**eu ē m̄iectio volētis z ē dissyllaba
 p̄pter m̄erz q̄ ignorantia abducit miserōs deuio ē m̄ite. i.
 ēnſuerſa via supple a vero bono. vos hoies n̄ q̄ritis au/
 rū i viridi arboze. nec carpitis gēmas i vite vos nō ab/
 ditis. i. nō absconditis laq̄os p̄ captura pisciū i alt. mōti
 bus vt ditetis dapes pisce. et si vob̄ liceat seq̄ capreas
 nō captatis. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. maē tyrrhe
 nū qd̄ ē i Italia. q̄netiaz p̄ certe hoies nozūt. i. nouerūt
 ip̄os recessus abditos. i. absconditos. fluctib⁹ eq̄ris. etiam
 hoies nozūt q̄ vnda sit feracior rubētis purpure. i. con/
 chilioz qz sanguie sit purpura. **E**t hoies nozūt q̄ litora
 prestāt. i. abūdēt tenero pisce vel asperis echinis. i. ra/
 lib⁹ piscib⁹. s̄ quonā. i. vbi lateat bonū. s̄ btificū qd̄ cupi
 unt. nesciē sustinēt ceci exntes. z illd̄ bonū qd̄ abūt trās
 polū stellifex: illud hoies demersi cecitate ignorātie pe/
 tūt tellure. i. querūt i terra. **M**ō fm̄ **I**sid̄ li. etymol. **C**a
 prea ē agrestis capra q̄ qz acutissime videt: greci eā pon
 toidā appellauerāt **I**te s̄z eūdez echin⁹ ē piscis paruus
 semipedal⁹ q̄ adheredo videt retinē nauē. et ē piscis a/
 sperrim⁹ ad modū ericij ad edēdū satis suauis. **D**ūc pi
 scē vocāt latini morā eo q̄ cogat stare nauigia.

Hic p̄caſ phia vt post rediū falsoz bonoz hoies rede
 ant ad verū bonū. et dic̄ **Q**uid dignū ego imprecer stoli
 dis mentib⁹ hoim. q. d. nihil aliud nisi s̄ q̄ hoies ambi
 ant. i. diligāt ip̄os hōzes et opes. z cū parauerint. i. ad/
 q̄suerint sibi falsa bona gūi mole. i. tediōsa sollicitudine:
 tandē tediō ducti cognoscāt vera bō. **M**ō q̄ ista dep̄
 catio phie nō ē ex malivolētia s̄ ex benignitate. et iō nō
 optat q̄ hoies p̄maneāt in desiderio bonoz t̄paliū: s̄ vt
 illud desiderū magis sit in eis mediū p̄ducēdi ad verū bonū. **N**ec ipsa imprecaſ cupiditatē vel
 ambitionē honoris adesse. s̄ vt q̄bus adest per hoc ad verū bonū deducant.

Ista ē ip̄sa h̄ ter/
 rij in q̄ phia vult oñdē
 q̄ sit v̄a btitudo. **E**t p̄
 dicēdis. 2° assigt̄ cāz false felicitatē.
 3° oñt q̄ sit vera felicitas. scda ibi.
Dō ei. t̄tia tbi. **D**ēs igit̄. **P**rius dic̄
Atēnus. i. hucusqz sufficiat oñdisse
 formā mēdacis felicitatē. i. false. quā
 si p̄spicacit̄ intueris. i. p̄sides. ordo ē
 .i. restat m̄rare deinceps. i. postea q̄
 sit v̄a felicitas. **E**t dic̄ boe⁹ **E**go vi
 deo nec opib⁹ sufficiētā posse p̄tin
 gē. nec regnis potentā. nec dignitati
 b⁹ renētā. nec celebritati glāz. nec
 letitiā voluptatibus. q̄ tñ vident̄ p/
 mittē. et sic falsa felicitas ē i eis. **E**t dic̄ phia **N**ūqd̄ tu dephēdisti cās cur illud ita sit. **E**t dic̄ bo
 eci⁹. **E**go videoz intueri. i. coḡscē tenui rimula. q. d. nō plene s̄ imp̄fēte video illas cās s̄ aptius
 coḡscē mallē. i. magis vellē ex te. **E**t dic̄ phia. **A**tq̄ p̄ certe rō. i. cā false felicitatis p̄mptissima est
Mō q̄ falsa felicitas d̄z mēdax ex eo q̄ nō adimplet qd̄ p̄mittit. **D**iuitie enī p̄mittūt sufficiētiaz
 dignitates. reuerētā. quā nō p̄ferūt sic p̄z ex p̄dictis. **M**ō q̄ coḡtio false felicitatis vtil̄ ē. qz coḡ
 nitio mali expediēs ē ad cautelā s̄z **A**lan. in de plāal. natl. qz malū nō vitat nisi cognitū. z qz no
 gicia mali ducit i cognitionē boni p̄ oppositū igit̄ vult phia p̄ assignāē cās false felicitatis. z tñc
Cōndere q̄ sit vera felicitas

Nec vite gemmas carpitis
Nō altis laqueos mōtib⁹ abditis
Et pisce ditetis dapes
Nec vobis capreas si libeat sequi
Tyrhena captatis vada.
Ipos quinetiā fluctibus abditos
Nozunt recessus equoris
Que gēmis niueis vnda feracior
El el que rubentis purpure
Nec nō q̄ tenero pisce v̄ asperis
Prestent echinis litora
Sz quonā lateat qd̄ cupiū. bonū
Nescire ceci sustinent
Et qd̄ stellifex trans abūt polū
Tellure demersi petunt
Quid dignū stolidis mentib⁹ im̄
Opes. honores. ambiāt **C**per
Et cū falsa graui mole parauerint
Tum vera cognoscant bona
Nec ipsa imprecaſ cupiditatē vel
Atēnus mēdacis formā felicitatis ostēdisse
Suffecerit. quā si p̄spicacit̄ intueris. ordo ē de in
Ceps q̄ sit vera mōstrare. **B.** **A**tq̄ video inquā nec op
 pib⁹ sufficiētā. nec regnis potētā. nec reuerentiā di
 gnitatib⁹. nec celebritatez glā. nec leticiā voluptatib⁹.
 posse p̄tingē. **P.** **A**n etiā cās cur id ita sit dephēdis
 sti? **B.** **T**enui qd̄ veluti rimula mihi videoz intueri.
 s̄ ex te apti⁹ q̄scē malim. **P.** **A**tq̄ p̄mptissima rō est
Et dic̄ bo
 eci⁹. **E**go videoz intueri. i. coḡscē tenui rimula. q. d. nō plene s̄ imp̄fēte video illas cās s̄ aptius
 coḡscē mallē. i. magis vellē ex te. **E**t dic̄ phia. **A**tq̄ p̄ certe rō. i. cā false felicitatis p̄mptissima est
 dignitates. reuerētā. quā nō p̄ferūt sic p̄z ex p̄dictis. **M**ō q̄ coḡtio false felicitatis vtil̄ ē. qz coḡ
 nitio mali expediēs ē ad cautelā s̄z **A**lan. in de plāal. natl. qz malū nō vitat nisi cognitū. z qz no
 gicia mali ducit i cognitionē boni p̄ oppositū igit̄ vult phia p̄ assignāē cās false felicitatis. z tñc
Cōndere q̄ sit vera felicitas

Prosa nona

Quod enim simplex est indiuisibile natura: id error humanus
separat. et a vero atque perfecto: ad falsum imperfectumque edu-
cit. **An tu arbitris quod nihilo indigeat/egere potentia?**
B. Nime inquam. **P.** Recte tu quod. **N**am siquid est quod in
vlla re imbecillioris valentie sit: in hac presidio necesse est
egeat alieno. **B.** Ita est inquam. **P.** Igitur sufficientie po-
tentieque vna est eademque natura? **B.** Sic videtur. **P.** Quod
non homini sit/ spernendum ne esse censes. an propter reum omnium ve-
neratione dignissimum? **B.** At hoc inquam ne dubitari quidem
potest. **P.** Addam? igitur sufficientie potentieque reuerentiam. ut
hec tria vnum esse iudicem? **B.** Addam? si quidem verum vo-

luntus profiteri .i. potentie debilis in vlla. i. in aliqua re necesse est quod si egeat alieno presidio. **Et dicit**
boetius. Ita est inquam. **C**oncludit ergo philosophia. d. Igitur vna est eadem est natura sufficientie et potentie et dicit boe-
tius. sic videtur. **T**unc ostendit dignitate esse eadem cum predictis. d. Quod non homini est. i. sufficientes et potentes nisi
quod illud censes. i. iudicas spernendum tanquam indignum. an non spernendum sed dignissimum omni veneratione?
Respondet boetius. Non potest dubitari quod hoc sit dignissimum omni veneratione. **E**t philosophia. addam? sufficientie et
potentie reuerentiam quod hec tria vnum iudicem? **E**t dicit boetius addam? si volumus vera profiteri. **N**on
quod potentia idem est sufficientie. quod enim aliquid omnino sit sufficientes ita quod nullus egeat: et tamen careat potentia
predicatione includit. si caret potentia respectu alicuius possibilis: non esset omnino sibi sufficientes. **N**on cuius
inest summa sufficientia et summa potentia/ eidem inest et summa reuerentia. **I**n quantum enim aliquid habet rationem
principii: in tantum est dignum reuerentia. vnde filij reuerentur patribus quod sunt principii esse eorum. et serui dominos. quod sunt
principia seruorum in mandato/ mouentia eos per imperium. et reueremur viros studiosos quod sunt principia gubernationis
natura vitae politicae. potentia autem dicitur rationem principii. vnde illud est maxime principium quod est potentissimum. et
id est tale reuerendissimum

P. Quid non inquit? obscurum ne hoc atque ignobile cen-
ses esse. an omni celebritate clarissimum? **C**onsidera non ne
quod nihilo indiget quod potentissimum. quod honore dignissi-
mum esse processum est: egere claritudine. quam sibi prestare non
possit. atque ob id aliquid ex parte videatur abiectius. **B.** Non
possum inquam/ quoniam hoc vni est ita etiam celeberrimum esse con-
fitear. **P.** Consequens igitur est ut claritudinem superioribus
tribus nihil differre fateamur. **B.** Consequitur inquam.
P. Quod igitur nullus egeat alieni: quod suis cuncta viribus
possit. quod sit clarus. atque reuerendum. nonne hoc etiam constat esse le-
tissimum? **B.** Sed vnde huic inquam tali merore vllus obre-
pat. nec cogitare quidem possit. **P.** Quare plenum esse leti-
tie. si quidem superiora manebunt necesse est confiteri.
Atqui illud quoque per eadem necessarium est. sufficientie.
potentie. claritudinis. reuerentie. iocunditatis nota qui-

Hic philosophia assignat causas false felici-
tatis. et declarans eas ostendit quod sufficientia
potentia. et reuerentia. gloria et letitia sunt
vnum in re. et ostendit quod homines ista sepa-
rant ab inuicem. scilicet ibi. **V**nde igitur quod est
vnum. **P**rimo dicit quod causa false felicitatis
est quod error humanus id quod est simplex
et indiuisibile naturam separat. i. diuidit. et
error humanus educit a vero bono et
perfecto ad falsum et ad imperfectum bonum.
Et tunc declarat istam causam omnes quod reue-
rentia. potest et omnia talia sunt vnum et idem in
re. et primo ostendit potentiam idem esse cum suffi-
cientia. et dicit. **A**n tu arbitris illud quod
nihilo indigeat/ illud egere potentia? **E**t
respondet boetius. **N**ime inquam. **P**hilosophia
approbat. d. Recte tu quod respondes. nam
siquid est quod sit valentie imbecillioris

Hic ostendit predictis esse annexam gloriam
et letitiam. d. Quid non iudicas. **I**llud
quod est sufficientissimum potentissimum
reuerendissimum. est ne hoc obscurum et
ignobile vel est clarissimum omni celebri-
tate. i. gloria? **R**espondet boetius ego profiteor
illud esse celeberrimum. i. gloriosissimum
sic est. **T**unc philosophia concludit. d. **C**onsequens
igitur est ut fateamur claritudinem. i.
gloriam nihil differre a tribus superioribus
Et dicit boetius. **C**onsequitur inquam. **T**unc
ostendit idem de letitia. d. **I**llud quod nullus
alieni egeat et quod cuncta suis viribus
possit quod est reuerendum et clarum nonne
hoc est letissimum? **R**espondet boetius. non pos-
sum cogitare vnde tali vllus merore obre-
pat. i. intret. **T**unc concludit philosophia. d.
Si superiora manebunt vera necesse est il-
lud plenum esse letitie. et per eadem processum
necesse est esse nota diuersa sufficientie pote-
tie. claritudinis reuerentie et iocunditatis.
sed substantiaz eorum nullo modo discrepare.
quod procedens boetius dicit. **N**ecessesse
inquam. **N**on quod omnes creature propa-

Libri de consolatione philosophie

tantur ad deum sicut effectus ad suam causam, et quia noticia cuiuslibet cause relucet in suo effectu ne-

cesse est ipsius dei habere noticiam per effectum et noticiam cum laude quia effectus dei representat ipsum sub ratione bonitatis et perfectionis que est materia laudis, cum igitur gloria sit clara cum laude noticia necesse est principium omnium rerum quod est sufficientissimum, potentissimum et reuerendissimum, etiam esse gloriosissimum. **M**onendum quod sufficientissimo nullum bonum deest et tale habet appetitum quietatum in bono adeptum, quod est appetitum in bono adeptum est leticia, et bonum sufficientissimum etiam est lenissimum. **N**otandum quod omnia ista sufficientia, potentia, reuerentia, gloria et leticia sunt unum in substantia, non autem sunt unum in substantia sicut aggregatum ex diversis rebus, tunc enim esset ibi oppositio quod repugnat potentissimo et dignissimo eo quod simpliciora digniora sunt oppositis, sed de hoc postea melius patebit.

Hic philosophia ostendit quod homines illud quod est unum re diuidunt. **S**ecundo mouet dubitationem ibi. **Q**uid igitur inquit? **P**rimo ostendit quod homines didicunt illud quod est unum et dicitur illud quod est unum et simplex natura, illud disperdit, id est diuidit prauitas humana, id est prauus error hominum quod dicitur unum sine alio, et dum homines conantur, id est laborant adipisci partem rei que partibus caret, homo non assequitur ullam portionem, id est partem, nec ipsam rem integram quam affectat. **E**t querit Boetius. **Q**uoniam modo diuidunt homines ista? **D**icit philosophia, qui petit diuitias propter fugam penurie id est causa sufficientie nihil laborat de potentia sed mauult, id est magis vult esse vile, id est indignus et obscurus, id est inglorius, et ita nihil curat de dignitate et gloria, talis etiam subtrahit sibi multas voluptates naturales ne amittat pecuniam quam parauit, id est lucraturus est. **S**ed hoc modo nec sufficientia contingit ei quem valentia, id est potentia deserit, quem molestia pungit, quem vilitas, id est irreuerentia abiicit, quem obscuritas, id est infamia recedit, quod dicitur non. **T**unc ostendit de potentia idem dicitur. **Q**ui non solum desiderat posse, id est potentiam ille profligat, id est dispergit opes, despicit voluptates et honorem carentem potentia et nihilipedit gloriam, sed videtur quod multa huic deficient. **F**it enim ut talis egeat necessariis, ut anxietatibus mordeatur. **E**t cum nequeat ista depellere etiam illud quod maxime petebat, desistat. **S**iliter rocinari de honoribus, gloria, voluptatibus licet. **N**am cum unumquodque horum quod cetera sit, quisquis horum aliquid sine ceteris petit: nec illud quod desiderat apprehendit. **F**it enim ut talis egeat necessariis, ut mordeatur anxietatibus. **E**t cum nequeat ista depellere etiam illud quod maxime petebat, desistat. **S**iliter rocinari de alijs tribus, id est de honoribus, de gloria, de voluptatibus sicut de predictis duobus nam cum unumquodque horum perfecte acceptum sit idem quod cetera, ut declaratum est: quisquis petit aliquid horum sine ceteris non apprehendit illud quod desiderat. **M**onendum quod querit partem rei indissibilis partem non inueniet nec ipsam rem cuius partem querit, quia in rebus natura indissibile partem non habet, cum igitur predicta quinq; id est sufficientia reuerentia etc. ex parte rei sint unum et indissibilia, licet differant nominibus: qui querit unum sine alio non inueniet. **N**otandum quod ista quinq; prout inueniuntur in rebus sensibilibus in quibus habent esse modo imperfecto diminuto, sic unum inueniunt sine alio. **I**n quantum autem accipiuntur secundum esse perfectum et secundum esse summum prout inueniuntur in beatitudine, sic sunt idem indissibilia et unum non inueniunt sine alio, quia summa sufficientia est beatitudo, summa reuerentia est beatitudo, summa potentia est beatitudo, et sic de alijs. **N**otandum quod quia homo naturaliter desiderat beatitudinem tunc unumquodque predictorum quinq; desiderat secundum quod spectat ad beatitudinem, hoc autem est secundum esse perfectum in quantum eadem sunt beatitudini, et quia beatitudo cum sit deus est indissibilis, omnia

dem esse diuersa nullo modo vero discrepare substantiam. **B.** Necessesse est inquam.

P. Hoc igitur quod est unum simplex quod natura: prauitas humana disperdit. **E**t duz rei que partibus caret: partem conatur adipisci, nec portionem que nulla est, nec ipsam quam minime affectat: assequitur. **B.** Quoniam inquam modo? **P.** Qui diuitias inquit petit, penurie fuga, de potentia nihil laborat, vilis obscurus quod esse mauult. **M**ultas etiam sibi naturales quoque subtrahit voluptates ne pecuniam quam parauit amittat. **S**ed hoc modo nec sufficientia quod contingit ei quem valentia deserit, quem molestia pungit, quem vilitas abiicit, quem recedit obscuritas. **Q**ui non solum posse desiderat, profligat opes, despicit voluptates, honorem quoque potentia carentem, gloriam quoque nihilipedit. **S**ed hunc quoque multa deficient vides. **F**it enim ut aliquando necessariis egeat, ut anxietatibus mordeatur. **E**t cum nequeat ista depellere nequeat: etiam id quod maxime petebat potens esse desistat. **S**iliter rocinari de honoribus, gloria, voluptatibus licet. **N**am cum unumquodque horum quod cetera sit, quisquis horum aliquid

sine ceteris petit: nec illud quod desiderat apprehendit. **F**it enim ut talis egeat necessariis, ut mordeatur anxietatibus. **E**t cum nequeat ista depellere etiam illud quod maxime petebat, desistat. **S**iliter rocinari de alijs tribus, id est de honoribus, de gloria, de voluptatibus sicut de predictis duobus nam cum unumquodque horum perfecte acceptum sit idem quod cetera, ut declaratum est: quisquis petit aliquid horum sine ceteris non apprehendit illud quod desiderat. **M**onendum quod querit partem rei indissibilis partem non inueniet nec ipsam rem cuius partem querit, quia in rebus natura indissibile partem non habet, cum igitur predicta quinq; id est sufficientia reuerentia etc. ex parte rei sint unum et indissibilia, licet differant nominibus: qui querit unum sine alio non inueniet. **N**otandum quod ista quinq; prout inueniuntur in rebus sensibilibus in quibus habent esse modo imperfecto diminuto, sic unum inueniunt sine alio. **I**n quantum autem accipiuntur secundum esse perfectum et secundum esse summum prout inueniuntur in beatitudine, sic sunt idem indissibilia et unum non inueniunt sine alio, quia summa sufficientia est beatitudo, summa reuerentia est beatitudo, summa potentia est beatitudo, et sic de alijs. **N**otandum quod quia homo naturaliter desiderat beatitudinem tunc unumquodque predictorum quinq; desiderat secundum quod spectat ad beatitudinem, hoc autem est secundum esse perfectum in quantum eadem sunt beatitudini, et quia beatitudo cum sit deus est indissibilis, omnia

prosa nona

quinque predicta sunt unum in diuisibilitate. Et quod per quod homines querunt ista sunt imperfecta in quantum sunt in sensibilibus et tamen desiderant ea secundum perfectionem ideo homines non assequuntur per ea quod desiderant

B. Quid igitur inquit? **S.** Quod omnia simul cupiat adipisci. **P.** Summa quidem ille beatitudinis vult. Sed num in his ea reperiet quod demonstrauimus id quod pollicentur posse perferre? **B.** Nime inquit. **P.** In his igitur quod singula quaedam expectantur et prestare creduntur; beatitudo nullo modo inuestiganda est. **B.** Fateor inquit et si nihil dici veri potest beatitudinem reperire et in his bonis quod demonstrauimus non posse perferre quod pollicentur. **P.** Nime inquit. **C.** Concludit ergo philosophia dicit. In his ergo nullo modo est inuestiganda beatitudo quod creduntur prestare singula expectantur. **B.** Desiderando quod Boetius dicit. Quod fateor. id est affirmo inquit ita est. et si nihil veri dici potest. Non si aliquis querit omnia quinque simul; ille querit beatitudinem in vniuersali. Sed errat in particulari quod credo est in istis temporalibus bonis in quibus non inuenit. non ei summa sufficientia nec potentia inuenit in eis. **S.** si per quod queres unum illorum vel omnia simul secundum quod inueniuntur in rebus sensibilibus cum habeant esse in eis non imperfecto; non consequitur beatitudinem. queres autem unum istorum secundum esse perfectum; cum omnia sint unum in diuisis. Alii omnia querit et querit beatitudinem.

P. Habes igitur inquit et formam false felicitatis et causas. **C.** Reflecte nunc in aduersum mentis intuitum. Ibi enim peram quam promissimus statim videbis. **B.** Atque hec inquit vel ceco perspicua est. eamque tu pauloante monstrasti. dum false eas aperire conabar. **B.** (nisi fallor) ea vera est et perfecta felicitas que sufficienter. potentem reuerenduz celebrem letumque perficiat. Atque ut me interius animaduertisse cognoscas. quod unum horum (quod idem cuncta sunt) veraciter prestare potest. hanc esse plenam beatitudinem sine ambiguitate cognosco. **P.** De te alumne hac opinione feliciter sentio. si quidem hoc inquit adieceris. **B.** Quidnam inquit? **P.** Esse ne aliquid in his mortalibus caducis que rebus putas quod homini statim possit asferre? **B.** Nime inquit puto. **P.** Quia te nihil ut amplius desideret omnibus est. **P.** Nec igitur vel imagines veri boni vel imperfecta quedam dare bona mortalibus videntur. **B.** Verum autem atque perfectum bonum conferre non possunt. **B.** Assentior inquam.

C. Gratulando Boetio. Alumne hac opinione te feliciter supple dico. si quidem hoc adieceris supple quod modo dicam. **B.** Et ideo dicit Boetius. Quidnam dicam? **C.** Dic philosophia. Putas ne aliquid esse in his rebus mortalibus et caducis. id est ensitorijs quod possit asferre. id est dare homini statim? **R.** Rndet Boetius. Nime puto. **C.** Et illud ostendit tibi est a te ut nihil amplius desideret beatitudine. **C.** Concludit ergo philosophia dicens. Nec igitur. id est sufficientia reuerentia. et que in rebus caducis inueniuntur vel sunt imagines. id est similitudines veri boni et videntur clare mortalibus imperfecta bona. verum autem et perfectum bonum perferre non possunt. **C.** Et dicit Boetius. Assentior inquit. **C.** Non sufficientia imperfecta que considerat in rebus temporalibus non est vera sufficientia sed tamen similitudinaria. **C.** Sufficientia autem perfecta includit omnia alia quattuor. et singulorum aliorum quattuor perfecte alia includit. et

C. Dic philosophia mouz dubitationes que dictum est iam quod homo credo singulorum horum diuisim. id est frustrat beatitudinem. potest ergo dubitari utrum credo omnia simul: quare beatus mundo. **C.** Dicit ergo Boetius in libro. Quid igitur inquit. **C.** d. l. 3. non quare beatitudo que reudo vniuersa et diuisa. quod igitur erit si quis cuncta simul cupiat adipisci. nunquam ille sic velit summas beatitudinis. nunquam. **C.** Et rnt boetius. **C.** Concludit ergo philosophia dicit. In his ergo nullo modo est inuestiganda beatitudo quod creduntur prestare singula expectantur. **B.** Desiderando quod Boetius dicit. Quod fateor. id est affirmo inquit ita est. et si nihil veri dici potest. Non si aliquis querit omnia quinque simul; ille querit beatitudinem in vniuersali. Sed errat in particulari quod credo est in istis temporalibus bonis in quibus non inuenit. non ei summa sufficientia nec potentia inuenit in eis. **S.** si per quod queres unum illorum vel omnia simul secundum quod inueniuntur in rebus sensibilibus cum habeant esse in eis non imperfecto; non consequitur beatitudinem. queres autem unum istorum secundum esse perfectum; cum omnia sint unum in diuisis. Alii omnia querit et querit beatitudinem.

C. Postquam philosophia assignauit eam false felicitatis. hanc omnia que sit vera felicitas. **C.** Secundo omnia in quo sit constituta ibi. **C.** Quin igitur agnouisti. **C.** Primo philosophia dicit. Habes igitur iam causas et formam false felicitatis. nunc reflecte intuitum mentis tue in aduersum. id est in partem riu false felicitatis. hanc ad veram felicitatem ibi statim videbis veram felicitatem quam promissimus. **C.** Et dicit Boetius. **C.** Atque per certe vera beatitudo perspicua est. id est manifesta ex dictis. etiam homo ceco. quod dicitur tamen manifesta est vera beatitudo ex dictis quod etiam ceco si aliquid posset videre pateret. et tu pauloante monstrasti eam supple veram felicitatem dum conabar aperire. id est declarare causas false felicitatis. **C.** Et dicit Boetius. **C.** Nisi ego fallor ea est vera et perfecta felicitas que perficiat sufficienter. poterit et reuerendum celebrem et letum. **C.** Ut et tu philosophia cognoscas me Boetium interius. id est plene animaduertisse quod sit vera felicitas. ego sine ambiguitate cognosco hanc esse plenam beatitudinem que unum horum. id est predictorum veraciter potest prestare quam idem cuncta sunt. **C.** Et dicit philosophia quod

Libri tertii de consolatione philosophiæ

ideo illud quod dat unum perfectum dat omnia. s. illud quod dat omnia facit verum perfectum. s. dicit Boetius Illud quod potest veraciter unum proferre illud cognosco esse hominidinem. **I**te assentio est verbum deponentale. et idem significat cum verbo neutro. **I**te est assentio

Dicunt philosophia in quo vera felicitas sit constituta. Et primo tangit ordinem huius partis ad beatitudinem et docet divinorum auxilium esse implorandum. et cognoscat in quo sit vera beatitudo. et invocat divinorum auxilium. tertio ostendit intentum in quo sit vera beatitudo. secunda ibi. **D** qui perpetua. tertia ibi. **Q**uoniam igitur primo dicit philosophia Boetii quoniam agnovisti quod sit illa vera beatitudo. et agnovisti que mentiantur beatitudinem nunc superest ut agnoscas unde illam veram beatitudinem petere possis. Et dicit Boetius Illud iandudum a te vehementer expecto. Et dicit philosophia Cuius divinorum auxilium in minimis rebus debeat implorari sicut placet Platoni nostro in Timeo quid nunc censes faciendum supple in tam arduo negotio. Respondet Boetius Invocandum supple censes. propter omnium rerum. s. deum. sine quo nullum exordium rite fundat. quod approbat philosophia. d. Recte tu inquit censes et sic sine intervallo philosophia ita modulata est. i. proposuit invocationem dei metrica modulatione.

Non quod in omnibus divinorum auxilium est implorandum. quod deus est qui divitias sue sapientie infundit in animas sapientium et tribuit studentibus gratiam cognoscendi. cui nihil est difficile. et sine quo nihil possibile est possideri. Ita scribitur in prologo de regimine principum. Et omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a parte luminum ut dicit alia scriptura. Et dicit beatus Augustinus Nemo tam eruditus. neco tam doctus qui superna illustratione non indigeat. Et beatus Gregorius. Nisi iterum sit qui doceat. inuani lingua doctoris laborat. **I**tem philosophia volens ostendere quod sit vera beatitudo. invocat divinorum auxilium quod pretermisso nullum rite fundat exordium.

Istod est metrum nonum huius tertium quod dicitur homericum ab inventore quod homerus ipsum adinuenit. et dicitur heroicum a materia quod gesta heroum. i. viro rum illustrium huius metro describebantur et dicitur dactylicum a pede predominantante. hexametrum a numero pedum quod constat ex sex pedibus. In quo metro philosophia invocat divinorum auxilium ad ostendendum in quo sit vera beatitudo et quo ad ipsam perveniat. Primo quod philosophia captando benivolentiam dei ipsam multipliciter commendat. et petitionem suam exprimit ibi. **D**a prope. **C**irca primum sciendum quod tria requiruntur ad petitionem exaudientem. **P**rimo requiritur potentia exaudienti. **S**ecundo voluntas. **T**ertio scientia. **D**e primis duobus dicitur in quarto huius psalmo. **D**uo sunt in quibus omnis humanorum actuum effectus constat voluntas et potestas quod si alter desit nihil est quod explicare queat. **D**e scientia patet quod sine ea nihil rationabiliter geritur. **V**olens quod philosophia ostendit quod deus possit. velit. et sciat. exaudire suam petitionem. ostendit ipsum esse potenter ex mundi gubernatione. ex celi et terre creatione. ex temporis productione. et ostendit ipsum volentem siue benivolentem ex sui bonitate et clementia quod produxit cuncta. et ostendit ipsum esse sapientem ex quibus effectuum specialium productione. secunda ibi. **D**ue non externe. **T**ertia ibi. **T**u numeris. **P**rimo dicitur prope quod gubernas mundum perpetua ratione. i. perpetua providentia tua quod es sator. i. creator terre et celi quod iubes tempus ire. i. procedere ab evo. i. a perpetua tua duratione tu manens stabilis. i. immutabilis. das. i. facis cuncta moveri. **N**on quod ista ratio littera. **D** quod perpetua usque ad illam partem. **D**a prope. debet legi suspensive. et potest o h tenere vocative. admirative vel deprecative. **N**on quod gubernare est res in debitum sui finem ordinare. quod specialiter dicitur ad divinam bonitatem. regit autem prima causa omnes res. preter huius quod miscet cum eis influendo super eas virtutem vite et bonitatem. s. auctorem litterarum dicitur causam. **N**on quod mundus huius Aristoteles in libro de mundo est constitutus ex celo et terra naturali. quod in eis sit que mundum deus gubernat perpetua ratione. i. sua providentia perpetua quod non est transitoria sicut providentia humana. s. permanens duratione infinita. **N**on sic alius dicit sator quod semina plantarum et

Agnovisti igitur agnovisti que vera illa sit. que autem beatitudinem mentiantur nunc superest ut unde veram hanc petere possis agnoscas. **B.** Id quidem inquam iandudum vehementer expecto. **P.** Sed cum uti in **L**imeo Platoni inquit nostro placet. **I**n minimis quibus rebus divinorum presidium debeat implorari. quid nunc faciendum censes ut illius summi boni sedem reperire mereamur. **B.** Invocandum inquam rerum omnium patrem quo pretermisso nullum rite fundat exordium.

Recte inquit. ac simul ita modulata est Platoni nostro in Timeo quod dicitur Invocandum supple censes. Respondet Boetius Invocandum supple censes. propter omnium rerum. s. deum. sine quo nullum exordium rite fundat. quod approbat philosophia. d. Recte tu inquit censes et sic sine intervallo philosophia ita modulata est. i. proposuit invocationem dei metrica modulatione.

Metrum heroicum hexametrum

Qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum celiq; sator qui tempus ab evo
Ire iubes. stabilisq; manens das cuncta moveri
Circa primum sciendum quod tria requiruntur ad petitionem exaudientem. **P**rimo requiritur potentia exaudienti. **S**ecundo voluntas. **T**ertio scientia. **D**e primis duobus dicitur in quarto huius psalmo. **D**uo sunt in quibus omnis humanorum actuum effectus constat voluntas et potestas quod si alter desit nihil est quod explicare queat. **D**e scientia patet quod sine ea nihil rationabiliter geritur. **V**olens quod philosophia ostendit quod deus possit. velit. et sciat. exaudire suam petitionem. ostendit ipsum esse potenter ex mundi gubernatione. ex celi et terre creatione. ex temporis productione. et ostendit ipsum volentem siue benivolentem ex sui bonitate et clementia quod produxit cuncta. et ostendit ipsum esse sapientem ex quibus effectuum specialium productione. secunda ibi. **D**ue non externe. **T**ertia ibi. **T**u numeris. **P**rimo dicitur prope quod gubernas mundum perpetua ratione. i. perpetua providentia tua quod es sator. i. creator terre et celi quod iubes tempus ire. i. procedere ab evo. i. a perpetua tua duratione tu manens stabilis. i. immutabilis. das. i. facis cuncta moveri. **N**on quod ista ratio littera. **D** quod perpetua usque ad illam partem. **D**a prope. debet legi suspensive. et potest o h tenere vocative. admirative vel deprecative. **N**on quod gubernare est res in debitum sui finem ordinare. quod specialiter dicitur ad divinam bonitatem. regit autem prima causa omnes res. preter huius quod miscet cum eis influendo super eas virtutem vite et bonitatem. s. auctorem litterarum dicitur causam. **N**on quod mundus huius Aristoteles in libro de mundo est constitutus ex celo et terra naturali. quod in eis sit que mundum deus gubernat perpetua ratione. i. sua providentia perpetua quod non est transitoria sicut providentia humana. s. permanens duratione infinita. **N**on sic alius dicit sator quod semina plantarum et

Retrum nonum

arborum p[ro]p[ri]etate: sic de[us] d[omi]n[us] sator i[n] q[ua]ntu[m] celu[m] tr[an]s creauit p[ro]duxit. p[er] celu[m] atq[ue] tr[an]s itelligit elem[en]ta q[ue] s[un]t i[n] medio. Dicit atq[ue] terrar[um] / ponedo numer[um] plurali p[er] singulari p[er] antithesim. **N**ondu[m] q[uo]d t[em]p[us] est duratio successiua cu[m] sit numer[us] mot[us] s[ecundu]m p[ri]m[um] et posterius. ex. iij. p[er] h[oc] q[uo]d duratio p[re]cedit ab euo. **U**bi notandu[m] q[uo]d euu[m] e[st] duratio p[er]manens t[em]p[or]e simul null[am] h[ab]ens successione[m] vel mutabilitate[m] anexas. et e[st] idem q[uo]d eternitas q[ue] e[st] p[ro]p[ri]a duratio dei s[ecundu]m qua[m] de[us] e[st] ca[usa] t[em]p[or]is. **S**ic ei de[us] p[ro] s[ecundu]m e[st] ca[usa] cuiuslib[et] e[st] et p[ro] sua bonitate est ca[usa] cuiuslib[et] boni: ita p[ro] sua duracione[m] est ca[usa] cuiuslib[et] duratois. **N**o[n] q[uo]d de[us] e[st] ita bilis. i. immutabil. q[uo]ia nulla sp[eci]e[m] mot[us] mouet. no[n] generatoe[m] et corruptoe[m] cu[m] sit ingenabil[is] et incorruptibilis. nec augmeratioe[m] et dinutiode[m] cu[m] n[on] sit q[ua]nt[um]. no[n] alteratioe[m] nec loci mutatioe[m] cu[m] sit imperib[ile]. **E**t p[ro]bat. Ar[istote]l. viij. p[er] h[oc] ex ordie[m] mouetiu[m] et mobiliu[m] q[uo]d nec e[st] deuenie[m] ad aliq[ui]d p[ri]m[um] oio immobile. et p[ro] se et p[ro] acc[us]is. **N**ondu[m] q[uo]d oia a p[ri]mo s[un]t mutabilia vl[el] s[ecundu]m e[st] vel s[ecundu]m opatione[m] si s[ecundu]m e[st] h[ab]e[n]s duplici[m] vel s[ecundu]m e[st] s[ub]stantiale sicut entia gen[er]abilia et corruptibilia. vel s[ecundu]m esse accid[en]tale sicut corpora celestia q[ue] lz no[n] mutent[ur] gen[er]atioe[m] et corruptioe[m] t[ame]n mutat[ur] s[ecundu]m e[st] locale. **S**i atq[ue] e[st] mutatio s[ecundu]m opatione[m]. sic intellig[en]t[ur] s[un]t mutabiles q[uo]ia i[n] ip[s]is e[st] successio intellectio[n]u[m]. lz g[er] n[on] mutent[ur] q[uo]d ad e[st] t[em]p[us] q[uo]d ad opatione[m]. **A**lit exponit. **S**tabil[is] manes das c[un]cta moueri. vel oib[us] sp[eci]eb[us] motu[m] vl[el] aliq[ui]b[us] sp[eci]eb[us] mot[us] accipi[en]do motu[m] stricte vel large. **A**lit exp[on]it. **S**tabil[is] manes das c[un]cta moueri no[n] q[uo]d oia moueant. s[ed] q[uo]d q[uo]d mouet te date mouet. **E**t s[un]t genus locutionis h[ab]e[n]s **J**oh. i. **I**lluminat oem hoies venientem i[n] h[uius] m[un]du[m]. no[n] q[uo]d oes simul illuminent. s[ed] oes q[ui] illuminant / a deo illuminant.

Quem non externe pepulerunt fingere cause
Daterie fluitatis opus / vez insita summi
Forma boni liuore carens. tu cuncta superno
Ducis ab exemplo. pulcrum pulcerrimus ipse
Mundū mēte gerens similiq[ue] in imagie formās
Perfectas q[ue] iubens p[er]fectum absoluē partes

Hic p[ro]p[ri]a o[mn]iū deū e[st] benivolū ex b[on]itate elem[en]tie q[ue] oia p[ro]duxit et dicit. **Q**uē. s. deū ex t[er]re. i. ex t[er]re e[st] e[st] n[on] pepulerit. i. no[n] coegerit fingere. i. p[ro]ponere op[er]e. i. creaturā fluitatis materie q[ue] fluit de e[st] ad n[on] e[st]. et e[st] conuerso de n[on] e[st] ad e[st] forme. vez p[ro] h[ab]e[n]s insita. i. insitica forma summi boni. i. summe tue b[on]itatis. s. pepulit te fingere op[er]e fluitatis materie. **O**p[er]e tu ducis. i. p[ro]ducis c[un]cta ex[em]plo sup[er]no. i. ab exemplari p[er]petuo. tu ipse pulcerrim[us] ab o[mn]i deformitate elog[er]at[ur] gerens m[en]te. i. m[em]oria pulc[er]i m[un]du[m]. s. architec[t]u[m] et formās. i. p[ro]ducēs ip[s]m m[un]du[m] sensibile s[ecundu]m i[m]agie sic p[ro]fuit i[n] m[en]te tua. et tu iubes m[un]du[m] p[er]fectu[m]. i. p[er]fecte p[ro]duci absoluē. i. absolutu[m] tenē. sine def[ect]u alicui[us] p[er]fectas p[ar]tes. i. elem[en]ta et elem[en]tata q[ue] sp[eci]at ad integritate[m] m[un]di. **N**ondū q[uo]d o[mn]e q[uo]d necessitat a ca[usa] ex t[er]reca / necessitat ab efficiēte vel a fine q[uo]d n[on] s[un]t p[ar]tes e[st] ex t[er]reca. **E**fficiēs atq[ue] necessitat dupl[ic]i. vl[el] violētiā inferēdo vt p[ro]ficiēs lapidē sursū. vl[el] aliq[ui]d p[ro]ferēdo q[uo]d naturalit[er] moueat. sic generās das formā leuitatis / mouz ignē sursū de n[on]itate nature. **D**e[us] atq[ue] no[n] n[on]itat ab efficiēte p[ri]mo. s. n[on]itate violētie. cu[m] nihil sit potēti[us] eo. nec n[on]itate te 2[us] m[en]te cu[m] nihil ab alio recipiat. nec etiā n[on]itat n[on]itate finis. q[uo]d q[uo]d n[on]itat ab alio t[em]p[or]e a fine / p[ro]p[ri]a ad ip[s]z sic imp[er]f[ec]t[us] ad p[er]fectu[m] / eo q[uo]d finis e[st] bon[us] et p[er]fecto illi[us] q[uo]d e[st] ad finē. **D**e[us] atq[ue] a nullo ex t[er]reco p[ro]ficiat. **N**o[n] q[uo]d sola b[on]itas dina coegit ip[s]z ad p[ro]ducēdu[m] op[er]e fluitatis materie n[on] atq[ue] coegit ip[s]z necessitudo sed libere mouendo. **N**o[n] q[uo]d inuidia facit q[uo]d aliq[ui]s bonū alteri n[on] p[ro]icat. q[uo]ia inuidia e[st] tristitia de bono alteri. **E**t q[uo]d talis inuidia in deo n[on] e[st]. ideo sumā b[on]itate[m] p[er] creationē alijs p[ro]icauit. **U**nde dicit **P**lato i[n] **T**imeo. **A**b optio inuidia lōge relegata e[st]. et p[ro]sequēs sibi dissimilis put naturaliter cuiusq[ue] capax b[on]itatis e[st] poterat. efficiq[ue] voluēt. **N**o[n] q[uo]d sic in agētib[us] p[ro] natura forma rei fieri de p[er]sistit i[n] agēte s[ecundu]m e[st] reale. sic i[n] agētib[us] s[ecundu]m itellec[t]u[m] forma rei p[ro]ducēde p[er]sistit s[ecundu]m e[st] itellec[t]uale. **S**icut artifex volēs p[ro]ducē domū. o[mn]i formā dom[us] p[ri]mo i[n] m[en]te p[er]sistit t[ame]n ex[em]plar ad cuius imitacionē faciat domū in materia. **C**ū igit[ur] de[us] sit agēs p[ro] itellec[t]u[m] p[ro]ducēs m[un]du[m] ipse p[ro]habuit i[n] m[en]te sua ex[em]plar m[un]di et o[mn]i partiu[m] eius. ad cui[us] imitationē p[ro]ducit m[un]du[m] extra. supple q[uo]d m[un]du[m] i[n] mente diuina p[re]existens dicitur archityp[us]. ab archos q[uo]d est princeps et typos similitudo quasi principalis similitudo cuius imago dicitur iste mundus sensibilis.

Tu numeris elem[en]ta ligas. vt frigora flāmis
Arida cōueniāt liq[ui]dis. ne purior ignis
Euolet aut mersas deducāt pondera terras

Dicit. **O**p[er]e tu ligas elem[en]ta n[um]eris. i. p[ro]portio[n]ib[us] n[um]eralib[us] vt elem[en]ta frigida p[ro]ueniāt. i. p[ro]cordet flāmis. i. calidis elem[en]tis. et vt arida. i. sicca elem[en]ta p[ro]ueniāt liq[ui]dis. i. humidis elem[en]tis ne ignis p[ro]p[ri]a

Hic p[ro]p[ri]a o[mn]iū deū e[st] benivolū ex b[on]itate elem[en]tie q[ue] oia p[ro]duxit et dicit. **Q**uē. s. deū ex t[er]re. i. ex t[er]re e[st] e[st] n[on] pepulerit. i. no[n] coegerit fingere. i. p[ro]ponere op[er]e. i. creaturā fluitatis materie q[ue] fluit de e[st] ad n[on] e[st]. et e[st] conuerso de n[on] e[st] ad e[st] forme. vez p[ro] h[ab]e[n]s insita. i. insitica forma summi boni. i. summe tue b[on]itatis. s. pepulit te fingere op[er]e fluitatis materie. **O**p[er]e tu ducis. i. p[ro]ducis c[un]cta ex[em]plo sup[er]no. i. ab exemplari p[er]petuo. tu ipse pulcerrim[us] ab o[mn]i deformitate elog[er]at[ur] gerens m[en]te. i. m[em]oria pulc[er]i m[un]du[m]. s. architec[t]u[m] et

Hic p[ro]p[ri]a cōmēdat deū ex p[ar]te sapie quo ad speciales effectū p[ro]duciōem. **E**t primo ex p[ro]duciōe elem[en]tor[um]. 2[us] ex p[ro]duciōe aie m[un]di. tertio ex p[ro]duciōe n[um]er[um] aiaz. scd[un]d]a ibi **T**u triplicis. tertia ibi **T**u causis. **P**rimo

Libri tertii Metrum nonum et

rior in elementa euolet. i. exeat spera sua magis ascendendo. et ne pondera. i. gravitates deducant. i. magis deorsu ducant frans merfas. i. depressas. **N**o q elementa hnt pportione numeralem in se. sic eni duo numeri qdrati pueniunt i vno numero medio pportionali. sic duo elementa pstraria in duabus qlitatib pueniunt i vno elemento medio pportionali vtrig. sibi gra Numerus qdrat est q pstat ex ductu sui ipsi i seipm. dicendo bis duo. ter tria. bis duo i qnariu. z ter tria i nouenariu. z accipe vnu nuz mediu pportionabile. s. senariu q fz eade pportione excedit qtuor i q excedit a noue. sic ei noue pntet sex et media pte sex. ita sex pntet qtuor z media pte qtuor Sic similit e i elementis. Na ignis z aq in duab qlitatib pstrariant. ignis ei e calid z siccus. aq frigida et huda. z colligatur vno medio. s. aere q puenit cu igne in caliditate. et cu aqua i humiditate. similit est de aere z tra respectu aque. **S**cdz hac sniam tra sic exponat Tu ligas elementa numeris. i. pportio/nib numeralib vt frigida. i. aque que frigide sunt/ pueniat flamis. i. ignib q calidi sunt. p vnu elementu mediu qd e aer. et arida. i. terre q aride sunt pueniat liqdis. i. ptrib aeris que humide snt **C**p elementu mediu qd e aq.

Dic phia ont sapias ex aie mudi pductoe Ubi sciendu q ista tra pmit exponit ad intetionem Platons in Timeo. s. qz ista expositio e difficillia z modice vtilitatis ego ea pntleo z ponā facile exponez q e de mete Aristotel Ad cui euidetiā e nondū q p aiaz mudi s intelligit intelligētia moues orbē q per motu stute suā influit inferiorib. z hec intelligētia dī media in dēū et aiam hūanaz Sicut ei i dignitate et pfectiōe excedit a deo. sic ipa excedit aiaz nraz **N**otādū q intelligētia hmōi dī eē triplicis nature ppter tres opatiōes qz hz. s. mouere orbē. intelligē dū. et intelligē se ipsā **N**otādū q orbē celestes dicunt psona mēbra intelligētie. qz p ipos tōz p organa z istru mēbra intelligētia influit inferiorib **L**ic ei intelligētia pma intetioe moueat ppter se. tū secūda mouet ppter inferiora **V**is pmissis tra plana erit **U**n dicit sic Tu deus aiaz supple mudi q e intelligētia/ mediā supple in dēū z aiam humanā. triplicis nature. i. triplicis opatiōis mouētem cūcta supple inferiora p influrū. illā tu cōnectēs resoluis. i. distiguis eā p cōsona mēbra. i. p pueniētes orbē. q aia cū secta. i. diuisa quātū ad opatiōes glomeravit. i. impellit motū i duos orbē supple in orbē pmi mobilis. et in orbē planetaz. ipa reditura. i. reflexa meat. i. pcedit i semetipam supple itelligēdo qd e vna opatio. z ipa circuit mētē pfūdā. i. diuinā dēū intelligēdo. q e alia opatio. et ipa cōuertit. i. mouet celū simili imagie. i. itellectiōe qd e tertia opatio ei **A**d huc nō. lz corpa celestia sint diuersa. tū rōne vnitatis pnt dici vnu corp **S**ilit intelligētie lz sint diuerse tū pnt dici vna intelligētia ppter vnitatē ordis i opatiōe mouēdi. s. dicit i singulari aniam et nō animas

Dic phia pmedat sapias dei ex animarū nraz creatiōe. di. **O**pz tu puehis. i. pducis aias hoim et miores vitas. i. aias brutoz et plātar paribus causis qb animā mudi pro duxisti. s. tu aptas sblimes. i. aias rōnales ho minū leuib currib. i. celestib stellis. tu se/ ris eas i celū z terrā. i. i corpa frena. qz aias cōuersas reduci igne. i. charitate reducētē facis re/ uerti ad te benigna lege. i. ordiatōe tua **N**o q aie bestiaz z plātar dnr mioris vite respēu aie hois eo q nō hnt tot nec ita pfectas opatiōes vite sicut aie hoim **N**o q p leues currus fm in tētione platōicoz. intelligit stellas cōpares currib **D**ixerūt ei platōici q de oēs aias simul creauerit et seminauerit eas i celo delegēdo eas stellis cōparib a quib postea dilabunt in corpa **S**z hec opio non valz. s. q oēs aie simul sint create. imo omni die de nouo creant. z create cor/ poribus insudunt **D**icunt at aie seri in celū ppter stute celestē ex q vnio aie ad corp pstrabit suaz periodū. lz aia a deo pducatur i corpe. tū vnio ex pte dispositionū corpaliū dependet a stute cele/ sti. iō dicit eas seri i celū et terrā qz aie n coaptant corpb nisi mediāte stute celesti **U**n. y. phy sicoz **N**o ei generat hoiez et sol **N**o q de aias creatas aptat leuib currib. i. stellis cōpari/ bus: qd sic pnt intelligi qz aia creatas cōparitatē et similitudinē hz cū stella **S**icut ei stella e nobili or pars sui orbis et e ppetua: sic aia rōnalis ppetua exns e nobilior pars hois **U**el sic pnt intel/ ligi q de aias creatas aptat leuib currib. i. rōni et itellectū q dicunt curr aie qz ducūt ho mine i cognitionē rez quas aias serit in celū z in trā. qz aia rōnez itellectū hz cognitionē cele **C**stū z trestriū

Tu triplicis mediā nature cūcta mouentem
Cōnectens aiam. p consona mēbra resoluis
Que cū secta duos motū glomeravit i orbē
In semet reditura meat mētē qz profundam
Circuit. et simili conuertit imagine celum

Notādū q intelligētia
Notādū q orbē celestes dicunt psona mēbra intelligētie. qz p ipos tōz p organa z istru
Lic ei intelligētia pma intetioe moueat ppter se. tū secūda mo
Un dicit sic Tu deus aiaz supple mudi q e intelli
Tu deus aiaz supple mudi q e intelli
Tu deus aiaz supple mudi q e intelli

Tu causis animas paribus vitasqz minor es
Prouehis. z leuib sblimes currib aptans
In celū terramqz seris. quas lege benigna

Ad te conuersas reduci facis igne reuerti
Reducētē facis re
No q aie bestiaz z plātar dnr mioris vite respēu aie
No q p leues currus fm in
Dixerūt ei platōici q de oēs aias simul cre
Sz hec opio non valz. s. q oēs aie simul sint create. imo omni die de nouo creant. z create cor/
Dicunt at aie seri in celū ppter stute celestē ex q vnio aie ad corp pstrabit suaz
Un. y. phy
No ei generat hoiez et sol
No q de aias creatas aptat leuib currib. i. stellis cōpari/
Sicut ei stella e nobili
Uel sic pnt intel/
In celū z in trā. qz aia rōnez itellectū hz cognitionē cele
Cstū z trestriū

Prosa decima

Mo q̄ p ignē reducē: intelligit ardorē charitatis q̄ hoīem auersū a deo vicijis: facit ip̄m rediē
stutib⁹, nisi enī hō deū amet: ip̄m nō q̄rit, nisi q̄rat nō inueniet, nisi inueniat, ad ip̄m nō reuertet

Da pater augustam menti conscendē sedē

Da fontem lustrare boni, da luce reperta

In te conspicuos animi defigere visus

Disijce terrene nebulas et pondera molis

Atq; tuo splendore mica, tu nanq; serenū

Tu requies tranquilla pijs, te cernē finis

Pripiū, vector, dux, semita, t̄min⁹ idem.

doze, tu nāq; es serenū q̄, s. oia illustrant, tu es trāq̄lla req̄es pijs, s. mētib⁹, te cernē, i. vidē ē finis
supple oim, tu idem ex̄ns es p̄ncipiū qz origo oim rez, tu es vector qz vehis nos p̄ grām q̄ pueni
re nō possum⁹ p naturā, tu es dux ducens ab errore ignorātie ad veritatē sapie, tu es semita cuz

sis viāz vitas, z p te ad te ip̄m puenit, tu es t̄minus vlt̄ quē nihil q̄rit cū sis sūmū z p̄fctū bo

nū. **M**o q̄ sedes sūmi boni d̄ angusta, i. subtil, qz vix magno labore ad ip̄am puenit, vlt̄ d̄ au

gusta, i. nobil qz nihil sibi p̄pari p̄t. **G**te deū vocat fontē sūmi boni, sic ei riuuli h̄nt existēz fluē

a fonte et ip̄se a nllō, sic a deo oē bonū h̄z eē, ip̄e at̄ a nllō. **M**o ad h̄ q̄ sedes sūmi boni p̄cedat

oz q̄ inuestiget, z qz nō sufficit inuestigare si nō inueniat, nec inuenire si nō diligat, iō p̄hia petit p̄

amorē defigi visū ai, s. rōnem z intellectū i sūmū bonū. **M**o q̄ qz intellect⁹ z rō impediunt z ob

scurant p̄ affectionē z desideriū frenoz, qz corp⁹ qd̄ corrupit, agguat aiaz qm̄ corpi ē subiecta iō

p̄hia petit fugari nebulas terrene molis, et qz non sufficit fuga tēbray nisi assit lux illūinans, iō pe

tit illūinationē dicēs. **A**tq; tuo splendore mica. **G**te disijcio cis, i. diuersis modis iacē, disp̄gē, se/

parare, diuelli, destruē. **E**t d̄ a dis et iacio, z scribit̄ p̄ duplex, ū, in sc̄da syllaba.

Demonstrat beatitudinē; deum sūmū bonū esse

Prosa decima tertij li.

Quonā igit̄ que sit imp̄fcti, que etiaz p̄fcti

boni forma vidisti, nūc demōstrandū reoz:

quonā hec felicitatis p̄fctio p̄stituta sit. **I**n quo illd̄

p̄mū arbitroz inq̄rendū, an aliqd̄ hmōi bonū (q̄le pau

loante definisti) i rez natura possit existē, ne nos pre/

ter rei subiecte veritatē: cassa cogitationis imago de/

cipiat? **S**z quin existat/ sit q̄ hoc veluti q̄daz omniū

fons bonoz negari nequit. **O**mne enī qd̄ imp̄fctū eē

dicif: id imminutione p̄fcti/ imp̄fctuz esse phibet.

Quo sit vt si in quolibet genere imp̄fctū quid eē vi

deat: in eo p̄fctū quoq; aliqd̄ esse necesse sit. **E**tenī p/

fectione sublata: vnde illud qd̄ imp̄fctū phibet extite

rit: ne fingi q̄dem p̄t. **N**eq; enī ab diminutis incōsum

matisq; natura rez cepit exordiū, s̄ ab integris abso

lutisq; p̄cedens: i hec extrema atq; effeta dilabit. **D**e

Hista est decia p̄sa h̄ tertij in q̄

p̄hia ont̄ vbi vera b̄tudo sit cōsti

tuta, z p̄mo p̄tinuādo se p̄bat b̄tutis

dinē p̄fctā esse i rez natura, z ont̄

in q̄ sit vera b̄tudo, ibi. **D**uo s̄o.

Prio dic̄. **D** boeci qm̄ vidisti in p̄

cedentib⁹ q̄ sit forma imp̄fcti boni

z q̄ sit forma p̄fcti boni: nūc reoz, i.

opinoz esse demōrandū quonā, i. vbi

hec p̄fctio felicitatis, i. p̄fctā felici

tas sit p̄stituta, in q̄ supple inuestigā

do/ illud ego arbitroz p̄mū eē inq̄rē

dū an aliqd̄ hmōi bonū p̄fctuz q̄le

pauloante, s. oā p̄sa diffinisti pos/

sit existē in rez natura ne cassa, i. va

na imago, i. sp̄s cogitatiois nos de

cipiat p̄ter veritatē s̄iecte rei, i. exi

stetis rei, s̄ neq; negari qm̄ existet i

rez natura p̄fctū bonū z p̄fctā felici

tas, et h̄ bonū sit veluti fons om

niū bonoz, z tūc p̄bat ip̄m eē tali

rōne. **I**n q̄cūq; genē est rep̄ire imp̄

fctū/ in eodē est rep̄ire p̄fctū, s̄ in

genē rez est rep̄ire imp̄fctū bonū z

imp̄fctā felicitatē, vt p̄z ex p̄cedēt

bus, s̄ in rez natura erit dare p̄fctm

Libri tertij de consolatione philosophie

bonū & pfectā felicitatē. **H**æc rōnes
ptractat in lra & dic. **O**mne qd dicitur
imperfectū/illud phibet imperfectū di/
minutiōe. i. ex defectu pfecti. qd fit vt
si in quolibet genē videat esse qd. i. aliqd
imperfectū in eo genē: nec sit aliqd esse
perfectū. et enī sublata. i. circūscripta
pfectione. nec fingi potest vnde extiterit. i.
esse habeat qd phibet imperfectū. neq;
ei natura cepit exordium a diminutis &
incōsumatis. i. ab imperfectis. s. natura
pcedens ab integris & absolutis. i. pfectis
dilabit in hec extrema. i. inferiora atq;
effeta. i. infructuosa. **E**x hoc qd accipit
maior rōnis. **I**n quocūq; reperit aliqd
imperfectū: in eodē reperit pfectū. **T**ūc
subiungit minorē. d. **S**icut paulo ante
mōstrauim⁹ est qdā fragilis bonū & im-
perfecta felicitas. **E**t ponit p̄clonem. d. qd
dubitari nō potest esse aliquā solidā &
pfectā felicitatē. **Q**uod pcedens boeci⁹
dic. **F**irmissime & verissime cōclusū est
Nō qd in rpalib⁹ et sensibilib⁹ nō potest
esse sumū & pfectū bonū. **E**t qd multi sūt
q non putant esse alia bona pter sensibilia.
iō ne aliqs putet nullū esse pfectū bonū
in re natura: p̄bia p̄mo anteq; oīdat
vbi sit sitū pfectū bonū pbat ipm esse
Nō qd res s̄biecta est de qd habet f̄mor
cognitio. s. dū cogitam⁹ de re qd nō est:
tūc est cogitatio cassa pter v̄itatē s̄biecte
rei decipiēs nos. ne sit talis cognitio
videat esse sumi boni: iō p̄mo pbat ipm
esse in re natura **N**ō qd imperfectū nō
potest esse p̄ncipiū re: qd pfectū prius est
imperfecto. p̄ncipio at non est aliqd prius.
ex qd sequit⁹ qd vbi est imperfectū: ibi
est repire pfectū **N**ō qd est deuenire ad
aliqd pfectū a q natura incipiens p̄gre-
dit ad posteriora imperfecta. cuiusmodi
sunt hec inferiora que dicunt⁹ extrema &
effeta qd sūt vltia causatorū. non cā
alijs inferioribus.

Dic p̄bia oīnt in q pfectū bonū si
ue felicitas sit sita. 2⁹ p̄cludit qdā
corollariū. 3⁹ mouet dubitationem.
scdā ibi **S**up hec. sc̄tia ibi **A**tq; hoc
qz. **P**rio dic vel oīnt pfectā felicitate
esse in deo p̄stitutā. 2⁹ oīnt p̄ quē
modū sit in deo ibi **S**ed q̄so. **P**rimo
ponit vnā p̄positionem notā. 2⁹ ex ea
pbat intentū. ibi. **I**ta s̄o. **P**rio dic
Ia pbatū est qd est dare pfectū bonū/
q s̄o. i. in quo habitet illud pfectū bonū:
ita p̄sidera. **E**t tūc subiungit p̄positionē
Dis p̄ceptio humanorū aīorū pbat. i.
pcedit deū esse bonū. p̄ncipē oīm re.
Et qd deus sit qdā bonū pbat p hoc
qd deo nihil melius excogitari potest.
et qd dubitat illd esse bonū q meli⁹
nihil ē. q. d. nulls **N**ō qd deū eē
p̄ncipē oīm re oēs pcedūt. s. qd pythagorici
duo posuerūt esse p̄ncipia re. vnū bonū.
aliud malū ne qd aliqs occasione hui⁹
negaret deū esse bonū: iō hoc pbat
ex eo qd nihil potest melius excogitari
deo. **U**n dic **A**ugl. in li. de v̄al. christi.
Oēs latine lingue scientes cū aures
eorū son⁹ tetigerit q̄ p̄ferē de⁹:
mouent⁹ ad cogitandū excellētissimā
quandā immortalē naturā. ita at
cogitat⁹ de⁹ vt aliquid quo nihil sit
melius.

Dic pbat intentū qd b̄tudo siue
pfectū bonū sit sitū in deo tali rōne
Perfectū bonū est s̄a b̄tudo. s. in
deo ē pfectū bonū. qd in deo ē s̄a
b̄tudo. vñ dic in lra. **R**ō ista dem̄rat
deū eē bonū vt p̄vincat. i. infallibiliter
p̄cludat i eo eē pfectū bonū. nā nisi
de⁹ sit tale. s. pfectū bonū/erit aliqd
p̄stanti⁹ eo: possidens pfectū bo-
nū. qz oīa pfecta claruerūt. i. manife-
sta sūt esse p̄ora min⁹ integris. i. im-
p̄fectis. qre ne rō pcedat in infinitū
p̄fitendū est sumū deū eē pl̄ssimū
sumū & pfectū boni. & sic p̄ minor rō-
nis. s. qd in deo ē pfectū bonū. **I**nc
pbat maiorē. d. **S**ed p̄cessim⁹. i. p̄bauim⁹.
i. p̄sa pfectū bonū esse verā b̄tudinē.
iḡt restat concludē qd nec est verā
b̄tudinē sc̄tia esse in sumo deo. **C**ui
boecius p̄sentens dic. **A**ccipio. i. p̄cedo
inquā. nec est qd vllō mō queat p̄dici.
Nō qd si deus nō eēt pfectū bonū
s. imperfectū: p̄cederet in infinitū/
sic arguēdo. **D**e⁹ vel ē pfectū bonū
vel imperfectū. si pfectū habet p̄positū.
si imperfectū:

si vti paulo ante monstrauimus est
quedā boni fragilis imperfecta felicitas.
esse aliquā solidā pfectāq; nō potest
dubitari. **B.** **F**irmissime inquā
verissimeq; p̄clusū est

Firmissime inquā verissimeq; p̄clusū est
si vti paulo ante monstrauimus est
quedā boni fragilis imperfecta felicitas.
esse aliquā solidā pfectāq; nō potest
dubitari. **B.** **F**irmissime inquā
verissimeq; p̄clusū est

P. **Q**uo s̄o inquit habitet: ita p̄sidera.
Deū re: oīm nū p̄ncipē/
bonū esse: p̄munis humanorū p̄ceptio
pbat animorū **N**az cū nihil deo
melius excogitari queat: id quo melius
nihil est/ bonū esse quis dubitet?

Sed q̄so. **P**rimo ponit vnā p̄positionem
notā. 2⁹ ex ea pbat intentū. ibi. **I**ta
s̄o. **P**rio dic **I**a pbatū est qd est dare
pfectū bonū/ q s̄o. i. in quo habitet
illud pfectū bonū: ita p̄sidera. **E**t tūc
subiungit p̄positionē **D**is p̄ceptio
humanorū aīorū pbat. i. pcedit deū
esse bonū. p̄ncipē oīm re. **E**t qd deus
sit qdā bonū pbat p hoc qd deo nihil
melius excogitari potest. et qd dubitat
illd esse bonū q meli⁹ nihil ē. q. d.
nulls **N**ō qd deū eē p̄ncipē oīm re
oēs pcedūt. s. qd pythagorici duo
posuerūt esse p̄ncipia re. vnū bonū.
aliud malū ne qd aliqs occasione hui⁹
negaret deū esse bonū: iō hoc pbat
ex eo qd nihil potest melius excogitari
deo. **U**n dic **A**ugl. in li. de v̄al. christi.
Oēs latine lingue scientes cū aures
eorū son⁹ tetigerit q̄ p̄ferē de⁹:
mouent⁹ ad cogitandū excellētissimā
quandā immortalē naturā. ita at
cogitat⁹ de⁹ vt aliquid quo nihil sit
melius.

Ita s̄o bonū esse deū rō demonstrat.
vt pfectū qz in eo bonū esse p̄vincat.
Naz ni tale sit: re: oīm p̄nceps
esse non poterit. **E**rit enī eo p̄stantius
aliqd/ pfectū possidens bonū. qd hoc
prius atq; antiqui⁹ esse videtur. **D**ia
nanq; pfecta minus integris priora eē
claruerūt. **Q**uare ne in infinitū rō
p̄deat/ p̄fitendū est sumū deū: sumi
p̄fectiq; boni esse plenissimū. **S**z p̄fer-
tū bonū: verā esse beatitudinē p̄stituimus.
Verā iḡtur beatitudinē in sumo deo
sitam esse necesse est. **B.**

Accipio inquā. nec est qd p̄radici vllō
modo queat. **A**ccipio. i. p̄cedo
inquā. nec est qd vllō mō queat p̄dici.
Nō qd si deus nō eēt pfectū bonū
s. imperfectū: p̄cederet in infinitū/
sic arguēdo. **D**e⁹ vel ē pfectū bonū
vel imperfectū. si pfectū habet p̄positū.
si imperfectū:

Prosa decima

erit aliqd prius eo. cū pfectū sit prius imperfecto. Illud ergo prius: vel est pfectum bonum vel im-
perfectum. si pfectū illud erit deus. et habetur propositū. si imperfectum erit aliquid eo. cum perfe-
ctum sit prius imperfecto. Itē querit de illo priori/ vel est pfectū bonū vl' imperfectū. et sic pcedit
in infinitum. vel dabit deum eē perfectum bonum. et hoc innuit i lra cū dicit **Quare ne in infini-**

P. Sed queso inqt te. vide q̄ id sancte atq̄ inuolab/
biliter pbes q̄ boni sūmi sūmū deū diximus esse ple/
nissimū. **B.** Quonā inquā mō? **P.** Ne hūc rez omni/
um p̄em/ illud sūmū bonū quo plen⁹ esse phibeēt. vel
extrinsecus accepisse/ vel ita naturalit̄ habē p̄sumas.
quasi habentis dei habite q̄ beatitudis diuersam co/
gites esse substātiā? Nā si extrinsecus acceptū putes:
prestantius id qd dederit ab eo qd acceperit existima
re possis. Sed hūc esse rez oīm p̄cellentissimū dignis
sime p̄fitemur. **Q.** si natura q̄dem inest: s̄ est rōne di/
uersū. cū de rez p̄ncipe loquamur deo. fingat qui p̄t.
quis hec diuersa coniūxerit.

improbat mēbra p̄mo q̄ de⁹ nō accepit sūmū bonū ab extrinsecō. **D.** Nā si putes bonū qd in deo ē
extrinsecus acceptū/ tūc tu possis. i. potes estimare esse p̄stanti⁹. i. meli⁹ illd bonū qd dederit. eo qd
acceperit. i. deo qd ē falsū. qz p̄fitemur hūc p̄cellentissimū oīm rez. Tūc pbat q̄ p̄fectū bonū i deo
nō est in ip̄o naturalit̄ tanq̄ differēs a s̄bna sua dicēs **Q.** si natura. i. p̄ natura inest deo sūmū bo
nū s̄ est diuersū ab ip̄o rōne q̄ditatiua. fingat q̄ p̄t q̄s hec diuersa p̄iūxerit. i. deūz sūmū bonū. q.
D. nō est dare aliq̄e priorē ista diuersa p̄iūgentē. **Mō** q̄ rō quā phia p̄tendit ē ista. Sūmū bo
nū qd est in deo vel est acceptū ab extrinsecō/ vel inest sibi naturalit̄. si ab extrinsecō/ aliqd erit pre
stantius et nobili⁹ deo. qz dās sūmū bonū/ p̄stanti⁹ est recipiente ip̄m. Si at̄ inest deo naturalit̄:
vel tanq̄ idem sibi: vel tanq̄ diuersū ab ip̄o. Si tanq̄ idem sibi: habet p̄positū. si tanq̄ diuersū
ab ip̄o: erit aliqd prius qd ista diuersa p̄iūxerit. talia aut̄ fingē est difficile

Postremo qd a qualibz re diuersū est. id nō est illud
a quo intelligit̄ eē diuersuz. **Quare** qd a sūmo bono
diuersuz est. sui natura id sūmū bonū non est. **Qd** ne/
fas ē de eo cogitaē. quo nihil p̄stat esse prestantius

sū a q̄libz re/ illud nō ē illd a q̄ videt̄ esse diuersū. qre qd sui natura diuersū ē a sūmo bono: illd
nō est sūmū bonū. si igit̄ sūmū bonū ita sit in deo q̄ fm naturā sit diuersuz a deo/ sequit̄ q̄ deus
nō sit sūmū bonū. qd nefas est cogitare de deo. q̄ nihil p̄stat esse p̄stantius. **Mō** si aliqd eēt i deo
diuersū ab ip̄o: deus eēt p̄positus et nō essentie simplicis. qd est falsū. Itē qd est in deo diuersū
ab ip̄o/ vel est accidens vel ps ei⁹. nō accidens qz de⁹ nō est subiectū alicui⁹ accidētis. si est ps
ei⁹/ cū ps p̄cedat totū: aliqd erit prius deo. quod est falsum

Omnino enī nulli⁹ rei natura suo p̄ncipio melior po
tēit existē. **Quare** qd oīm p̄ncipiū sit: id etiā sui s̄stan
tia sūmū eē bonū/ verissima rōne cōcluserim. **B.** Re
ctissime inquaz **P.** S̄z sūmū bonū btitudine eē con
cessum ē. **B.** Ita ē inquā. **P.** Igit̄ inqt deuz eē ip̄az

tū rō p̄cedat.

Hic phia oñt p̄ quē modū vera
btitudo sit in deo. qz non est in deo
tanq̄ aliqd distinctū ab ip̄o. sic ac/
cidens a subiecto. s̄ ē idē cū ip̄o qd
pbat q̄ttuoz rōnib⁹. scd̄a. ibi. postre
mo. t̄tia ibi **Dio** enī. q̄rta ibi **Respi**
ce inqt **Prio** p̄mittit intētū suū cū
quadā diuisione cui⁹ mēbra impro
bat. **D.** **Boeci** q̄so te vide q̄ id san
ctē. i. firmit̄z inuolabilit̄ pbes q̄ di
xim⁹ sūmū deū esse plenissimū sūmi
boni. **Et** dic̄ boeci⁹ **Quonā** mō sup
ple hoc pbat. **Tūc** ponit phia diui
sione. **D.** **Presumis.** i. putas ne hūc
p̄rez oiz rez accepisse extrinsec⁹ illd
sūmū bonū q̄ phibeēt eē plen⁹. vl' p̄
sumis ita naturalit̄ h̄re a se illd bo/
nū q̄ cogites diuersā eē s̄bnam dei
habētis et btitudis habite. **Et** tunc

Hic phia ponit scd̄am rōnem q̄
sūmū bonū in deo nō d̄t ab ip̄o. z
est rō talis. **Illud** qd est diuersū ab
alio nō est illud a q̄ est diuersū. si q̄
sūmū bonū esset diuersū a deo/ de⁹
nō esset sūmū qd nefas est dicē. vñ
dic̄ i lra. **Postremo** illd qd ē diuer
sū a sūmo bono: illd qd ē diuer
sū a deo/ sequit̄ q̄ deus
nō sit sūmū bonū. **Mō** si aliqd eēt i deo
diuersū ab ip̄o: deus eēt p̄positus et nō
essentie simplicis. qd est falsū. **Itē** qd
est in deo diuersū ab ip̄o/ vel est
accidens vel ps ei⁹. nō accidens qz de⁹
nō est subiectū alicui⁹ accidētis. si est
ps ei⁹/ cū ps p̄cedat totū: aliqd erit
prius deo. quod est falsum

Hic phia pōit t̄tia rōnez q̄ tal' ē
Illud qd ē p̄ncipiū oīm formalit̄: ē
sūmū bonū qz sūmū bonū nō p̄t eē
p̄ncipiū. s̄ de⁹ est p̄ncipiū oīm. q̄
formalit̄ est sūmū bonū. sūmū at̄ bo
nū est btitudo. q̄ de⁹ formalit̄ est sū
ma btitudo. **Un̄** dicit in lra **Dio.** i.
b i

Libri tertii de consolatione philosophie

generaliter nullius rei natura poterit esse melior suo principio, quare quod omnium est principium sic deus: illud etiam conclusim verissima ratione summum esse bonum substantia, id est per sui substantiam, cui assentes boetius dicit plenissime inquit conclusum est. Subiungit philosophia. Sed summum bonum esse beatitudinem processum est. Dicit boetius, ita est inquam. Concludit ergo philosophia. Igitur necesse est deum profiteri ipsam beatitudinem. Dicit boetius. Nec queo refragari, id est resistere prioribus propositis, id est premissis, et ego perspicio hoc illatum esse consequens illis, id est ad illa. **N**on quod principium omnium rerum omnino esse summum bonum substantia, aliter, quod si aliquid aliud a principio esset summum bonum substantia, sic aliquid principiatum sequitur quod principia tum sit nobilior suo principio, nam bonum substantia, nobilior est bono accidentia. Item si principium non est bonum substantia, sed accidentia, cum omnino quod est tale per accidentes: reducat ad aliquid tale per se, tunc principium reduce- ret ad aliquid, et per consequens non esset principium.

Dic ponit quartam rationem quod beatitudo in deo non differt ab ipso. Si beatitudo differret a deo: cum utrumque tam deus quam beatitudo sit summum bonum, essent duo summa bona quorum unum non esset alter, et cum unum desit alteri neutrum erit perfectum et summum bonum, quod perfectum est cui nihil deest, ergo necesse est beatitudinem esse eandem cum deo. **U**n dicit in littera. **D**ic boetius respice an hinc quod modo dicam illud quod probatum est firmiter approbetur, duo summa bona esse non possunt que sint a se diversa, etenim liquet, id est manifestum est quod bona que discrepant alterum non esse quod alterum sit, quare cum alterum desit alteri neutrum poterit esse perfectum, cum perfectum sit cui nihil deest, sed manifestum est illud non esse summum bonum quod non est perfectum, igitur nullo modo possunt esse diversa ea que sunt summa bona, sed deum et beatitudinem collegimus esse summum bonum quare necesse est ipsam naturam que est divinitas, id est naturam dei esse summam beatitudinem, quare necesse est ipsam naturam que est divinitas, id est naturam dei esse summam beatitudinem, quod boetius approbans dicit nihil verius est ipsa re nec ratiocinatione firmiter, nec deo dignius concludi potest. **N**on ex quarto topicorum quod per superabundantiam dicitur uni soli provenit, cum igitur summum bonum dicatur per superabundantiam: non erunt duo summa bona. Item si essent duo summa bona: vel essent eiusdem speciei vel differret speciei, si eiusdem speciei: erunt equaliter perfecta et unum erit superfluum, si dicitur specie unum erit perfectum altero, quod impossibile est duas species esse equaliter perfectas, sed quod est imperfectius non est summum bonum, ergo non sit pluralitas summa bona.

Dic philosophia concludit ex dictis quendam conclusionem corollariam, dicit. Super hec per dicta ego tibi dabo corollarium, id est conclusionem corollariam ita scilicet. Sic geometre aliquid solent demonstratis suis propositis inferre que illata ipsi vocantur porismata, id est aptiones. Et tunc ponit corollarium quod omnis beatus est deus, quod sic infert, quod adeptione beatitudinis sunt homines beati, beatitudo vero est ipsa divinitas ut probatum est: manifestum est homines beatos fieri adeptione divinitatis, sed sic adeptione iustitie sunt homines iusti et adeptione sapientie sapientes, ita necesse est adeptione divinitatis esse beatos siue deos. Igitur omnis beatus est deus, sed natura quodque unum deus est et non plures

beatitudinem necesse est profiteri. **B.** Nec propositis inquam prioribus refragari queo, et illis hoc illatum consequens esse perspicio.

P. Respice inquit: an hinc quoque idem firmiter approbetur quod duo summa bona que a se diversa sunt esse non possunt. Etenim que discrepant bona non esse alterum quod sit alterum liquet. Quare neutrum poterit esse perfectum: cum alteri alterum deest. Sed quod perfectum non sit: id summum non esse manifestum est. Nullo modo igitur que summa sunt bona ea possunt esse diversa. Atque et beatitudinem et deum: summum bonum esse collegimus. Quare ipsam necesse est summam esse beatitudinem: que sit summa divinitas. **B.** Nihil inquam nec re ipsa verius, nec ratiocinatione firmiter, nec deo dignius concludi potest.

P. Super hec inquit igitur veluti geometre solent demonstratis propositis: aliquid inferre que porismata ipsi vocantur ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Nam quoniam beatitudinis adeptioe sunt homines beati, beatitudo vero est ipsa divinitas: divinitatis adeptioe beatos fieri manifestum est. Sed uti iusticie adeptioe iusti: sapientie sapientes fiunt, ita divinitatem adeptos, deos fieri sibi ratione necesse est. Dis igitur beatus: deus, sed natura quodque unum, participatioe vero nihil prohibet esse complurimos. **B.** Et pulchrum inquam si atque preciosum siue porisma siue corollarium vocari ma-

ius.

participatione at nihil phibet ples deos esse. **H**ac Delonem pmedans boeci^o dic. **E**t pulcrū in/
quā hoc. s. qd mō pclusisti atq; pnciosū sine porisma sine corollariū manū. i. magis velis ipm vo/
cari. **N**ō q ois beat^o est de^o. hoc pbat ex lra sic. **D**oies sūt bti adeptione btitudis. s. btitudo ē
diuitas. s. hoies sūt bti adeptione diuitatis. s. adeptione dinitatis aliq; efficit deus. s. ois beat^o
est deus. **U**el p t sic argui. **A**deptione diuitatis aliq; efficit deus. adeptione dinitatis aliq; effi
cit beatus. cū diuitas sit idem cū btitudine. s. ois btūs est deus. **N**ō fm **U**guil. porus ri est
subtile foramen in corpe p qd sudor emanat. **I**nde porisma atis. i. aptio vel illuminatio sensus. **D**i
cunt etiā porismata regule quas geometre pponūt ad aliqd ostendendū eo q aperiatz illūinent
mentē lectoris. **E**t ipse allegat boeciū in hoc libro de hoc noie porisma. **N**ō fm eundē **U**guil.
a corona venit coronariū qd est premiū victorie vel premiū belli vel certamis. s. corona vel ali
qd aliud. vel coronariū est vnde aliq; meret honorē vel adipiscit coronā. **E**t etiā allegat boeci
um in hoc loco de hoc noie coronariū. s. cōiter ipm noiam^o corollariū. et est corollarium pclo se
quēs ex pmissis. **N**ō aliq; dicet **S**i ois btūs est de^o. cū ples sint bti: ples erūt dū. **R**ūdet boe
cius q vn^o est de^o naturalit^{er} z essentialit^{er}. s. picipatiue scz picipatione btutis z imortalitatis pnt
ēē ples dū. **U**n p s **E**go dixi dū estis z filij excelsi oēs. **I**te innuit pbs xū. metaph. vbi sic pclu/
dit. **N**ō valet plalitas pncipū. sit s vn^o pnceps. s. fm naturā z essentiā. **E**rgo dic **S**en **U**ir spe
culatiu^o est q de^o in hūano corpe hospitat^o. **P**ro q vlteri^o nōndū q de^o est qdruplex. **A**liq; ē
de^o nūcupatiue vt idolū. ali^o vsurpatiue vt demones cultū dei sibi vsurpātes vt dicit scriptura
Oēs dū gentiū demonia. **T**erti^o picipatiue vt hoies btitudinē picipātes. **Q**uart^o est de^o natu/
ra/hūs essentiē cōnitatē. imutabilitatē. z incōicabilitatē. **P**rimis tbus modis pnt bñ esse ples dū
s nō qrtō mō. **U**ltio nō deitatē siue diuitatē picipare nō est nisi imortalitatē. impassibilitatē.
subtilitatē. z agilitatē adipisci. nā mortale additū nob separat nos a dū. vt dic **P**orphyrus. s.
adeptione imortalitatis erim^o dū

P. Atq hoc qz pulcrius nihil est qd his annectēduz
esse ratio psuadet. **B.** Quid inquā? **P.** Cū mlta inqt
btitudo pstinē videat/ vtz ne hec oia vnū veluti cor/
pus btitudis quadā partiū varietate piungant. an sit
eoz aliqd qd btitudis substātiāz ppleat. ad hoc nō ce
tera referant^r? **B.** **U**ellē inquā id ipsaz rez pmemora
tione patefacēs. **P.** **N**ōne inqt btitudinē bonū esse
censuim^o? **B.** **A**c sūmū qdem inquā. **P.** **A**ddas inqt
hoc oibus licet. **N**ā eadē sufficiētia/ sūma est. eadē sū/
ma potētia. reuerentia quoq; claritas ac voluptas be
ati tudo esse iudicat. **B.** **Q**uid igit? **P.** **H**ecine oia
bona. sufficiētia potētia. cetera qz veluti quedā beati/
tudinis mēbra sunt. an ad bonū veluti ad hūicē cun/
cta referunt^r? **B.** **I**ntelligo inquam qd inuestiganduz
pponas: sed quid pstituas audire desidero

P. **Q**uid igit estimas dicendū. heccine. i. nūquid hec oia. s. sufficiētia. potentia. zc sē veluti qdā
mēbra btitudis an cūcta referunt ad bonū veluti ad hūicē. i. tanq; ad sūmā rōnem appetendi oia
alia. **T**ūc boeci^o fateē se intelligē qōnem et pstolari ei^o solutiōne dicēs. **I**ntelligo qd pponas in
uestigandū. s. desidero audire qd pstituas. i. diffinias qōnem dissoluēd o. **N**ō q qstio quā phia
mouet ē ista **U**tz p dīctā qnq; s. sufficiētia. reuerētia. zc. pstituat btitudinē sic diuersa mēbra vnū
corpus vel vtz oia sint eadē z referant ad aliqd vnū. s. ad bonū qd sit rō appetēdi oia ista. **N**ō
qz in btitudine est sūmū bonū. z in btitudine est sufficiētia. reuerētia. potētia. glā z iocūditas. iō

Libri tertij Prosa decima

querit an ista sint in btitudine tanq̄ diuersa aut ad vnū relata. s. ad bonū rōne cui⁹ appetunt. **N**ō ad p̄mā p̄tē q̄ōnis debet r̄nderi q̄ nō. qz mēbra vnū corpus p̄stituentia debēt esse int̄ se diuersa vt stati p̄babit in l̄ra sequenti s̄ illa q̄nq; s̄ vnū vt p̄batū ē. s̄ non p̄nt eē p̄tes btitudis p̄stituētes ip̄am sic mēbra vnū corpus. **E**tia si sic seq̄ret q̄ btitudo seu de⁹ nō eēt oio simplex qd̄ est impossibile

Hic p̄bia soluit q̄ōnem. **E**t p̄mo ont̄ q̄ ista q̄nq; nō s̄nt p̄tes z mēbra btitudinis. 2⁹ ont̄ q̄ oia referant̄ ad bonū ibi. **A**d bonū h̄o. **P**rimo int̄dit talē rōnem **M**ēbra p̄stituentia aliqd̄ vnū/ad inuicē debēt eē diuersa. s̄ ista oia q̄nq; s̄nt idem. s̄ nō s̄nt mēbra et p̄tes btitudis. vn̄ dic̄ i l̄ra **C**ui⁹ rei iupple posite in q̄stione sic accipe discretionē. i. discretā solutio nē. **S**i hec oia foret mēbra btitudi

nis tūc discreparēt a se inuicē. **N**ec enī ē natura partiu; vt diuersa p̄ponāt vnū corpus. atq; p̄ certo hec oia q̄nq; mōstrata s̄nt idem esse iupple in. s̄. p̄sa. igit̄ mīme s̄nt mēbra btitudis. s̄ si i eis saluet̄ rō mēbr̄/ oia erūt vnū mēbr̄. et tūc sequit̄ btitudinē p̄poni ex vno mēbro qd̄ est impossibile. et h̄ est qd̄ dicit. **A**lioqn̄. i. si alit̄ dicat̄ q̄ nō s̄nt mēbra s̄ vnū mēbr̄ videt̄ btitudo eē p̄iūcta ex vno mēbro qd̄ fieri neq̄t. **E**t dic̄ boeci⁹. id̄ qd̄ qd̄ mō p̄clusū est nō est dubiū. s̄ istud qd̄ restat de v̄itate alteri⁹ p̄tis q̄ōnis expecto **N**ō q̄ btitudo est diuinitas vt prius visū est. et qz diuinitas est oio simplex et indiuisibilis. ex nullo p̄t esse p̄stituta. cū enī p̄stituens prius sit p̄stituto: esset aliqd̄ p̄t⁹ deitate qd̄ absurdū ē. s̄ btitudo nō p̄t esse p̄stituta ex plib⁹ mēbris v̄l ex vno mēbro

Hic p̄bia ont̄ q̄ oia referant̄ ad bonū tanq̄ ad causam p̄p̄t quā appetunt. 2⁹ ex dictis deducit̄ q̄sdā p̄clones superi⁹ p̄batas vt meli⁹ intelligant̄. sc̄da ibi **C**ui⁹ h̄o cā **P**ri⁹o dic̄ **P**alā est cet̄a. s. q̄nq; s̄ dicta ad q̄ oia appetenda reducunt̄: ip̄a referri ad bonū. **I**dcirco ei peti⁹. i. appeti⁹ sufficientia qz bonū eē iudicat̄. idcirco potentia desiderat̄ qz id etiā credit̄ esse bonū. idem licet p̄iectare. i. iudicare de reuerētia: claritate et iocūditate. z sic vniuersalit̄ p̄cludē q̄ bonū ē sūma. i. p̄fectio et cā oim̄ exp̄petendoz. i. desiderandoz. quod declarat p̄ signū dicēs. **I**llud enī qd̄ neq; i re neq; in similitudine. i. apparētia vllū bonū retinet in se: illud nullo mō p̄t exp̄peti. i. desiderari. et p̄. i. p̄trariū illa q̄ nō s̄nt bona natura. i. ex natura t̄n̄ si videant̄. i. appareāt eē q̄i vera bona sint/ appetunt. q̄ fit vti bonitas iure credat̄ esse sūma atq; cā oim̄ exp̄petendoz **N**ō q̄ bonū est cā oim̄ desiderandoz. qz deficiente rōne boni in aliq̄ siue sit bonū fm̄ apparētia siue existentia: tollit̄ rō appetibile. posita h̄o rō/ ne boni in aliq̄ siue fm̄ rem siue fm̄ apparētia ip̄m est appetibile. p̄pter qd̄ dic̄ **A**r. iij. de aia **N**o uet̄ enī appetibile hoc qd̄dem bonū. hoc aut̄ apparens bonuz

Hic ex dictis p̄bia deducit̄ q̄sdā p̄clones p̄t⁹ p̄batas vt meli⁹ intelligant̄ et s̄t due **P**ria est q̄ bonū z btitudo s̄nt idem. **S**c̄da q̄ de⁹ et bonū idem s̄nt. **D**educēs s̄ p̄mā p̄clonē dic̄ **I**llud maxie videt̄ optari cuius cā quid. i. aliqd̄ exp̄peti. i. desiderat̄. vt si cā salutis. i. sanitatis quis p̄p̄iam. i. aliq̄s. velit equitare nō tam

P. Cui⁹ discretionē rei sic accipe **S**i hec oia btitudinis mēbra forent: a se quoq; inuicē discreparēt. **H**ec est enī partiu; natura/ vt vnū corpus diuersa p̄ponāt **B.** Atq; hec oia idem esse monstrata sunt. **P.** Mīme igit̄ mēbra sunt. **A**lioqn̄ ex vno membro beatitudo videbit̄ esse coniuncta: qd̄ fieri nequit. **B.** **I**d quidez inquam dubiū nō est/ sed id qd̄ restat expecto

P. **A**d bonū h̄o cetera referri palā est. **I**dcirco enī sufficientia peti⁹/ qm̄ bonū eē iudicat̄. **I**dcirco potētia qm̄ id quoq; esse credit̄ bonū. **I**dem de reuerētia claritudine. iocūditate p̄iectare licet. **D**im igit̄ exp̄petēdorū sūma atq; cā: bonū est. **Q**d̄ enī neq; re neq; similitudine vllū in se retinet bonū/ id exp̄peti nullo mō p̄t. **C**ōtraq; etiā q̄ natura bona nō sunt: t̄n̄ si esse videant̄: q̄i vere bona sint appetunt. **Q**uo fit vti sūma cardo atq; causa exp̄petendoz oim̄ bonitas esse iure credat̄.

Illud enī qd̄ neq; i re neq; in similitudine. i. apparētia vllū bonū retinet in se: illud nullo mō p̄t exp̄peti. i. desiderari. et p̄. i. p̄trariū illa q̄ nō s̄nt bona natura. i. ex natura t̄n̄ si videant̄. i. appareāt eē q̄i vera bona sint/ appetunt. q̄ fit vti bonitas iure credat̄ esse sūma atq; cā oim̄ exp̄petendoz **N**ō q̄ bonū est cā oim̄ desiderandoz. qz deficiente rōne boni in aliq̄ siue sit bonū fm̄ apparētia siue existentia: tollit̄ rō appetibile. posita h̄o rō/ ne boni in aliq̄ siue fm̄ rem siue fm̄ apparētia ip̄m est appetibile. p̄pter qd̄ dic̄ **A**r. iij. de aia **N**o uet̄ enī appetibile hoc qd̄dem bonū. hoc aut̄ apparens bonuz

Cuius h̄o cā qd̄ appeti⁹/ id maxie videt̄ optari **E**leuti si salutis causa quispiā velit equitare. nō tā equitandi motū desiderat q̄ salutis effectū. **C**uz igit̄ oia boni gr̄a petant̄: nō illa poti⁹ q̄ bonū ip̄m desiderat̄ ab oibus **S**ed p̄pter qd̄ cetera optant̄: btitudinē eē p̄cessā

et Metrum decimum

mus. Quare sic quoque sola querit beatitudo Ex quo
 liquido apparet ipsius boni et beatitudinis unam atque eandem
 esse substantiam. **N**ihil video cur dissentire quod sperari possit
 ipsum bonum. sed nos processimus beatitudinem esse propter quam cetera optantur. quare sola beatitudo tanquam finis omnium
 aliorum desideratur. ex quo liquido. id est manifeste apparet esse eandem substantiam ipsius boni et beatitudinis. **B**oetius
 assentiens isti deductioni dicit. nihil video cur quod sperari possit dissentire. **N**on quorumcumque proprietas
 est eadem: nec est illa esse eadem. cum igitur bonum et beatitudo habeant unam et eandem pro se proprietatem:
 erunt eadem. **N**am pro se propria est beatitudini quod omnia propter eam desiderantur. similiter illa proprietatem est boni quod omnia
 appetunt quia bona. sed bonum et beatitudo sunt idem. **N**on quod illud magis appetitur cuius causa aliud appetitur. quia
 illud propter quod aliud appetitur propter est in eandem motum desiderij quam illud quod appetitur propter aliud. quia causa pro
 maria propter influit quam scolaria. et ideo illud propter quod aliud appetitur: plus influit desiderio: quam illud quod ap
 petitur propter aliud. sic finis propter influit quam ordinata in finem. **E**t sic declarat per exemplum in littera de sanitate
 que propter appetitur quam actus eandem factus propter sanitatem.

.i. non tantum desiderat actum eandem quam
 .i. quantum desiderat effectum salutis. id est sa
 nitatis. **C**um igitur omnia petantur gratia boni
 illa non potest desiderantur ab omnibus quam
 illa non potest desiderantur ab omnibus quam
 illa non potest desiderantur ab omnibus quam

P. Sed deum veram quam beatitudinem unam atque idem esse motum
 struam. **B**. Ita inquam. **P**. Securo igitur concludere
 licet. dei quoque in ipso bono nec usquam alio sitam esse
 substantiam. **I**gitur secure licet concludere substantiam dei sitam esse in ipso bono nec
 usquam alio. id est alibi. **N**on quod ex prima ratione inferretur scilicet accipiendo primam rationem
 pro maiore. arguendo sic. Bonum et beatitudo sunt idem secundum substantiam. sed deus est vera beatitudo. ergo deus et bo
 num sunt idem secundum substantiam.

Hic philosophia ex ratione prius probata
 deducit secundum. id est deum et bonum esse idem
 secundum substantiam. et dicit. **S**ed amraum
 deum veram beatitudinem esse idem unum.
 dicit boetius. Ita est inquam. ex quo concluditur

Metrum fallentium

Nec omnes pariter venite capti
 Quos fallax ligat improbis ca/
 Terras habitans libido metes. **T**enis
 Nec erit vobis requies laborum
 Hic portus placida manens quiete
 Hoc patens unum miseris asylum
 Non quicquid tagus aureis arenis
 Donat. aut hermus rutilante ripa
 Aut indus calido propinquus orbi
 Candidis miscens virides lapillos
 Illustrant aciem magis quam cecos
 In suas condunt animos tenebras
 Hoc quicquid placet excitatque mentes
 Infimis tellus aluit cavernis
 Splendor quo regitur viget quam celum
 Vitat obscuras anime ruinas
 Hanc quisquis poterit notare lucem
 Candidos phebri radios negabit.

Istud est metrum decimum huius est quod dicitur fallentium
 ab innere. et est undecasyllabum. **P**roterea ex spondeo
 et dactylo. ex duobus vel tribus trocheis. quia ultio
 loco potest poni spondeus. vel trocheus. **I**n quo metro
 philosophia postquam ostendit in qua sit summa beatitudo: hortatur ad istam
 beatitudinem pervenire dicens. **O**mnis capti quam fallax libido
 .i. delectatio habitans. id est possidens frenas mentes li
 gat improbis catenis. id est viciosis cupiditatibus. veni
 te pariter huc. id est ad summum bonum quod est situm in deo. **T**unc
 ostendit utilitatem veniendi ad illud bonum. **H**ic. id est beatitu
 do quod est deus erit vobis requies laborum. cum ipse sit
 primum in hac vita laborantium. hic est portus. id est securi
 tas manens placida quiete hic est asylum. id est domus re
 fugij unum. id est solum quia tamen ad deum est tutum refugium. patens
 .i. aptum miseris. **T**unc comparat istud bonum ad bo
 na temporalia ostendens bona temporalia esse danosa. quia sui cu
 piditate obtenebrant animam dicens. **Q**uicquid donat
 tagus fluvius iste aureis suis arenis. quicquid donat
 hermus fluvius rutilante. id est splendete sua ripa aut **I**n
 dus fluvius. a quo dicitur India. propinquus calido orbi. quia vi
 cinus torride zone. **I**ndia inquam commiscens lapillos vi
 rides. id est smaragdos candidis. id est margaritis. totum illud
 non illustrat aciem supple metes sed magis condunt. id est in
 volunt cecos animos in suas tenebras. id est ignorantias ve
 ri boni. sed. id est bonum temporale quicquid. id est quod cumque placet et ex
 citat metes ad cupiditatem. illud tellus aluit infimis
 cavernis. id est profundis. quia in profundo terre gignuntur me
 tallarum gemae. **T**unc ostendit utilitatem boni quod est deus in qua
 est vera beatitudo. **S**plendor. id est beatitudo splendens
 quam splendor regit celum ille vitat obscuras ruinas
 anime. quia splendor et obscuritas se non patiuntur in eo
 de. quisquis ergo poterit notare. id est notare habere hanc lucem ipse
 b. ij.

Libri tertij de consolatione philosophie

negabit. i. nō curabit cādidos radios p̄hebi. i. solis. **N**ō p̄t l̄ram q̄ asylū fm Uguil. dī dom' re fugy quā Romul' fecit. ab a qd̄ ē sine z filon qd̄ est tact' q̄s sine tactu. qz nō erat fas aliquē ibi tangē vel offendē. **N**ō fm Iud. li. etym. Tagus est flui' quē Carthago hispanie sic nuncupa ut. qui et p̄tolus dī. ex q̄ p̄cedit flui' arenis auriferis copiosus. z ob h̄ cerēs fluij̄s hispanie est platus. **N**ō fm Uguil. q̄ hermus est flui' asie q̄ campos smirneos secat fluctib'. z ē plen' aureis arenis. Indus at̄ f̄z Iud. est flui' orientis q̄ rubro mari excipit. a q̄ India nūcupat̄ abū dans marga ritis z smara gdis. **H**ic vult monstrare quid sit bonū. q̄ unū atqz idem est bonū. et q̄ unum semper desiderat subsistere.

Ista est. xi. pla h' ity in q̄ phia inducit boeciu i cognitionē q̄runda q̄ prius falsus fuit se igrare. i. q̄s sit finis oim rez. z q̄bus gubernaculis mūd' regat. **P**rio ducit ipm i cog nitionē p̄mi. z scdi in sequenti pla. **P**rio phia inuestigat diffōnem bo ni. z ex hoc oñt q̄s sit finis oim re rū. ibi. **E**t illa nimirū. **P**rimo p̄mit tunt quedā. **Z**o phia aggredit̄ p̄o/ sitū. ibi. **N**ōne inqt. **P**rio boecius assentiens p̄dictis dic̄ Assentior inquā. i. iā dicitis. cūta enīz p̄stant nexa firmissimis rōnibus qz dem̄stratiuis. **E**t phia inqt̄ Quanti. i. p̄cū estimabis si agnoue ris qd̄ sit ipm bonū? **R**ndet boecius. infiniti. i. p̄cū inquā estimabo. si qd̄ m̄hi parit̄ p̄tingat ag noscē deū qui bonū ē. **D**ic̄ phia Atq̄ p̄ certe h̄ patefaciā verissima rōne. maneāt. i. p̄cedant̄ mō i. t̄mō q̄ p̄clusa sunt pauloante. **E**t dic̄ boeci'. maneāt sine oī p̄ditione in sui v̄itate. **N**ō q̄ ad p̄bandā aliquā p̄clonem oz p̄ncipia manē in sui v̄itate et ea p̄cedi. si enī negarent non posset ex eis deduci p̄clo. **V**olēs ḡ phia ex his q̄ p̄clusa s̄ tanqz ex p̄ncipijs p̄cludē qd̄ sit bonū; dic̄ h̄ velle facere manentibus his q̄ p̄bata sunt. **E**t dic̄ boeci' q̄ maneant in sui v̄itate

Dic̄ phia aggredit̄ intētū oñden to qd̄ sit bonū. z intēdit p̄bare istā p̄clonem. bonū est illud qd̄ oīa appe tūt. quā p̄bat t̄li rōne. **U**nūz bonū sunt idem. s̄ oīa appetūt esse vnū. ḡ oīa appetūt bonū. **C**irca istā rōnem sic p̄cedit. p̄mo p̄bat maiorē. **Z**o mi noze. **3**o resumpta maiorē infert con clusionē. scda ibi. **N**osti ne igit̄. t̄tia ibi. **E**st ne igit̄. **P**robat ḡ maiorē q̄ vnū et bonū s̄ idem p̄ modū qd̄ nis. z p̄mo q̄rit dicēs. **N**ōne s̄ mō/ strauim' in iē. pla ea q̄ appetunt̄ a p̄libus. i. sufficientia. reuerētia. potē tia. idcirco nō esse vera bonaz p̄fe/ cta qm̄ discreparēt a se inuicē sup/ ple eo mō quo appetunt̄ a p̄libus. z cū alterz abessz alteri nō posse affer re plenūz absolutū bonū qd̄ nullo in digeat. **T**ūc at̄ mōstrauim' vnū ve rū bonū fieri/ cū colligunt̄ i vnā for mā b̄itudis atqz efficiētia. i. i. vnā eāz efficiētē. i. deū. vt q̄ sit sufficiētia eadē sit potētia z reuerētia. claritas z iocūditas. nisi ḡ oīa sint vnūz et idē/ mōstratū ē ea nihil h̄re q̄ nume rent. i. p̄putent̄ int̄ exp̄tēda. i. dess/

Assentior inquā. **C**ūta enī firmissimis nexa rōnibus p̄stant. **P**. **T**um illa quāti inqt̄ esti mabis: si bonū ipm qd̄ sit agnoueris? **B**. **I**nfinito in/ quā. siquidē m̄hi p̄iter deuz qz q̄ bonū ē p̄tinget ag/ noscē. **P**. **A**tqui hoc verissima inqt̄ rōne patefaciaz. **M**aneāt mō q̄ pauloan' p̄clusa s̄. **B**. **M**anebūt.

Assentior inquā. i. iā dicitis. cūta enīz p̄stant nexa firmissimis rōnibus qz dem̄stratiuis. **E**t phia inqt̄ Quanti. i. p̄cū estimabis si agnoue ris qd̄ sit ipm bonū? **R**ndet boecius. infiniti. i. p̄cū inquā estimabo. si qd̄ m̄hi parit̄ p̄tingat ag noscē deū qui bonū ē. **D**ic̄ phia Atq̄ p̄ certe h̄ patefaciā verissima rōne. maneāt. i. p̄cedant̄ mō i. t̄mō q̄ p̄clusa sunt pauloante. **E**t dic̄ boeci'. maneāt sine oī p̄ditione in sui v̄itate. **N**ō q̄ ad p̄bandā aliquā p̄clonem oz p̄ncipia manē in sui v̄itate et ea p̄cedi. si enī negarent non posset ex eis deduci p̄clo. **V**olēs ḡ phia ex his q̄ p̄clusa s̄ tanqz ex p̄ncipijs p̄cludē qd̄ sit bonū; dic̄ h̄ velle facere manentibus his q̄ p̄bata sunt. **E**t dic̄ boeci' q̄ maneant in sui v̄itate

P. **N**ōne inqt̄ mōstrauim' ea que appetunt̄ a p̄lib' idcirco vera p̄fecta qz bona nō eē. qm̄ a se inuicē discre parēt. cūqz alteri abesset alterz. plenūz absolutūqz bo/ nū afferre nō posse. **T**um at̄ vez bonū fieri. cū i vnā veluti formā atqz efficiētia colligunt̄. vt q̄ sufficiētia est: eadē sit potētia. reuerētia claritas. atqz iocūditas. **N**isi ḡ vnū atqz idem oīa sint/ nihil habē quo inter exp̄tēda n̄herent. **B**. **D**emōstratū inquā nec dubita ri villo mō pōt. **P**. **Q**ue igit̄ cū discrepant: m̄ime bō s̄. cū ḡ vnū eē ceperint: bō s̄. **N**ōne hec vt bo/ na sint. vnitatis fieri adeptiōe p̄tingit? **B**. **I**ta iquaz videt. **P**. **S**z omne qd̄ bonū est: boni p̄cipatiōe bo nū esse p̄cedis. an m̄ime? **B**. **I**ta ē. **P**. **O**portet igit̄ idez esse vnū atqz bonūz. simili rōne p̄cedas. **E**adem nanqz substantia est eoz quozum naturalit̄ non est di uersus effectus. **B**. **N**egare inquā nequeo.

Prosa undecima

derada. Et dicit boeci⁹. demonstratum est in qua. nec villo modo dubitari potest. **U**lterius querit philosophia Illa que cum discrepant mimes sunt bona. et cum ceperint esse unum sunt bona. nonne hec contingit fieri bona adeptione unitatis? **D**icit boeci⁹. Ita videtur in qua. Et subdit philosophia. s. oem quod est bonum participatione boni: concedis esse bonum an mimes? **E**t dicit boeci⁹. Ita est. **T**unc philosophia ex processu concludit maiorem. d. Igitur sicut si modo oportet ut cedas unum et bonum esse idem. et confirmat illam conclusionem per locum ab effectu. d. Namque eadem est substantia eorum que non est naturaliter diversus effectus. quia idem in quantum idem/natum est facere idem. **B**oeci⁹ procedens dicit. Negare in qua nequeo. **N**on ex lege sic probat quod unum et bonum sunt idem. **Q**uoniam cumque non sunt bona nisi quia sunt unum: illa non sunt bona nisi adeptione unitatis. s. omnia sunt bona adeptione unitatis. s. unum et bonum idem sunt. **U**el aliter arguitur sic. **D**icitur sunt bona adeptione bonitatis. omnia sunt bona adeptione unitatis. s. bonum et unum sunt idem. **A**liam rationem inuit in lege dicens. Illa sunt unum que non est diversus effectus. quia idem in quantum idem/natum facit nisi idem. ex. ij. de generatione. s. unius et boni non est diversus effectus. quia effectus utriusque est bonum. s. sunt idem. **E**t hec conclusio patet ex. iij. metaphysice ubi Aristoteles vult quod bonum et unum convertantur.

P. Nosti ne igitur inquit. omne quod est. tandem manet atque subsistere quantum diu sit unum. s. interire atque dissolui poterit atque unum esse destiterit? **B**. Quoniam modo? **P**. Ut in animalibus inquit: cum in unum coeunt ac permanet anima corpusque: id animal vocatur. **C**um vero hec unitas utriusque separatione dissolvitur: interire nec iam esse animal liquet. **I**psam quoque corpus cum in una forma membrorum conjunctione permanet: humana visit species. **A**t si distribute segregateque partes corporis distraxerit unitatem. desinit esse quod fuerat. **E**oque modo percurrenti cetera. perculdubio patebit subsistere unum quodque diu unum est. **C**um vero unum esse desinit: interire. **B**. Consideranti in qua mihi plura mimes aliud videtur

festum esse animal interire et iam non esse animal. **P**onit aliud exemplum. **I**psam etiam corpus humanum cum permanet in una forma conjunctione membrorum tunc visit. i. videtur humana species. s. si partes corporis distribute et segregate. i. separe ab invicem distraxerint unitatem corpus desinit esse quod fuerat. **E**odem modo percurrenti cetera perculdubio patebit unum quodque subsistere. i. permanere diu est unum. cum vero desinit esse unum interire videtur. **E**t dicit boeci⁹. **M**imes in qua videtur mihi aliud consideranti plura. **N**on quod aliquis dicit. non videtur quod esse et esse unum sint eadem. quia mali sunt et tamen non sunt unum. **P**robatio. **U**num et bonum sunt idem ut iam probatum est. s. mali non sunt boni. s. non sunt unum. **I**sta ratio solvitur ex quarto habet negando maiorem. quia philosophia quarto habet probat malos non solum non esse potentes sed simpliciter non esse. unum mali bene sunt mali. sed quod simpliciter dicantur esse non est verum. sicut homo mortuus simpliciter non est homo. et de hoc videbitur in quarto.

P. Est ne igitur inquit. quod in quantum naturaliter agat: relicta subsistendi appetentia: venire ad interitum corruptionemque desideret? **B**. Si animalia in qua considerentur que habent aliquam volendi nolendi que naturam: nihil inuenio quod nullis extra cogentibus abijciant manendi intentionem: et ad interitum sponte festinent. **O**mne namque animal tuum salutem laborat. mortem vero perniciemque deuitat. **S**ed quid de herbis. arboribusque. quod de inanimatis omnino presentia rebus:

Conprosus dubito?

Dicit philosophia probat minores. s. quod omnia appetunt esse unum per tale rationem. **U**num quodque tandem manet atque subsistit quantum diu est unum. s. omnia naturaliter appetunt manere et subsistere. s. omnia appetunt esse unum. **I**lli rationis primo declarat maiorem. 2° maiorem ibi. **E**st ne igitur. 3° resumpta maiorem concludit intentum ibi. **Q**uod autem inquit. **P**rimo ergo declarat maiorem quod unum quodque tandem manet quantum diu est unum. dicit. **N**osti o boeci omne quod est tandem manere atque subsistere quantum diu sit unum. et cum desinit esse unum: pariter contingit dissolui atque interire. **Q**uerit boeci⁹. **Q**uoniam modo? **P**hilosophia declarat in exemplo dicens. **I**n animalibus s. per cum anima et corpus in unum coeunt atque permanet unum: illud unum vocatur animal. cum vero hec unitas dissolvitur separatione utriusque anime et corporis: liquet. i. manere

Dicit philosophia probat seu declarat maiorem. s. quod omnia appetant esse et permanere. **E**t primo ostendit h. 2° probat quod talis appetitus est naturalis. scilicet ibi. **N**eq. nunc nos. **P**rimo ostendit intentum in animalibus. 2° in vegetabilibus. 3° in rebus inanimatis. scilicet ibi. **A**tque non est. scilicet ibi. **E**t etiam. **P**rimo dicit philosophia. **E**st ne aliquid quod in quantum naturaliter agat: desideret venire ad interitum. i. mortem et ad corruptionem et relicta appetentia subsistendi? **R**espondet boecius. **S**i considerentur animalia que habent naturam. i. appetitum volendi

b iij

Libri tertij de consolatione philosophie

di .i. psequendi, et nolendi .i. fugiendi aliqd. nihil inuenio qd abiciat intentione manendi supple i re
ru natura z festinet spote .i. volutarie ad interitum null' causis ex cogentib'. qz oē aial laborat tueri
salute z deuitat morte et pnicie. s. ego prius dubito qd de h'bis z arborib'. z qd de reb' inaiatis
oio p'sentia .i. an talia appetat esse z pmanē. **N**ō boeci nō dubitat qn aialia appetat esse z pma
nē. cum rōnem inuit. **I**ll' qd laborat tueri salute z vitare morte h' appetit esse z pmanē. s. oē aial
est h'mōi. g. zc. **S**z vtz ita sit in vegetabilib' et i reb' inaiatis. de h' dubitat. et p't esse rō dubitati
onis. qz in talib' nō s't opationes ita manifeste subseruiētes appetitui naturali pmanēdi sic i aia
lib' q' mouent ad p'cipiendū nutrimentū et ad alia q' p'rinēt ad p'seruatiōne vite

Hic p'bia pbat q' vegetabilia sic
herbe arbores appetat eē z pmanē.
z h' pbat q' tuoz modis sic patebit
p'rio ex locoz q'litare qz i talib' lo
cis nascunt vbi diuit' pnt p'uari i
eē. vñ dic. **A**tq' p' certe o boeci nō ē
q' possis ambigē .i. dubitāe de h' vtz
inaiatat vegetabilia appetat eē p'ri
mū .i. p'mo signo. **C**ū tu ituearis her
bas atq' arbores inasci locis sibi cō
uenientib' vbi q'ntū earū natura .i.
vigor nature queat nō pnt cito ex
arescēz interire. nā alie cāpis oriunt'
sic oliue. alie mōtib' sic cypressi. alias ferūt paludes sic alnos z salices. alie adherēt saxi sic h'be
q' dnr capilli veneris. et barba iouis. alias h'baz s't fecūde .i. abūdātes steriles arene vt illi' h'be
q' d'z mirica. q's s' q'squā conat' t'nsferre i alia loca arescūt. s. natura dat vnicuiq' qd sibi puenit. et
elaborat ne intereāt q'ndiu manē pnt **N**ō loc' est p'ncipiū generatiōis qz saluat z p'seruat locatū
z ipso mediāte v'itus celestis influit ipsi locato. cū igit' vegetabilia sic h'be z plāte requirāt defmi
nata loca in q'bus saluant' et in alijs arescant. patet q' ipsa appetant esse et pmanere.

Hic p'bia pbat idē alio signo qd
sumit' ex mō situatiōis p'riū h'm pue
niētā ad atēctiōne alimēti q' p'uat
esse eoz. **E**t dic **Q**uid iudicas ex h'
q' oēs h'be z arbores ēhūt alimēta
radicib' velut ore demerso in fras.
et diffūdūt sibi alimētū p medullas
p robur. z p corticē qd nō est nisi p
pter appetitū pmanēdi. **T**ūc ponit
aliud signū quod sumit' de dispōne
p'riū ad p'hibēdū nocumētū ext'nsē
cū. d. **Q**uid iudicas ex h' q' mollissi
mū qd q' sic ē medulla sp' recondit'.
.i. locat' in interiore sede. i. i medio
plāte. ex h'o tucē qdā ligni firmita
te. vltim' at. i. exterior cortex arboris q' patiēs mali. i. potens sustinē mala opponit' defensor ad
uersū intēperie celi. i. aeris. **T**ūc ponit aliud signū qd sumit' ex p'pagatiōne seīs q' ordinat' ad p'ier
uationē nature i alio sili' in sp'e. cū nō possit manē idē nūero **E**t dic **J**ā h'o q'nta est diligētia natu
re vt cūcta p'pagent' seie multiplicato supple p'sidera q' oia seia q's nesciat esse tanq' q' dā machi
nas. i. instra manēdi nō mō .i. nō tm ad tps. vtz etiā manēdi in p'petuū generatim. i. successiua ge
neratione. q. d. null' ē cui hec nō pateāt. **N**ō q' radices plātar' ori siles s't cū habeāt eādē opa
tionē. i. ēhē alimētū. **D**nt at plāte radices infixas t're qz ex t'ra hūozem ēhūt z alimētū qd p'mo
diffundit' i medullā. deinde i robur. deinde i corticē. **E**st at medulla mollissimū qd ē i medio plā
te vel arboris nō potēs pati intēperie caloris z frigoris. iō natura ipam locauit i medio quā cir
cūdat robur qd ē lignū arboris. robur at circūdat cortice exteriori tanq' defensore ab intēperie
aeris **N**ō q' qz vegetabilia nō pnt idē nūero manē. iō natura p'ducit i eis seia p qz p'pagatio/
nē maneant idem in sp'e. i. in suo sili'
Hic p'bia pbat q' etiā inaiata ap
petat eē duob' signis p'rio ex incli
natiōe naturali eoz ad locum. z dic

P. Atq' nō est q' de h' possis ambigē cū herbas atq'
arbores intuearis p'mū sibi puenientib' inasci locis.
vbi q'ntū natura eaz queat/ cito exarescē atz interire
nō possint. **N**ā alie qdē cāpis: alie montibus oriunt'.
alias ferūt paludes. alie saxi herent. aliaz fecūde sūt
steriles arene. **Q**uas si in alia quispiā loca trāsserre co
nēt: arescāt. **S**ed dat cuiq' natura qd puenit. et ne dū
manē pnt/ intereāt: elaborat

alias ferūt paludes sic alnos z salices. alie adherēt saxi sic h'be
q' dnr capilli veneris. et barba iouis. alias h'baz s't fecūde .i. abūdātes steriles arene vt illi' h'be
q' d'z mirica. q's s' q'squā conat' t'nsferre i alia loca arescūt. s. natura dat vnicuiq' qd sibi puenit. et
elaborat ne intereāt q'ndiu manē pnt **N**ō loc' est p'ncipiū generatiōis qz saluat z p'seruat locatū
z ipso mediāte v'itus celestis influit ipsi locato. cū igit' vegetabilia sic h'be z plāte requirāt defmi
nata loca in q'bus saluant' et in alijs arescant. patet q' ipsa appetant esse et pmanere.

Quid q' oēs veluti in fras ore demerso ēhūt alimē
ta radicib': ac p medullas. robur. corticēq' diffundūt?
Quid q' mollissimū qd q' sicuti medulla ē. intēiore sp'
sede recōdit'. ex h'o qdā ligni firmitate. vltim' at cortex
aduersus celi intemperie q' mali patiens defensor
opponit'. **J**am h'o q'nta est nature diligētia vt cūcta
semie mltiplicato p'pagent'. q' oia nō mō ad tps manē
di: vtz generatim qz quasi in p'petuū pmanēdi veluti
quasdam machinas esse quis nesciat.

ad
uersū intēperie celi. i. aeris. **T**ūc ponit aliud signū qd sumit' ex p'pagatiōne seīs q' ordinat' ad p'ier
uationē nature i alio sili' in sp'e. cū nō possit manē idē nūero **E**t dic **J**ā h'o q'nta est diligētia natu
re vt cūcta p'pagent' seie multiplicato supple p'sidera q' oia seia q's nesciat esse tanq' q' dā machi
nas. i. instra manēdi nō mō .i. nō tm ad tps. vtz etiā manēdi in p'petuū generatim. i. successiua ge
neratione. q. d. null' ē cui hec nō pateāt. **N**ō q' radices plātar' ori siles s't cū habeāt eādē opa
tionē. i. ēhē alimētū. **D**nt at plāte radices infixas t're qz ex t'ra hūozem ēhūt z alimētū qd p'mo
diffundit' i medullā. deinde i robur. deinde i corticē. **E**st at medulla mollissimū qd ē i medio plā
te vel arboris nō potēs pati intēperie caloris z frigoris. iō natura ipam locauit i medio quā cir
cūdat robur qd ē lignū arboris. robur at circūdat cortice exteriori tanq' defensore ab intēperie
aeris **N**ō q' qz vegetabilia nō pnt idē nūero manē. iō natura p'ducit i eis seia p qz p'pagatio/
nē maneant idem in sp'e. i. in suo sili'
Ea etiā q' inaiata eē credunt'. nōne qd sunt ē/ qz sili'
rōne desiderāt'. **C**ur enī flāmas qdē sursū leuitas. ve

Prosa undecima

hit. frax nō deorsuz pond^o depmit. nisi q̄ hec singu/
lis loca motionesq; pueniūt. Porro at̄ qd̄ cuiq; cō/
sentaneuz ē: id vnūq; p̄seruat. sicuti ea q̄ s̄t inimica
corrūpūt. **I**az nō q̄ dura s̄t vt lapides: adherēt tena/
cissime ptib^o suis. z ne facile dissoluant: resistūt. **Q**ue
nō liquētia. vt aer atq; aqua facile qd̄ diuidētib^o ce/
dūt. sed cito ī ea rursus a quib^o sunt abscisa relabunt̄
Ignis vero omnē refugit sectionem.

p̄ aliud signū sūptū ex p̄seruatione natural^{is} p̄prietatis. cuiusmodi ē p̄tinuitas quā qlibet res natu/
ral^{is} nitit̄ p̄seruare. vñ dic̄. **I**a supple ista nō q̄ dura s̄t vt lapides adherēt tenacissime. i. firmissime
suis ptib^o z resistūt p̄ suā duriciē ne facile dissoluant. **Q**ue nō s̄t liquētia. i. mollia sic aer et aq̄ fa/
cile cedūt diuidētib^o s̄ cito relabunt̄ ī sui integritatē. s̄ ignis refugit oēm sectionē. i. nō p̄nt secari
ptes ignis qn̄ sp̄ in aliq̄ pueniāt. vel qz p̄t vehemētiā adionis corrūpit ip̄m qd̄ debet secare.

Necq; nūc nos de volūtarijs aīe p̄gnoscentis motib^o:

s̄ de naturali intentiōe ēctam^o sicuti ē q̄ acceptas e/
scas sine cogitatiōe ēnsigim^o. q̄ in somno sp̄m duci/
m^o nescientes **N**ā ne ī aīalib^o quidē manēdi amor/ ex
aīe volūtati^o. vez ex nature p̄ncipijs venit **N**ā se/
pe mortē cogētib^o causis quā natura reformidat: vo/
luntas āplectit̄ **C**ōtraq; illd̄ q̄ solo mortaliū rez du/
rat diurnitas/ gignēdi op^o (qd̄ natura sp̄ appetit)
infdū coeret volūtas **A**deo hec sui charitas/ nō ex
aīali motione. s̄ ex naturali intentiōe p̄cedit. **D**edit
enī p̄uidētia creatis a se reb^o hāc vl^o maxiaz manēdi
cām. vt quoad p̄nt. naturalit̄ manē desiderēt. **Q**uare
nihil ē. q̄ vllō mō queas dubitare. cūcta q̄ s̄t appetē
naturalit̄ p̄stantiā p̄manendi. deuitare p̄niciē. **B. C**ō/
fiteor inquā nūc me indubitato cernere/ que dudum

diurnitas. i. p̄manētia rez mortaliū qd̄ natura appetit: infdū coeret vo/
luntas sic p̄z in p̄tinētib^o. adeo hec charitas. i. appetit^o sui supple manēdi nō
p̄cedit ex aīali motione s̄ ex naturali intentiōe quā de^o indidit nature. **D**edit enī p̄uidētia dina
reb^o creatis a se hāc maximā cāz manēdi. vt desiderēt p̄manē naturalit̄ q̄ndiu p̄nt. q̄re nihil ē q̄
vllō mō queas dubitare cūcta q̄ s̄t naturalit̄ appetē p̄stantiā p̄manēdi/ deuitare p̄niciē. qd̄ boeci^o
p̄cedēs dic̄ **C**ōfiteor inquā nūc me cernē indubitato. i. sine dubitatōe q̄ dudū icerta videbant̄. s̄
q̄ vegetabiliaz inaiata naturalit̄ appetūt p̄manētia cēndi **U**llō q̄ duplex est appetit^o. natural^{is} z
aīalis. **N**atural^{is} est q̄ p̄sequit formā naturalē. et qz p̄ma p̄fectio illi^o qd̄ h̄z formā naturalē ē cē. iō
appetit^o cuiuslibet rei naturalis est ad suū esse habēdū si careat. vel ad p̄seruādū si habeat. **A**ppe/
titus aīalis est q̄ p̄sequit formā apprehensam. et si forma ē app̄hensa p̄ sensus sic est appetit^o sen/
sitius q̄ sp̄ tendit in p̄uenientia nature. si aut̄ est forma app̄hensa p̄ intellectū tūc sp̄ inclinatio
p̄ueniens est appetitus rōnalis q̄ est volūtas: et qz illud qd̄ fm se est discōueniens nature: sibi ē
mors/ illud hō app̄hendit qn̄q; tanq; p̄ueniens p̄t aliud annexū. s̄ p̄t p̄miū etne vite. iō volūz

Ea etiā q̄ credunt̄ eē inaiata. vt la/
pis. aer. ignis. nōne desiderāt. i. appe/
tūt qz. i. oīa inaiata qd̄ suū est. i. lue/
nature p̄sonū ē sibi rōne p̄t p̄serua/
tionē sui eē. q. d. sic. **C**ur enī leuitas
vehit. i. mouet flāmas sursum. z pōd^o
. i. ḡuitas depmit frax deorsū n̄ p̄t
aliā cām nisi q̄ hec loca z motiones
p̄ueniūt singul^o supple p̄ sua saluatōe
eoz esse. **E**t s̄dit **P**orro illud qd̄ ē
p̄sentaneū. i. p̄ueniēs cuiq; illd̄ sup/
ple p̄seruat in esse vnūq; sic ea q̄
s̄t inimica. i. s̄ria corrūpūt. z p̄bat idē

Dic̄ p̄hia pōit q̄ desiderū cēndi
nō ē appetit^o volūtari^o s̄ natural^{is}. et
dic̄ **N**ecq; nos ēctauim^o nūc de mo/
tib^o volūtarijs aīe cogscētis s̄ de na/
turali intentiōe. sic naturale ē q̄ inl^o
igim^o. i. digerim^o acceptas escas si/
ne cogitatione. z q̄ in somno nesciē/
tes ducim^o sp̄m. i. respiram^o. nā a/
mor. i. appetit^o manēdi. i. s̄sistēdi in
aīalib^o nō puenit ex volūtati^o sup/
ple sic tu estias. qz superi^o posuisti
solū in aīalib^o eē appetitū manēdi. s̄
venit ex p̄ncipijs nature. qz natura
repit̄ tā ī aīatis q̄ ī inaiatis. **Q**uāt
appetit^o manēdi non sit ex volūate
p̄bat duplx. p̄ qz volūtas sepe am/
plectit̄ mortēz q̄ tollit eē indiuidū.
vñ dic̄. volūtas sepe amplectit̄ mor/
tē quā natura r̄formidat. i. abhorret
cogentib^o causis. s̄. ex̄nsecis. sic p̄z
de martyrib^o. z p̄bat idē ex h̄ q̄ vo/
lūtas qn̄q; cohibet opationē p̄uari/
nā eē specifiē. dicēs **C**ōtraq; i. p̄ cō/
trariū illd̄ op^o gignēdi q̄ solo durat

Libri tertij Retrum vndecimum

tas sepe amplectit mortē quā natura reformidat. **Ex** q̄ p̄z q̄ appetit⁹ essendi nō ē p̄mo z p̄ncipa
lit ex appetitu intellectiuo. s̄ ex appetitu naturali. nā appetit⁹ intellectiu⁹ nō inuenit in oibus in q̄
bus inuenit appetitus naturalis

Hic phia resumpta maiore p̄clu
dit intentū. **D.** Qd̄ at appetit subsistē
et p̄manē/ illud desiderat esse vnū.
s̄ enī supple vno sublato/ nō p̄mane
bit cuiq̄ rei suū esse. **Dic** boeci⁹. ve
rū ē. **Cōcludit** ḡ phia. **Oia** igit vnū
esse desiderat **Et** boeci⁹ p̄sentis di
cit. **Consensū.** **Et** tūc maiore p̄ncipa
lis syllogismi resumit vt concludat
diffōnem boni. **D.** **Sed** nos mōstra
uim⁹ vnū esse id ip̄m qd̄ bonuz est.
Dic boeci⁹ **Ita** q̄dez. **Tūc** phia p̄
cludit intentū formādo diffōnez bo
ni. **D.** **Igit** cūcta bonū petūt. qd̄ bo
nū licet. i. licitū est vt ita describas
Bonū est qd̄ desiderat ab oib⁹ **Et**

Dic boeci⁹. **Nihil** veri⁹ excogitari p̄t. qz ad nihilū cūcta referunt. et destituta vno vertice. i. p̄nci
pio cūcta fluitabūt sine rectore. aut si qd̄ est ad qd̄ vniuersa festinat; illud erit sūmūz oim bonoz.
Nō q̄ omē qd̄ est: vel appetit p̄fici/ vel in sua p̄fectione saluari. cū igit p̄fici z in p̄fectione sal
uari sit bonū: oia appetūt bonū. **Nō** cū dī oia appetūt bonū: ibi nō accipit bonū p̄cise p̄ bono
morali. nec p̄cise p̄ bono naturali/ s̄ p̄ bono coiter accepto. qd̄ bonū coiter acceptū est esse essen
tiale vel accidētale p̄ueniens rei vt p̄ficiat vel in sua p̄fectione saluet

Hic phia ex dictis reducit boeci
um i cognitionē cuiusdā qd̄ s̄ se ig
norare p̄fessus ē. i. q̄s sit finis oiz re
rū. **Et** p̄mo p̄medat dictū boeci⁹. **D.**
Alūne nimiz letor qz tu fixisti. i.
attigisti notā. i. cognitionē mēte me
die v̄itatis. i. p̄fecte v̄itatis q̄ ē i me
dio: s̄ s̄ patuit tibi qd̄ dicebas te ig
norare pauloante. i. in p̄ li. se. p̄sa.
Et q̄rit hoc. qd̄ in quā supple ē illd̄
Dic phia. q̄s sit finis oiz rez. **Et** s̄dit **Is** ē enī finis oim rez qd̄ desiderat ab oibus. qd̄ qz bonū
ē collegim⁹ vt p̄z ex diffōne boni oportet vt fateamur bonū esse finē oim rez. **Nō** q̄ p̄ notā
medie v̄itatis intelligit notitiā diuinā. sic p̄ctū ē mediū circuli a q̄ oēs linee ducunt. sic de⁹ ē me
diū v̄itatis a q̄ oīs v̄itas p̄cedit. **Nō** q̄ oia appetūt sui finē cū finis sit p̄fectio rei: et res desti
tuta suo fine frustra. cū igit de rōne finis sit ē bonū. qz auferētes finem auferūt naturā boni. ex
.ij. metaph. iō finis oim rez ē bonū

Qstud est vndecimuz metz h⁹ trū qd̄ dī
hyponactū ab inuētoze. iābicū a pede p̄do
mināte. **In** q̄ metro phia ont quō possum⁹
cognoscē bonū et verū et puenire in cogni
tionē rez ex q̄ boeci⁹ p̄ri⁹ fallus ē se mō scie
qd̄ prius ignorabat. **Primo** ḡ ont modū. q̄
possum⁹ deuenire in cognitionē v̄itatis. **Z**
assignat cām ei⁹ ibi. **Nō** omē. **Dic** p̄ **Quis**
quis vestigat. i. inuestigare vult verū p̄fun
da mēte. i. subtili et cupit falli nullis deuijs
.i. falsis op̄ionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare. il
le reuoluat in se. i. exercitet inē selucē. i. spe
culatiōez itimi visus. i. rōnis z itellec⁹ iteri
oris z ipse cogat id est. reducat longos motus id est operationes anime p̄cedentes ab aia. inflec

P. Qd̄ autē inqt̄ subsistē ac p̄manē petit. id vnū eē de
siderat. hoc enī sublato nec esse quidē cuiq̄ p̄manebit.

B. Vlex est inquam. **P.** Oia igit inqt̄ vnum deside
rāt. **B.** Consensū. **P.** S̄z vnū id ip̄m mōstrauim⁹ eē
qd̄ bonū **B.** Ita quidē. **P.** Cuncta igit bonū petūt.

Quod quidē ita describas licet. ip̄m bonū eē qd̄ desi
dereē ab omnib⁹. **B.** Nihil in quā veri⁹ excogitari p̄t.
Nā vel ad nihilū cūcta referunt. z vno veluti v̄tice
destituta. sine rectore fluitabūt. aut siquid est ad quod
vniuersa festinet: id erit oim summuz bonorum.

P. **Et** illa. **Nimū** inqt̄ o alūne letor. ipsam eī medie
veritatis notā mēte fixisti. **S̄z** in hoc patuit tibi qd̄
ignorare te pauloante dicebas. **B.** **Quid** in quā. **P.**
Quis estz inqt̄ rez oim finis. **Is** est eī p̄fecto qd̄ de
siderat ab omnib⁹. **Quod** qz bonū esse collegim⁹. opoz
tet rerum omniū finē bonū esse fateamur.

Is ē enī finis oim rez qd̄ desiderat ab oibus. qd̄ qz bonū
ē collegim⁹ vt p̄z ex diffōne boni oportet vt fateamur bonū esse finē oim rez. **Nō** q̄ p̄ notā
medie v̄itatis intelligit notitiā diuinā. sic p̄ctū ē mediū circuli a q̄ oēs linee ducunt. sic de⁹ ē me
diū v̄itatis a q̄ oīs v̄itas p̄cedit. **Nō** q̄ oia appetūt sui finē cū finis sit p̄fectio rei: et res desti
tuta suo fine frustra. cū igit de rōne finis sit ē bonū. qz auferētes finem auferūt naturā boni. ex
.ij. metaph. iō finis oim rez ē bonū

Qstud est vndecimuz metz h⁹ trū qd̄ dī
hyponactū ab inuētoze. iābicū a pede p̄do
mināte. **In** q̄ metro phia ont quō possum⁹
cognoscē bonū et verū et puenire in cogni
tionē rez ex q̄ boeci⁹ p̄ri⁹ fallus ē se mō scie
qd̄ prius ignorabat. **Primo** ḡ ont modū. q̄
possum⁹ deuenire in cognitionē v̄itatis. **Z**
assignat cām ei⁹ ibi. **Nō** omē. **Dic** p̄ **Quis**
quis vestigat. i. inuestigare vult verū p̄fun
da mēte. i. subtili et cupit falli nullis deuijs
.i. falsis op̄ionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare. il
le reuoluat in se. i. exercitet inē selucē. i. spe
culatiōez itimi visus. i. rōnis z itellec⁹ iteri
oris z ipse cogat id est. reducat longos motus id est operationes anime p̄cedentes ab aia. inflec

Metz iambicuz hyponactium

Quisq̄s p̄funda mente vestigat verū
Cupitq̄ nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q̄ in orbem cogat inflectens motus
Animumq̄ doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius p̄hebo
Lucebit ipso perspicacius p̄hebo
Lucebit ipso perspicacius p̄hebo

et Prosa duodecima

atens eos motus in orbē, i. in circulū redeñdo ad aīam. z q̄c̄qd̄ animū doceat molit̄, i. laborat spe-
culādo ex̄, i. circa res exteriores, ille doceat animū retrusum, i. ad se p̄uersum possidē suis thesau-
ris, i. potentijs q̄ s̄t memoria et intellectus, et tūc illud qd̄ atra nubes, i. obscuritas ignorātie du-
dū texit, i. occultauit, illud lucebit, i. apparebit p̄spicaci⁹, i. euidentius ip̄so p̄hebo, q. d. qd̄ longo tpe
fuit obscurū: lucidū apparebit intellectū. **Nō** q̄ q̄ vult cognoscē verū dirigat rōnem et intelle-
ctū ad ip̄am rē ex̄ et ad rez p̄prietates, et si aliqd̄ cognoscit ex his nō statū iudicet, s̄ i se reuertat̄
deliberādo an ita sit vel nō sit, qz sepe videt̄ bonū esse qd̄ nō est, et nō eē qd̄ est, sine enī delibe-
ratione nō est iudicādū qd̄ nō est longa deliberatione p̄batū, iō dīc̄ p̄hīa reuoluat in se lucē inti-
mī visus. **Nō** q̄ orbis ē linea circūducta rediēs ad idez, inflectē q̄ longos mot⁹ in orbē est cum
xtus aīe ab anima vsqz ad ip̄am rē diuertit̄; deliberādo an ita sit vel nō sit fm̄ q̄ p̄gnouit.

Non omne nanqz mente depulit lumen

Obluio sam corpus inuehens molem

Heret profecto semen introsum veri

Quod excitatur ventilante doctrina

Nam cur rogati sponte recta censeatis

Mi mersus alto viueret fomes corde?

Quasi Platonis musa/personat verum

Quod quisqz discit/immemor recordatur

ti, i. infrogati censeatis, i. iudicatis vel r̄ndetis recta sponte, i. volūtariē nisi fomes, i. radix vitatis
mersus, i. latens viuēt alto corde, i. p̄funda mēte. Et s̄dit q̄ si musa, i. sapia Platonis p̄sonat ve-
rū illud qd̄ q̄sqz discit recordat̄ immemor, i. oblit⁹. **Nō** q̄ platonī imponit̄ q̄ voluēt aīas oīa sci-
uisse anteqz p̄iugerent̄ corpibus, s̄ adiūcte corpibus oīa edidisse obliuioni, s̄ p̄ studiū z exercitiū
sapiam recupasse, q̄ voluit q̄ scire nō ē aliud nisi quoddā antiqz remisci ad quā interiorē videt̄
s̄ loq̄ p̄hīa. S̄ nō est dicendū q̄ scire fiat p̄ remiscētiā/ s̄ scia de nouo adq̄rit̄ p̄ inuentionē vl̄
doctrinā, vez est q̄ intellect⁹ n̄ naturalit̄ h̄z in se cognitionē p̄ncipioz p̄ q̄ stute intellect⁹ agen-
tis et p̄ doctrinā deuenit in cognitionē p̄ncipioz. **Un̄** Linconien̄, i. posterl̄, dīc̄ **Nō** solū vox do-
ctoris exteri⁹ sonās nec s̄ra visa docet, s̄ hec duo mouent̄ z excitant, verus at̄ doctor est q̄ mentē
interi⁹ illūinat: vitatē ostēdit. **Nō** q̄ sic sanitas q̄nqz causat̄ a p̄ncipio int̄seco, i. a corde, q̄nqz
a p̄ncipio interiori et exteriori puta a medico z corde, s̄ nunqz causat̄ a p̄ncipio exteriori sine in-
teriori, sic scia q̄nqz adq̄rit̄ a p̄ncipio interiori, puta ab intellectu agente sic p̄z i h̄ntib⁹ sciam p̄ in-
uentionē, q̄nqz adq̄rit̄ a p̄ncipio interiori et exteriori simul sicut a doctore z intellectu agente, nū-
qz aut̄ adq̄rit̄ a p̄ncipio exteriori sine interiori.

Quandū deus gubernat, et quibus gubernaculis:

hoc p̄memorat

Utm ego, Platonī inqz vehementē assentior,
nam me hoz iam sc̄do p̄memoras. **P**rimū q̄
memoriā corporea p̄tagione: dehinc cū meroris mole
p̄ssus amisi. **P.** Tum illa. **S**i p̄ora inqz respicias, ne
illud quidē longi⁹ aberit̄ q̄n recorderis, qd̄ te duduz
nescire p̄fess⁹ es. **B.** Quid in quaz? **P.** Quib⁹ ait illa
gubernaculis mūdus regat̄. **B.** Nemī in quā me insci-
ciam meā fuisse p̄fessum. **S**z quid afferas, licz iam p̄-
spiciam/ planius tamē ex te audire desidero.

Ista est, xij. p̄sa z vltia hui⁹ t̄rij i
qua p̄hīa reducit boeciū in cognitō-
nem alteri⁹ cui⁹ ignorātiā p̄sus p̄fes-
sus ē, i. q̄bus gubernaculis mūd⁹ re-
gat̄. **P**rio facit s̄. 2⁹ boeciū mouet
q̄ndā q̄onē p̄hīe, sc̄da ibi **L**udis ne
me. **P**rimo oñt p̄hīa q̄ de⁹ oīa gu-
bernat sua bonitate, z oñt modū q̄
oīa gubernat ibi. **S**ed qd̄ dicā, 3⁹ ex
his p̄cludit malū nihil eē ibi. **S**ed
vis ne. **P**rio boeci⁹ assentit dictis
Platonis in metro, z oñt p̄hīa ip̄z
posse reduci in cognitōne cuiusdā
cui⁹ ignorātiā p̄fessus est, 2⁹ p̄hīa re-
ducit ip̄m i cognitōne illi⁹, sc̄da ibi

Libri tertij de consolatione philosophie

Mundū hūc. **P**rius dicitur **T**um p tūc ego boeci⁹ in quā vehementer assentior. i. assentio platonī. nam me o phia hoz. s. q. de⁹ sit finis oim rez. s. sumū bonū scdo p memoras. i. recordari facis. primū q. amisi memoriā. i. qd erat in memoria corpea p tagione. i. corpis gūedine dehinc. i. 2° p meozor bo nū cū amisi memoriā pressus mole. i. pondere amoris **T**ūc phia oñt q nō tm hoz recordabitur p p dīca s cuiusdā alteri⁹ qd ignorare se dicebat dicens. **S**i illa prius p cessa respicias nō abe rit longius. s. a memoria tua qn facile recordaberis qd dudū p fessus es te ignorare in p^o li. **E**t querit boeci⁹. qd in quā? **D**ic phia. qbus gubnaculis regat mūdus. **E**t dicit boeci⁹. **M**emī in quā me fuisse p fessum insciciā. i. ignoratiā meā. et licz iā p spiciā. i. agnosca tū desidero planius audie ex te qd asseras. i. qd de h dicas **M**ō q boeci⁹ dicit se 2° p memoratū p dītoz q de⁹ sit finis re rū. et qd sit sumū bonuz. **P**rius postqz mole corpis oppressus est. amisi memoriā eoz. et postea p studiū recordat⁹ ē 2°. qz merore z flicia affect⁹ in ignoratiā eoz lapsus ē. s. postea p instructionē phie ad memoriāz rediit

Dic phia vult oñde intentū. **E**t pmo amonet boeciū de qdā pri^o cō cesso **E**t boeci⁹ illd fatef. z rōne cō firmat. 2° phia oñt qb⁹ gubnaculis regat mūd⁹ ibi. **T**ūc illa inqt. **P**ri mo dicit **D** boeci tu pauloante in p^o mo libro putabas mīme dubitādū hūc mūdū regi a deo. **D**ic **B**oeciū **M**ime arbitroz dubitādū nec vn qz dubitabo. et ego breuif exponā q bus rōnibus accedā ad h pbanduz **E**t innuit boeci⁹ rōnes suas d. **D**ic mūdus mīme puenisset in vnam for mā ex tā diuersis z p trarijs ptibus nisi essz vn⁹ q tā diuersa p iungēt. s. qui est de⁹. et ipa diuersitas natura rū h⁹ mundi discors inuicē dissocia ret atqz diuellēt p iūcta nisi eēt q cō tinēt. i. p serualet qd nexuit. i. p iūxēt qd. s. est deus. ordo ho natuē tā cer tus nō pcedēt nec explicaret tā dispositos mot⁹. i. ordinatos motus locis. tpibus. efficientia. spa cijs. q litatib⁹. nisi eēt vn⁹ q idem manēs imobilif disponēt has varietatū mutationes. q cqd at h est q p dita. i. creata manet z agitāf. i. mouent: illud vstato cūctis vōbulo nomino deū **M**ō q boeci⁹ inuit tres rōnes q mūd⁹ regat a deo. **P**rima sumif ex diuersaz rez p iūctiōne que tal est. **D**iuersa et p traria nō vniunt inuicē p se. cū igif mūd⁹ vniē⁹ sit ex ptib⁹ p trarijs vt ex elemē tis. oportet vt aliqd sit vniens eas z h est deus. g mūd⁹ regif a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi **M**un dus hic. **S**cdā rō sumif ex p trarioz simul p iūctoꝝ p seruatione q tal est. **D**iuersa et cō traria ex p p rietate sue nature dissociant ab inuicē nisi ab aliq p seruent. s. ptes mūdi sūt diuersē z p trarie. g x. hāc rōnem tāgit ibi **C**ō iūcta ho. **T**ertia rō sumif ex ordinata motuū dispōne q talis est **N**ihil certitudinalif z regularif mouēt fm dispōnez loci. tpis. efficiētie. spacij. z q litatis nisi sit vnū rectificās et regulās. s. mot⁹ eoz qui sūt i mūdo: sūt regularif fm p dīca q nqz. g nōc est ponē re dīficantē z regulantē. qd est deus. g mūd⁹ regif a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi. **N**on tam ho certus

Nō q regulares motus sūt in mūdo locis/ qntū ad p rimationē z elongationēz solis in obliq circulo. sūt etiā tpib⁹ qntū ad variationē diei z noctis. sūt efficientia/ qz luna efficit augmētati onē et diminutionē humidoz fm sui crescentiā et decrecentiā. et efficit fluxū et refluxū maris. **S**ūt etiā ordinati mot⁹ spacijs qz luna et alij planete maiori et minori spacio qnqz distant a so le et ab inuicē. etiā sūt qualitibus. quia in estate causat calor. in hyeme frigus

Dic phia supposito q mūdus re / gat a deo pbat q regat ab ipso per suā bōitatē. **E**t dicit **D** boeci cū hec sta sentias q mūdus regif a deo pu

P. **M**undū inqt hūc a deo regi pauloan mīme dubit tandū putabas **B**. **N**e nūc quidē arbitroz in quā nec vnqz dubitādū putabo. **Q**uibus qz in hoc rōnib⁹ ac cedā: breuif exponā. **M**und⁹ hic ex tam diuersis p tra rijsqz ptibus in vnā formā mīme puenisset: nisi vn⁹ esset q tam diuersa p iungēt. p iūcta ho/ naturaz ipsa diuersitas inuicē discors/ dissociaret atz diuellēt: nisi vn⁹ esset/ qui qd nexuit: continēt. **N**ō tam ho certus nature ordo pcederet. nec taz dispositos mot⁹: locis. tpibus. efficientia spacijs. qualitibus. explicaret. nisi vnus eēt q has mutationū varietates manēs ipse dis ponēt. **H**oc quicqd ē quo p dita manēt atqz agitāf: vstato cūctis vocabulo: deum nomino.

Mō q boeci⁹ inuit tres rōnes q mūd⁹ regat a deo. **P**rima sumif ex diuersaz rez p iūctiōne que tal est. **D**iuersa et p traria nō vniunt inuicē p se. cū igif mūd⁹ vniē⁹ sit ex ptib⁹ p trarijs vt ex elemē tis. oportet vt aliqd sit vniens eas z h est deus. g mūd⁹ regif a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi **M**un dus hic. **S**cdā rō sumif ex p trarioz simul p iūctoꝝ p seruatione q tal est. **D**iuersa et cō traria ex p p rietate sue nature dissociant ab inuicē nisi ab aliq p seruent. s. ptes mūdi sūt diuersē z p trarie. g x. hāc rōnem tāgit ibi **C**ō iūcta ho. **T**ertia rō sumif ex ordinata motuū dispōne q talis est **N**ihil certitudinalif z regularif mouēt fm dispōnez loci. tpis. efficiētie. spacij. z q litatis nisi sit vnū rectificās et regulās. s. mot⁹ eoz qui sūt i mūdo: sūt regularif fm p dīca q nqz. g nōc est ponē re dīficantē z regulantē. qd est deus. g mūd⁹ regif a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi. **N**on tam ho certus

P. **T**uz illa. **C**ū hec inqt ita sentias: parūā mihi re / stare operā puto/ vt felicitatis compos patriā sospes

Prosa duodecima

renitas Sed que posuim⁹ intueamur. Nōne in beatitudine sufficientiā nūerauim⁹ deūq; beatitudinē ipam esse cōsensimus? **B.** Ita q̄dem. **P.** Et ad mundū igit̄ inq̄t regendū nullis extrinsecis admiculis indigebit, alioq̄n siquo egeat: plenā sufficientiā nō habebit. **B.** Id inquā ita ē necessariū. **P.** Per se igit̄ solū cūcta disponit. **B.** Negari inquā non p̄t. **P.** Atq; deus ip̄z bonū esse mōstratus est. **B.** Memini inquā. **P.** Per bonū igit̄ cūcta disponit. Siq̄dem p se regit oīa: quē bonuz esse p̄sensimus. Et hic est veluti quidā clauus atq; gubernaculū, quo mūdāna machina stabilis atq; incorrupta seruat. **B.** Vehementē assentior inquā, et id te pauloante dicturā/ tenui licet suspitione p̄speri. **P.** Credo inquit. Jam enīz vt arbitroz vigilantius ad cernenda vera oculos deducis stabil' z icorrupta. **Dic boeci⁹.** vehementē, i. valde assentior z illud te dicturā pauloan̄ p̄speri, licet tenui suspitiōe. **Dic p̄bia.** Credo inq̄t q; hec puidisti, iā enī vt arbitroz vigilati⁹ q; p̄ri⁹ deducis oculos ad vera cernēda. **Mō** q; ex l̄ra accipiunt̄ due rōnes ad pbandū intentū. **P̄rio** pbat q; de⁹ p se regit oīa, z talit̄. In beatitudine est sūma sufficientiā, s̄ de⁹ est beatitudo, s̄ in deo ē sūma sufficientiā, tale at̄ nō indiget extrinsecis gubnaculis, s̄ p se de⁹ regit oīa. **Secda** rō pbat q; deus p suam bonitatē q; nō distinguit̄ a deo: regit oīa, sic de⁹ p se regit oīa vt visuz est, s̄ de⁹ est ip̄m bonū s̄ bonū regit oīa vt patz de se, qz sua bonitate et clementia **Sed** qd̄ dicā nō minus ad p̄tucendū patet. **B.** Quid inquā? **P.** Cū de⁹ inq̄t oīa bonitatis clauo/ gubernat̄ iure credat̄: eadēq; oīa sicuti docui ad bonū naturali intentione festinent: num dubitari p̄t qn̄ voluntarie regant̄: seq; ad disponētis nutū veluti puenientia cōtemperataq; rectori sponte cōuertant? **B.** Ita inquā necesse ē. **Nec** beatū regimē esse videret̄, si q̄dem de/ tractantiū iugū foret: nō obtemperatiū salus. **P.** Nihil est igit̄ quod naturā seruans deo contraire conet̄. **B.** Nihil inquam tractantiū, i. recusantiū, sic bos lasciuēs recusat iugū etsi nō esset salus obtpantiū, i. obedientiū, s̄ **Dic p̄bia** Nihil est qd̄ naturā seruās conet̄, i. labore z p̄traire deo. **Dic boeci⁹.** Nihil inquā **Mō** q; cū gubernare nihil aliud sit nisi in finē ordinare, nec aliud est x̄n̄ p bonitatē gubernare q; p bonitatē in finē dirigē, et cū oīa naturalit̄ tendāt ad bonū tanq; in finē: manifestū est q; oīa sponte in finē dirigunt̄, z ita naturalit̄ oīa sponte obediūt gubernanti z p̄ p̄ns deus regit oīa suauiter. **Mō** q; voluntariū fm̄ pfectam sui rationem tm̄ inuenit̄ in h̄ntib⁹ voluntatē, s̄ extendendo voluntariū ad p̄m appetitū nō coactū sic p̄t repiri in oībus, z sic accipit̄ h̄

to mihi restat̄ parūā operā, i. parūū laborē vt tu p̄pos, i. potens felicitatis sospes, i. san⁹ renitas p̄riaz, i. cognoscas beatitudinē. **Tūc** pbat q; de⁹ regat mūdū sua bonitate, d. **Intueamur** q; posuim⁹, nōne nūerauim⁹ s̄ in i⁹, p̄ia in beatitudine eē sufficientiaz z p̄cessim⁹ deū esse ip̄am beatitudinēz **Dic boeci⁹.** Ita ē inquā, **Ex** h̄ p̄cludit p̄bia deū nullo indigē ad regendū mūdū. **Dic g.** Ad mūdū regendū deus null' extrinsecis admiculis indigebit, alioq̄n si ita esset q; alieno egeat nō hēbit plenā sufficientiā. **Et** dicit boeci⁹ **Illud** inquā ē nēariū, iō p̄cludit p̄bia. **De⁹** cūcta disponit, i. regit p se solū. **Dic boeci⁹.** Negari neq; t. **Tūc** p̄bia, s̄ de⁹ mōstratus est esse ip̄m bonū. **Memini** inquā, **Dic boeci⁹.** s̄ p bonū de⁹ cūcta disponit, siq; de⁹ p se regit oīa quē p̄sensim⁹ eē bonū, z h̄ de⁹ ē veluti qdā clauus atq; gubernaculū q; machina mūdi seruat **Hic** pōit p quē modū de⁹ oīa gubernat, et p̄mo oīnt q; oīa gubernat suauit̄, qz oīa sibi obediūt, z q; gubernat oīa fortit̄ qz nihil sibi resistē p̄t, **secda** ibi. **Qu** si conet̄ **P̄rio** dic̄ **Illud** qd̄ dicā nō min⁹ patz ad p̄tucendū, i. ad desiderandū. **Et** dic̄ boeci⁹ **Quid** inquā? **Et** dic̄ p̄bia **Cū** deus iure credat̄ oīa gubernare clauo bonitatis sue, z oīa festinēt naturali intentione ad bonū, sicuti docui p̄s ip̄sa p̄, nō p̄t dubitari qn̄ voluntarie regantur z p̄uertāt se ad nutū disponētis tanq; puenientia, i. obediētiaz z p̄pata, i. coaptata suo rectori. **Dic boeci⁹.** Ita inq; necesse ē qz nō videret̄ bonū esse regimē dei si foret iugū de/ tractantiū, i. recusantiū, i. obedientiū, s̄ **Mō** q; nihil suās naturā repugnat

Libri tertij de consolatione philosophie

deo. licet enim peccator videatur deo repugnare ipse non seruat naturam quia peccatum diminuit et depravat naturam. **E**tiam. **B.** loquitur hic de appetitu nature ut patet ex superioribus.

Hic philosophia ostendit quod deus regit omnia fortiter. quia nihil est quod possit sibi resistere. et confirmat hoc per quandam fabulam. ibi **A**ccipisti. **P**rimo dicit **S**iquis conetur resistere deo nunquam aliquid proficiet aduersus eum quem processum esse potentissimum iure beatitudinis. id est ex eo quod est beatitudo. dicit boetius. **P**rosus nihil supple potest resistere. **I**gitur dicit philosophia. non est aliquid quod huic summo bono vel velit vel possit resistere. dicit boetius. **N**on arbitror. id est dicit philosophia. **S**ummi boni est quod regit cuncta fortiter suauiterque disponit. **D**icit boetius. quod. id est quantum me ea summa rationum quam modo conclusa est non modo. id est non tantummodo me delectat. verum per se ipsa quibus vteris verba multo magis delectant me. ita ut stulticia. id est me stultum lacerantem. id est mala reprehendentem magna que tangunt diuinam gubernationem pudeat sui. **T**unc confirmat per fabulam quod nihil potest resistere deo que talis est. **G**igantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montem ut ascenderent. quod videtur **J**upiter ipsos fulmine deiecit et motibus depressit. et hec in 2° metamorphoseos. unde dicit **B**oetius accepisti. id est didicisti in fabulis gigantes lacerantes. id est lacerare volentes celum. sed fortitudo benigna. scilicet dei illos disposuit. id est deposuit uti indignum fuit. **N**on philosophia sed alludit verbis sacre scripture que dicit **A**ttingit ergo a fine usque ad finem fortiter et disposuit omnia suauiter. id est dicit boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Hic philosophia concludit ex deis quod malum nihil sit. **E**t primo petit assensum boetii. **D**icisne ipsas rationes. id est rationes ratione probatas inuicem collidam. id est componam. forsitan ex conflictatione huius dissiliet. id est procedet quedam pulchra scintilla veritatis. **E**t dicit boetius. **F**iat inquam tuo arbitratu. id est tua voluntate. **T**unc ponit rationes manifestas. **D**ic. **N**emo dubitauerit deum esse omnipotentem. **D**icit boetius. **N**ullus prosus ambigat qui mente persistat. id est que sane mentis est. **T**unc assumit aliam rationem. **D**ic. **Q**ui non est omnipotens nihil est quod ille non possit. **D**icit boetius. nihil inquam. **T**unc ponit aliam rationem. **D**eus non potest facere malum. dicit boetius. **N**ime. **I**gitur concludit philosophia malum nihil est. cum illud facere non possit ille que nihil non potest facere. id est omnia. **N**on sic deus est causa efficiens omnium. ita est finis omnium. unde que quod sit ab eo. ordinatur ad ipsum tanquam ad finem. si ergo deus faceret malum. ordinaretur ad ipsum tanquam ad finem. et cum ipse sit bonum. malum ordinaretur ad bonum. ergo deus non potest facere malum tanquam aliquid per se intentum. **E**st ergo conclusio quam philosophia infert quod malum nihil est. **R**atio rationis est. **D**eus potest facere omne quod est cum sit omnipotens. sed deus non potest facere malum. ergo malum nihil est. **E**t si dices. si malum nihil est cum homo damnetur per malo. damnabitur per nihilo. **D**icendum quod malum dicit defectum boni non negatiue sed per se. et ideo malum est defectus boni quod debet haberi. et quia in parte hominis est illud habere. et si non habet illud bonum cum debet habere ideo damnatur. et ponit exemplum. **A**liquis tenet solue centum libras et si non soluat incarcerabitur. certum est quod non solue non est aliquid. sed nihil. non tamen simpliciter dicitur incarcerari per nihilo. sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

Hic boetius mouet rationes philosophie. 2° philosophia soluit. ibi. **T**um illa. **P**rimo boetius admittit de ratione et voluntate

P. Quod si conetur ait. Num tandem proficiet quicquam aduersus eum quem iure beatitudinis potentissimum esse processum? **B.** **P**rosus inquam nihil valeret. **P.** Non est igitur aliquid quod summo huic bono vel velit vel possit obsistere. **B.** Non inquam arbitror. **P.** Est igitur summum inquit bonum quod regit cuncta fortiter suauiterque disposuit. **B.** Tum ego que inquam me non modo ea que conclusa est summa rationum. verum multo magis hec ipsa quibus vteris verba delectant ut tandem aliquando stulticia magna lacerationem sui pudeat. **P.** **A**ccipisti inquit in fabulis lacerantes celum gigantes. sed illos quoque uti condignum fuit benigna fortitudo disposuit. **T**unc confirmat per fabulam quod nihil potest resistere deo que talis est. **G**igantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montem ut ascenderent. quod videtur **J**upiter ipsos fulmine deiecit et motibus depressit. et hec in 2° metamorphoseos. unde dicit **B**oetius accepisti. id est didicisti in fabulis gigantes lacerantes. id est lacerare volentes celum. sed fortitudo benigna. scilicet dei illos disposuit. id est deposuit uti indignum fuit. **N**on philosophia sed alludit verbis sacre scripture que dicit **A**ttingit ergo a fine usque ad finem fortiter et disposuit omnia suauiter. id est dicit boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Sed vis ne rationes ipsas inuicem collidam forsitan ex homini conflictatione pulchra quedam veritatis scintilla dissiliat? **B.** **T**uo inquam arbitratu. **P.** **D**eum inquit esse omnium potentem nemo dubitauerit. **B.** **Q**ui quidem inquam mente persistat nullus prosus ambigat. **P.** **Q**ui non est inquit omnium potens nihil est quod ille non possit. **B.** **N**ihil inquam. **P.** **N**um igitur deus facere malum potest? **B.** **N**inime inquam. **P.** **N**alium igitur nihil est inquit cum id facere ille non possit qui nihil non potest.

Nime. **I**gitur concludit philosophia malum nihil est. cum illud facere non possit ille que nihil non potest facere. id est omnia. **N**on sic deus est causa efficiens omnium. ita est finis omnium. unde que quod sit ab eo. ordinatur ad ipsum tanquam ad finem. si ergo deus faceret malum. ordinaretur ad ipsum tanquam ad finem. et cum ipse sit bonum. malum ordinaretur ad bonum. ergo deus non potest facere malum tanquam aliquid per se intentum. **E**st ergo conclusio quam philosophia infert quod malum nihil est. **R**atio rationis est. **D**eus potest facere omne quod est cum sit omnipotens. sed deus non potest facere malum. ergo malum nihil est. **E**t si dices. si malum nihil est cum homo damnetur per malo. damnabitur per nihilo. **D**icendum quod malum dicit defectum boni non negatiue sed per se. et ideo malum est defectus boni quod debet haberi. et quia in parte hominis est illud habere. et si non habet illud bonum cum debet habere ideo damnatur. et ponit exemplum. **A**liquis tenet solue centum libras et si non soluat incarcerabitur. certum est quod non solue non est aliquid. sed nihil. non tamen simpliciter dicitur incarcerari per nihilo. sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

B. **L**udis ne inquam me. inextricabilem laborintum rationibus texens. **Q**ue nunc quidem qua egrediaris intro

Prosa duodecima

eadem. nunc vero quo introieris egrediare. an mirabilem
quendam diuine simplicitatis orbem applicas? Etenim paulo
ante a beatitudine incipiens/ eam summum bonum esse dice-
bas. quare in summo deo/ sitam loquebare. Ipse quoque
deum/ summum esse bonum plenamque beatitudinem differebas.

Ex quo neminem beatum fore/ nisi qui pariter deus esset: qui
munusculum dabas. Rursus ipsam boni formam dei ac be-
atitudinis loquaris esse substantiam. ipsamque unum. id ipsum
esse bonum/ docebas. quod ab omni re/ natura peteret. Deum
quoque bonitatis gubernaculis vniuersitatem regem dis-
putabas. voluntiamque cuncta parere. nec ullam mali esse
naturam. atque hec nullis extrinsecus sumptis: sed altero
ex altero fidem trahente/ insitis domesticisque proba-
tionibus explicabas

unum esse id ipsum quod bonum: et illud bonum dicebas esse quod appeteret a natura omnium rerum. et tu disputabas
.i. disputando probabas deum regem vniuersitatem gubernaculis bonitatis. et cuncta voluntia parere. i. obe-
dire deo. nec ullam esse naturam mali. et hec omnia explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non
accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. insititibus et domesticis. i. propriis et convenientibus probationibus
rei de qua agebatur: altero assumpto trahente fidem. i. certitudinem ex altero. **N**on laborint dicebat do-
mus Dedali quam cum aliis intendebat intrare/ exiit. et exiit. et plene depingi circularibus
protractionibus et insumit hanc ad designandum circulationes et reuolutiones rationum. **N**on quod circuolu-
tionum conexio rationum quibus philosophia vsa est/ non est sic circularis: quod vnaz eadem propositio sit principium et pro-
spectu eiusdem. quod sic non contingit demonstrare circulo ut patet. i. post. s. de conexio circularis quod rationes
ex inuicem dependet. ita quod propositio conclusa in vna: sit principium alteri/ conclusionis in alia. nec propter istas di-
uersas conclusiones est aliquid diuersitas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

P. Tum illa. Nunc inquit ludim? rem que omnium maximam
dei munus/ que dudum deprecabamur exegimus. Ea est enim
diuine forma substantie ut neque in externa dilabatur. nec
in se externum aliquid ipsa suscipiat. Sed sic de ea Per-
menides ait omnem tu circulo adducis sponte multitu-
dinem. Rex orbem mobilem rotat. dum se immobilem ipsa
preseruat. Quod si rationes que non extra petitas sed intra rei
quam tractabam/ ambitum collocatas agitauimus/ nihil est
quod admirare cum Platone sanciente didiceris cogna-
tos de quibus loquuntur res oportere esse sermones

petitas. i. supras. sed collocatas in re/ cuius ambitum quam rem tractabam. nihil est quod de his admireris. cum. i. ex
tu didiceris Platone sanciente. i. firmate. sermones oportere esse cognatos. i. proprios convenientes re-
bus. de quibus. i. res loquuntur. passim platone pro eo quod est dicunt vel preserunt. **N**on quod sermo-
nes accipiendi sunt secundum materiam subiectam. quod certitudo non est simpliciter querenda rationibus ex primo
eth. vbi dicitur quod disciplinatus est tamen inquirere certitudinem secundum vnamqueque generum quantum natura rei patitur.

tionem rationum quibus philosophia vsa est. que
vix ista conexio rationum sit ex delusi-
one philosophie vel pueniat ex natura rei
et breuiter illas rationes recolligit/ di-
cit. **P**hilosophia ludis. i. ludis ne me te-
rens. i. formas laborint. i. laborem
difficilem rationibus. faciendo rationes circu-
laes. quod. i. laborato egrediaris ea parte
que introcas. et egrediar. eo loco que in-
trocas. tu applicas quedam orbem admi-
rabilem diuine simplicitatis. i. sat. mira-
bilem circulationem rationis in diuina simpli-
citate. **T**unc breuiter recolligit rationes
.d. tu paulo ante incipiens a beatitudine
dicebas eam esse summum bonum. quam beatitu-
dinem tu loquaris esse sitam in summo deo
et differebas deum esse summum bonum et
plenam beatitudinem. **E**x qua dabas. i. infe-
rebas que munusculum. i. corollarium. ne-
minem esse beatum nisi esset deus. **R**ur-
sum tu loquaris formam boni esse substan-
tiam dei et beatitudinis. et dicebas ipsam

quod appeteret a natura omnium rerum. et tu disputabas
.i. disputando probabas deum regem vniuersitatem gubernaculis bonitatis. et cuncta voluntia parere. i. obe-
dire deo. nec ullam esse naturam mali. et hec omnia explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non
accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. insititibus et domesticis. i. propriis et convenientibus probationibus
rei de qua agebatur: altero assumpto trahente fidem. i. certitudinem ex altero. **N**on laborint dicebat do-
mus Dedali quam cum aliis intendebat intrare/ exiit. et exiit. et plene depingi circularibus
protractionibus et insumit hanc ad designandum circulationes et reuolutiones rationum. **N**on quod circuolu-
tionum conexio rationum quibus philosophia vsa est/ non est sic circularis: quod vnaz eadem propositio sit principium et pro-
spectu eiusdem. quod sic non contingit demonstrare circulo ut patet. i. post. s. de conexio circularis quod rationes
ex inuicem dependet. ita quod propositio conclusa in vna: sit principium alteri/ conclusionis in alia. nec propter istas di-
uersas conclusiones est aliquid diuersitas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

Hic philosophia rudent boecio ad quoniam
et dicitur Nunc ludim? nos exegimus
.i. proficimus munus dei que dudum de-
precabamur rem maximam omnium rerum. ea enim
.i. talis forma. i. dispositio diuine substan-
tie ut neque in externa. i. in exteriora di-
labatur. i. cadat. nec suscipiat aliquid ex-
trinsecum in se. **Q**uod probat aucte Per-
menides quam primo ponit in greco. de
inde sensu eius subiungit in latine. **S**ed
sicuti Permenides ait de ea. i. substantia
diuina que diuina substantia rerum orbem mo-
bilem rotat. i. mutat res circulatione ge-
nerationis et corruptionis. et mutando res
ipsa non mutat. sed se immobilem preseruat.
Boecii si nos agitauimus. i. cogui-
mus rationes non est. i. non ab extrinseco

Libri tertii de consolatione philosophie

Cū igitur deus sic regat oīa p̄ter hoc q̄ p̄misceat cū eis et li. de caus. sermones de diuina substan-
tia accipiendī sūt s̄m intranea diuine substantie nō s̄m ex̄nea cū nō p̄misceat cū eis.

Stud est duodecimū et vl-
timuz metrū huius trīj qd̄ d̄z

Metrum glyconicum choriambicum
glyconicū ab inuētoze, choriambicū a pede p̄d̄nante. **Primo** enī
ponit spondens dicēdo felix. 2° choriābus dicēdo q̄ potuit. 3°
pirrhikius vel trocheus. In q̄ metro postq̄s p̄bia oñt q̄ sit ve-
ra b̄ritudo et vbi sit sita: hortat nūc ad p̄seuerandū in p̄replati-
one illi b̄ritudis. Et p̄mo ponit illū ee felicē q̄ reliātis frenis
vacat diuine p̄templōm. 2° oñt qd̄ h̄mōi p̄templōnē impediāt.
3° illud impedimentū vitare docet. sc̄da ibi **Quondam**. t̄tia ibi
Vos hec fabula **Primo** dic̄ **Felix** supple est q̄ potuit visere. i. desiderantē vidē lucidū fontē boni
.i. deū qui est fons oīs boni. et felix est q̄ potuit solue vincula. i. affectiones ḡuis tre. i. frenoz q̄
sua ḡuitate trahūt hoīem deorsū. **Nō** q̄ felix est qui speculat fontez boni. et q̄ p̄temnit delecta-
tiones frenas. **Un̄** in li. de pomo et morte **Aristotel̄** scribit̄ **Beata** est aīa q̄ nō est infecta prauis
opibus hui⁹ mūdi et intellexit suū creatorē. ipsa est q̄ reuertet̄ in locū suū i delicijs magnis. **Ue**
aut̄ aīe que nō h̄z posse redeundi ad patriā suā. turpia enī opa et delectationes corpales impedi-
unt ascensum eius sursum.

Hic oñt qd̄ impediāt p̄templōnem diuinorū. qz affect⁹ tre/
noz. qd̄ declarat p̄ quandā fabulā q̄ talis est. **Orpheus** filius
Calliope fuit citharista q̄ tāta dulcedine cithare resonabat q̄
nō tm̄ hoīes s̄ etiā bruta allexit. et i tātū ea demulsi q̄ impet⁹
suos naturales dimittebāt. siluas currē/fluuiā stare fecit. **Hic**
habuit vxorē diāā **Euridicen** quā cū pastor **Aristeus** adama-
re vellet ipsa fugiens p̄ prata/calcato quodā serpente interijt
et ad inferos descēdit. quā orpheus volens ab inferis reducē
deos supnos sua cithara placae cepit. s̄ cū nō p̄ficet̄ ad ifernū
descēditz i tātū deos ifernales delinuit q̄ p̄cessa ē ei vxor t̄li
p̄ditione: anteq̄s exiret infernū nō fleat̄ retro aspectuz vxorē
respiciēdo. cū at̄ iā p̄pe exiit̄z orpheus amore allectus retro/
spexit. et sic vxorē pdidit. **Circa** istā fabulā sic p̄cedit. **Primo**
oñt quō orpheus ad inferos descēdēs p̄ vxorē rogauit. 2° quō
mōstra infernalīa placauit. 3° oñt quō vxor ei p̄cessa fuit et eā
pdidit. sc̄da ibi **Stupet**. t̄tia ibi. **Laudē**. **Dic̄** p̄mo. **Vates** thra-
cius. i. orpheus de thracia puincia oriūndus. dictus vates. i. sa-
piens a multis. ille qndā gemēs. i. explorās funera. i. mortē p̄iu-
gis. postq̄s coegerat amnes. i. fluuios staē. siluas currē mobiles
post ipsū flebilibus modis. i. modulationib⁹ cithare q̄s flendo
formauit. et postq̄s cerua iuxit intrepidū latus seuis leonib⁹ q̄a
cerua cū leonib⁹ incedebat sequēdo modulātōnē orphei. nec le-
pus timuit canē visū iā placidū. i. placatū cantu. i. sono cithare
qz lepus et canis simul sequebant̄ ipm. **Cuz** aut̄ feruor. i. amor
flagrantior. i. ardentior vzeret intima. i. interiora p̄toris or-
phei. et cū modi. i. modulationes qui cūcta subegerāt. i. subdide-
rāt nō mulcerēt. i. nō placarent d̄nm. s̄. **Jouē**. ipse querēs supe-
ros. i. deos imites qz placari nō poterāt. adiit domos inferna-
les illic temperās blanda carmina sonantibus chordis. ipse de-
flet. i. flebilif̄ d̄cātāt in cithara q̄cqd̄ hauserat ex p̄cipuis fontī-
bus matris. s̄. deē calliope. et ipse deflet qd̄ luctus impotens q̄
facit hoīem impotentē sibi dabat. i. p̄cessit. et deflet illud qd̄ da-
bat sibi amor geminās luctū. p̄mouēs trenara. i. inferna. et ro-
gat d̄nos vmbraz. i. infernales dulci p̄ce veniaz. i. relaxatio-
nē sue vxoris. **Nō** s̄m **Ar̄l. ij. metaphyf. et Cōmentat. ij. celi**
et mū. nō oēs accipiūt veritatē p̄ eūdē modū. tum p̄t̄ diuersaz

Felix qui potuit boni
Fontē visere lucidū
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula

Quondam funera coniugis
Vates thraicius gemens
Postquā flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat
Iunxit q̄ intrepidū latus
Seuis cerua leonibus
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruor p̄toris vzeret
Nec qui cūcta subegerant
Dulcerent dominum modi
Immites superos querens
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperās
Quicquid p̄cipuis deē
Matris fontibus hauserat
Qd̄ luctus dabat impotens
Qd̄ luctum geminans amor
Deflet. trenara commouens
Et dulci veniam p̄ce
Vmbraz dominos rogat

Quondam funera coniugis
Vates thraicius gemens
Postquā flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat
Iunxit q̄ intrepidū latus
Seuis cerua leonibus
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruor p̄toris vzeret
Nec qui cūcta subegerant
Dulcerent dominum modi
Immites superos querens
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperās
Quicquid p̄cipuis deē
Matris fontibus hauserat
Qd̄ luctus dabat impotens
Qd̄ luctum geminans amor
Deflet. trenara commouens
Et dulci veniam p̄ce
Vmbraz dominos rogat

Metrum duodecimū

psuetudinē. tum p̄t diuersam naturā. tum p̄t paucitatē instructionis In logica. vñ q̄dam reci/
piūt vitatē p̄ modū dem̄rationis. q̄dā p̄ modū auctoritatū. q̄dā p̄ modū fabularū. vt ḡ phia talib⁹
satisfaciat aliqñ dem̄rationib⁹. aliqñ auctoritatib⁹ vtif. aliqñ fabulas inserit sic in p̄posito **Nō**
q̄ Orpheus dī vates qz carmia p̄posuit. dī aut vates a vi mētis vel a video. **Nō q̄ trenara**
dñr q̄ lamētabilia a threnus threni qd̄ est lamētatio. Et trenar⁹ in singlari est nomē cuiusdam
montis in q̄ dī esse via ad infernū. in plī trenara significat loca infernalīa sic dīc **Uguis.** **Cōiter**
āt inuenit hoc nomen scriptum sine r in p̄ma syllaba apud stolidos et dicunt tenara tenarus. z
sic etiā quidā viciose scribūt in doctrinali Tenarus infernus. Nā **Uguis.** scribit tm̄ p r vt tre/
narus et trenara. vñ forsan ex vicio scriptoz qñqz subēhīt r. nec retinet e s a in scda syllaba.

Stupet ter geminus nouo

Captus carmine ianitor

Que fontes agitant metu

Ultrices scelerum dee

Jā meste lachrymis madēt

Non ixionium caput

Velox precipitat rota

Et longa siti perditus

Spernit flumina tantalus

Vultur duz satur est modis

Non traxit tycij iecur

cū ei vult sumē aquā vl pomū fugiūt ab eo. iste **Tantal⁹** spernit flūia **Orpheo** canēte. vñ dicit
Tantal⁹ pditus. i. p̄sumpt⁹ lōga. i. maḡ siti spernit flūia **Tūc** oñdit remissionē pene **Tycij.** **Uñ**
sciēdū q̄ Tyci⁹ voluit p̄cūbē cū **Latona** matre **Apollinis** quē **Apollo** infecit z in infernuz re/
legauit cui⁹ iecur vultur deuorat. **Orpheo** at canete vultur cessauit laniare iecur eius. vñ dīc.
Duz vultur ē satur modis. i. modulationib⁹ **orphei** nō traxit. i. nō laniavit iecur **Tycij**

Tandem vincimur. arbiter

Ambrarum miserans ait.

Donamus comitem viro

Emptam carmine coniugem

Sed lex dona coerceat

Ne dum tartara liquerit

Fas sit lumina flectere

Quis legem dat amantibus?

Maioz lex amor est sibi

Deu noctis p̄pe terminos

Orpheus euridicen suam

Vidit. perdidit. occidit.

Vic oñdit quō **Orpheo** vxoz sua p̄cessa fuit z quō eā pdi/
dit d. **Tandē** arbit. i. iudex vmbraz iste miserans. i. miaz ha/
bens ait nos vincimur donam⁹. i. restitui⁹ viro. s. **Orpheo**
comitē p̄iugē emptā. i. p̄paratā carmine suo. sed lex. i. p̄ditio
coerceat ista dona ne fas sit sibi deducētī vxozē flectē lūia. i.
oculos respiciēdi vxozē duz liquerit. i. reliquerit tartara. **Et**
tūc exclamat. d. **Quis** dat. i. imponit legē amātib⁹. q. d. amor
nō debet coerceri lege qz amor maioz lex ē sibi. i. amor ma/
ioz est lege. **Et** s̄dit. **Deu** p̄pe terminos noctis. i. inferni **Or**
pheus **Euridicen** vxozē suā vidit respiciēdo a tergo. eā pdi/
dit ab inferis nō deducēdo. occidit in inferno eā relinquēdo

Nōndū q̄ apd̄ inferos arbiter. i. iudex vmbraz dicit ad/
amātus qui cogit aias ad faciēdū peccata p̄missaz vnicuiqz
scdm̄ merita sua penā distribuit. **Iste** adamātus dixit. done/
m⁹ viro p̄iugem **Nōndū** q̄ amor nō potest lege coerceri.
nam ex incēso amore homo sepius trāsgredit̄ legem. z amor
fortioz ē ad aliqd̄ implendū qz lex ad coercendū. ideo dicit
Quis legem dat amātibus maioz lex est sibi. quasi diceret.
propter quid lex dat amātibus cū per se dura lex sit amare

Anicij Manlij Beuerini Boecij ex consulis

Dic phia applicādo fabulā ad ppositū hortat nos vitare impedimentū ptemplationis sūmi boni. et dic **H**oies quicūq; queritis. i. vultis ducē mentē. i. mentis ptemplationē in superū diem. i. in sup/nā claritatē. hec fabula iā dicta respicit vos qz ad vram informatiōē inducta. **N**az q vidus affectu frenoz flexerit lūna. i. oculos rōnis et intellectus in tartareū specus. i. in trena que ducit ad trena pfunditatē. **Q**uicqd picipuū. i. bonū trahit laborā do: illud pdit dū videt inferos. i. dū intēdit frenis et tpalibus q sunt infima. **N**ō q pcupiaz affectu frenoz impedit ptemplonem sūmi boni. vñ **B**oeci^o in ētatu de sūmo bono dic **I**nordinata cōcupia multos impedit a sūmo bono. qsdā enī pigriciā sequi videmus. qsdam enī delectatiōes sensuales. qsdam enī desideria auri et argenti. exceptis paucis viris honorādis phis q ptemnūt sensus desideria. et sequunt desideria intellectus. **E**t ppe finē eiusdē ētatus dic. **P**hs maxime delectat in pmo pncipio in ptemplatione sue bonitatis. et hec sola ē recta delectatio. hec enī est vita phoz sine qua nemo viuit vita recta. **E**t subdit **P**hm at voco oēm hoīem viuentē ordine naturē tendens in alta. et finiens vitā adqrit vltimū finē et optimū vite humane q est de^o glōsus benedictus in secula seculoz Amen.

Hic incipit qrtus liber de pso/ latione phie em^o hec est pfa p ma. in q libro phia assignat qre mala pcedant i regno dei cū oim rerū rector bon^o existat. s. de^o. et pbat bonos sp esse potētes et malos impotētes. et sic vitia nūq; sūt sine pena. ita putes nūq; sūt sine pmo. **P**robat etiā q oīs fortūa tā prospera q ad uersa. bonis est ad pfectū. malis at ad interitū. **E**tia pbat q oia q sūt a deo recte fiunt. et alia pfa sic patebit. **E**t diuidit iste lib in. xiiij. ptes. qz septē sūt pse. et septē me h^o qrti. de qbus patebit in pcessu. **P**rimo g oit boeci^o quō intētionē phie adhuc parātis pfa dicē intrupit pponēdo cās sui doloris. 2° phia pmittit sibi pfectā curā. 3° dat modū curandi ipm. scda sibi **T**um illa et esset. tertia sibi **E**t qm. **E**t qrtō psequit intētionē ipz curādo i sequenti pfa sibi **T**ū ego **P**rio oit quō intrupit intētionē phie volētis pfa loq. 2° pbat cās sui doloris. scda sibi. **S**z ea ipsa ē. **P**rio dic **C**ū phia cecinisset. i. decāss et hec. s. p dīcta seruata lenit. i. delectabilis. et suauit. i. dulcis obseruata dignitate. i. reuerētia vultus. s. sui et gūitate oris. i. sermonis supple sui. **T**ū. i. p^o s ego boeci^o nōdū. i. nō adhuc oblit^o. i. imemor penit^o. i. oio insiti meroris. i. insitēci doloris ego boeci^o abrupti. i. intrupi intētionē. i. ppositū phie parātis. i. intēdētis dicē adhuc aliqd. **E**t inquā. i. dixi o preuia. i. pambula veri lūis. i. pfecte cognitōis. s. illa q tua oio. i. tuus sermo fudit. i. locut^o est hucusq; i. ad istū libz qrtū patuerūt. i. manifesta fuerunt inuicta. i. insolubilia. **T**um. i. aliqñ dina speculatione. i. scā ptemplatione. tum. i. aliqñ sui scz ipfius. tum. i. aliqñ tuis rōnib^o. i. demōstrationibus. **E**t ea. i. illa p dīcta etsi p quis oblita mihi nup. i. aliqñ ob dolorē iniurie. supple quā p pessus suz a **T**heoderico rege gothoz nō tñ dixisti p rūs. i. oino hec. s. p dīcta ignorata. i. ignota haden^o. i. hucusq;. **N**ō q dignitas ē honesta et imperiosa auctoritas. dī at phia habē dignitatē vult^o ppter sui honestatē qz fm **L**ulliu sola sapia ē q me

Vos hec fabula respicit
Quicunq; in superū diem
Dentem ducere queritis
Nā qui tartareū in specus
Victus lumina flexerit
Quicquid precipuū trahit
Perdit. dū videt inferos.

Liber quart^o Prosa prima

Hucusq; error boeci^o corrigitur qui mirando dicit bonos sine premiis. malos sine pena linquendos

Hec cū philosophia dignitate vultus et oris grauitate seruata: lenit suauit^o qz cecinisset. **T**um ego nondum penitus insiti meroris oblitus. intētionē dicē adhuc aliquid parantis abrupti.

Et o inquā veri preuia lumis: que vsq; adhuc tua fudit oratio. cū sui speculatione diuina: tum tuis rōnib^o inuicta patuerūt. **E**aq; mihi etsi ob iniurie dolorē nuper oblita. nō tñ antehac pro rūs ignorata dixisti